

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Příbuzenská pěstounská péče v kontextu současné doby

Kinship foster care in the context of contemporary times

Diplomová práce

Vedoucí práce:

doc. Ing. Krpálek Pavel, CSc.

Autor:

Bc. Michaela Týnková

Praha 2024

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu doc. Ing. Pavlovi Krpálkovi, CSc. za odborný dohled nad mou diplomovou prací.

Děkuji svým nejbližším za podporu a trpělivost v čase, kdy jsem věnovala pozornost odborné práci.

Děkuji mým respondentům, pěstounům prarodičům, díky kterým mohla tato práce vzniknout.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci „Příbuzenská pěstounská péče v kontextu současné doby“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 15. 4. 2024

Bc. Michaela Týnková

ANOTACE

Diplomová práce se zaměřuje na příbuzenskou pěstounskou péči v České republice, s konkrétním zaměřením na rodiny, kde pěstouny jsou prarodiče. Cílem práce je vytvoření případové studie reflektující dopady současných ekonomických a legislativních změn v kontextu subjektivního vnímání a individuálních postojů výzkumného vzorku. Vychází z praktických zkušeností autorky v rámci jejího působení na pozici klíčové pracovnice v neziskové organizaci Rodina v centru.

Teoretická část poskytuje přehled o současném legislativním rámci a financování pěstounské péče, zdůrazňující specifika situace, kdy pěstouny jsou prarodiče. V praktické části byly využity polostrukturované rozhovory s prarodiči-pěstouny, které probíhaly přímo v jejich domácím prostředí, což umožnilo získat autentické osobní informace o jejich zkušenostech a výzvách.

Výsledky práce odhalují, jak nedávné změny v legislativě a financování ovlivňují každodenní život a stabilitu těchto specifických pěstounských rodin. Tyto zjištění nabízí cenný přehled o výzvách, se kterými se prarodiče-pěstouni setkávají, a poskytují důležité podněty pro budoucí výzkum a politické rozhodování v oblasti pěstounské péče.

Klíčová slova:

Pěstounská péče, příbuzenská pěstounská péče, pěstouni, prarodiče, dávky pěstounské péče, legislativa.

ANNOTATION

The thesis focuses on kinship foster care in the Czech Republic, with a particular focus on families where grandparents are foster parents. The thesis aims to create a case study reflecting the impact of current economic and legislative changes in the context of the subjective perceptions and individual attitudes of the research sample. It is based on the author's practical experience as a key worker in the non-profit organization Rodina v centru.

The theoretical part provides an overview of the current legislative framework and financing of foster care, highlighting the specifics of the situation when grandparents are foster parents. The practical part used semi-structured interviews with grandparent foster carers, conducted directly in their home environment, which allowed for authentic personal information about their experiences and challenges.

The results of this work reveal how recent changes in legislation and funding are affecting the daily lives and stability of these specific foster families. These findings offer valuable insight into the challenges grandparent foster carers face and provide important suggestions for future research and policy decisions in the field of foster care.

Keywords:

Foster care, kinship foster care, foster parents, grandparents, foster care benefits, legislation.

Obsah

Obsah.....	6
Seznam tabulek a obrázků.....	8
Seznam použitých zkratk.....	9
ÚVOD	10
TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	13
1 Pěstounská péče.....	13
1.1 Historický přehled vývoje pěstounské péče v České republice.....	14
1.2 Formy náhradní rodinné péče	15
1.3 Pěstounská péče na přechodnou dobu	18
1.4 Dlouhodobá pěstounská péče.....	20
1.5 Pěstounská péče příbuzenská.....	21
1.5.1 Příčiny vzniku příbuzenské pěstounské péče	23
1.5.2 Vybrané výhody a nevýhody příbuzenské pěstounské péče.....	25
1.5.3 Attachment a příbuzenská pěstounská péče	27
2 Legislativní rámec pěstounské péče v České republice	31
3 Role doprovázejících organizací	35
4 Dávky pěstounské péče pro nezprostředkované pěstouny	37

4.1	Novela zákona v oblasti důchodového a zdravotního pojištění pro nezprostředkované pěstouny.....	41
	EMPIRICKÁ ČÁST.....	44
5	Cíl praktické části.....	44
5.1	Výzkumné otázky.....	45
5.2	Použité výzkumné metody.....	45
5.3	Způsob zpracování dat.....	47
5.4	Popis výzkumného vzorku.....	47
6	VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE.....	51
6.1	Průběh výzkumu.....	51
6.2	Vyhodnocování rozhovorů.....	52
6.3	Interpretace dat z axiálního kódování.....	56
6.4	Komparativní analýza a triangulace dat.....	65
7	SHRNUTÍ A DISKUZE.....	69
	NÁVRH OPATŘENÍ.....	74
	ZÁVĚR.....	76
	Seznam použitých zdrojů.....	80
	Abstrakt.....	88
	Seznam příloh.....	89

Seznam tabulek a obrázků

Tabulka 1: Počet osob vykonávající PP v ČR (2020-2022).....	23
Tabulka 2: Příspěvek při pěstounské péči pro nezprostředkovanou PP	40
Tabulka 3: Odměna pěstouna pro zprostředkovanou PP.....	40
Tabulka 4: Přehled změn v oblasti důchodového a zdravotního pojištění pro nezprostředkované pěstouny od 1. srpna 2022	43
Tabulka 5: Charakteristika výzkumného vzorku	49
Tabulka 6: Přehled témat z otevřeného kódování	54
Tabulka 7: Axiální kódování.....	55
Tabulka 8: Vztahy mezi tématy.....	64
Tabulka 9: Interpretace a syntéza v rámci komparace a triangulace dat.....	66
Obrázek 1: Doprovázející organizace v Libereckém kraji.....	36

Seznam použitých zkratek

Atd. – a tak dále

Č. – číslo

ČR – Česká republika

MM – minimální mzda

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

Odst. – odstavec

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

OZ – Občanský zákoník

Popř. – popřípadě

PP – pěstounská péče

Příp. – případně

Sb. – sbírka

SPOD – Sociálně-právní ochrana dětí

St. - stupeň

Tj. – to jest

Tzn. – to znamená

Tzv. – tak zvaně

Zák. – zákon, zákona

Záv. - závislosti

ZSPOD – Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

ŽM – životní minimum

ÚVOD

Tématem této diplomové práce je příbuzenská pěstounská péče. Téma bylo zvoleno s ohledem na působení autorky v neziskové organizaci Rodina v centru ve středisku Pěstounské péče, která je jeho vedoucím, a zároveň vykonává pozici klíčového sociálního pracovníka respondentů – pěstounů prarodičů, se kterými byl veden rozhovor v rámci kvalitativního výzkumu této práce. V poslední čtvrtině roku 2021 jsme jako jeden z článků v oblasti pěstounské péče věděli o připravovaných změnách v oblasti financování pečujících osob, které byly vládou schváleny s platností od 1. 1. 2022, kdy se pěstounská péče začala rozdělovat na zprostředkovanou a nezprostředkovanou. Toto rozdělení zasáhlo nejvíce finanční oblast a přineslo nemalé zmatky pro nezprostředkované pěstouny, zejména skupinu prarodičů. Jako klíčoví pracovníci jsme cítili z pečujících prarodičů pocity jako naštvání, nespravedlnost, bezmoc a setkávali jsme se i s nedostatečným podáváním informací ze strany dalších institucí jakými byly úřady práce či zdravotní pojišťovny. Byla to velká výzva! Neustále jsme psali dotazy a komunikovali s metodičkou Krajského úřadu Liberec, abychom našim pěstounům mohli poskytnout relevantní a užitečné odpovědi na otázky, které z nové situace vyvstaly. Pak přišel COVID-19 a další celosvětové události, které měli za následek nástup inflace, což pro pěstouny prarodiče přineslo další otázky a výzvy ohledně finančního zajištění a zvládnutí nákladů spojených s péčí o děti.

Cílem předložené diplomové práce je vytvoření případové studie reflektující dopady současných ekonomických a legislativních změn v kontextu subjektivního vnímání a individuálních postojů výzkumného vzorku.

Předmětem bádání diplomové práce je ověřit subjektivní vnímání příbuzenských pěstounů prarodičů na základě výše popsané situace.

Diplomová práce vychází z předpokladu, že téma příbuzenské pěstounské péče je významné a relevantní, zejména vzhledem k nedávným legislativním a ekonomickým změnám v České republice. Zejména změny ve financování pěstounské péče, které byly zavedeny od 1. ledna 2022, měly významný dopad na pěstouny, zejména na skupinu prarodičů. Subjektivní vnímání a individuální postoje pěstounů prarodičů jsou klíčové pro pochopení dopadů změn v pěstounské péči a jsou hodnotným předmětem výzkumu. Předpokládáme, že globální události jako pandemie COVID-19 a nástup inflace měly dopad na situaci v pěstounské péči. Klademe důraz na kvalitativní výzkum, abychom skrze detailní analýzu individuálních zkušeností a postojů mohli hlouběji tomuto tématu porozumět. Vzhledem k mému působení v neziskové organizaci Rodina v centru a mým úzkým profesionálním interakcím se střediskem Pěstounské péče jsem získala jedinečnou příležitost pro realizaci tohoto výzkumu. Moje pozice klíčového sociálního pracovníka, která mi umožnila vybudovat důvěryhodné vztahy s rodinami pěstounů prarodičů, byla nezbytná pro získání důvěry a autentických informací, jež jsou zásadní pro kvalitu a hloubku tohoto kvalitativního výzkumu.

V rámci této diplomové práce byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu, abychom lépe porozuměli a interpretovali subjektivní zkušenosti a postoje účastníků. Hlavním nástrojem pro sběr dat byly polostrukturované rozhovory s pěstouny prarodiči, které umožnily získat detailní a osobní perspektivy týkající se jejich zkušeností s příbuzenskou pěstounskou péčí v kontextu nedávných ekonomických a legislativních změn. Rozhovory byly navrženy tak, aby poskytly účastníkům dostatečný prostor pro vyjádření jejich názorů, pocitů a zkušeností. Kromě rozhovorů byla použita také analýza dokumentů a legislativních materiálů, které se týkají pěstounské péče v České republice. Tato analýza pomohla identifikovat a pochopit relevantní legislativní a politické změny, které ovlivnily životy pěstounů prarodičů. Data získaná prostřednictvím těchto metod byla analyzována s využitím tematické analýzy, což umožnilo identifikovat, analyzovat a interpretovat vzory a témata

v datech. Tento přístup nám pomáhá porozumět komplexním sociálním a emočním aspektům, které ovlivňují zkušenosti pěstounů prarodičů a poskytuje cenný vhled do jejich individuálních postojů a vnímání v kontextu změn v pěstounské péči. Soubor těchto metod byl zvolen s ohledem na to, že poskytují komplexní pohled na zkušenosti a názory pěstounů prarodičů, což je klíčové pro ověření předpokladů této diplomové práce.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části diplomové práce se věnujeme vybraným kapitolám pěstounské péče. V praktické části práce jsme se soustředili na aplikaci získaných teoretických poznatků v konkrétním výzkumném prostředí. Zde jsme provedli detailní kvalitativní výzkum, jehož cílem bylo prozkoumat a analyzovat subjektivní zkušenosti a postoje pěstounů prarodičů v kontextu nedávných změn v legislativě a financování pěstounské péče. Praktická část zahrnovala shromažďování a analýzu dat získaných prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů, což umožnilo porozumět osobním perspektivám a vlivům těchto změn na každodenní životy pěstounů. Tato část také obsahuje reflexi mé vlastní role jako výzkumníka a sociálního pracovníka v procesu sběru a interpretace dat, stejně jako diskusi o významu a implikacích zjištěných výsledků pro praxi v oblasti pěstounské péče.

Shromážděné informace a poznatky mohou sloužit jako základ pro další rozvoj politik a praxe v oblasti pěstounské péče, poskytují cenný vhled do reálných dopadů legislativních změn na životy pěstounů prarodičů a nabídnout konkrétní doporučení nebo navrhnout strategie, které by mohly vycházet z našeho zjištění a mohly by být aplikovány v praxi v oblasti pěstounské péče pro zlepšení podpory a zdrojů pro tuto specifickou skupinu pěstounů. Kromě toho tyto poznatky mohou být využity pro školení sociálních pracovníků a odborníků v oblasti pěstounské péče, aby lépe rozuměli specifickým potřebám a výzvám, s nimiž se pěstouni prarodiči setkávají, a byli tak schopni poskytovat efektivnější a cílenou podporu.

Motto: „Rodina je kdokoli, kdo tě miluje bezpodmínečně.“

Ralph Smart¹

TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

V teoretické části této diplomové práce se seznámíme s vybranými kapitolami spojené s tématem a problematikou pěstounské péče, zejména příbuzenské pěstounské péče, abychom dokázali pochopit a analyzovat širší kontext a důsledky legislativních a ekonomických změn, které ovlivnily tuto oblast. Tato teoretická východiska nám poskytnou základ pro pochopení a interpretaci zjištěných dat z našeho kvalitativního výzkumu, což nám umožní lépe identifikovat a adresovat potřeby a výzvy, kterým čelí pěstouni prarodiče v současném sociálním a legislativním prostředí.

1 PĚSTOUNSKÁ PÉČE

Pěstounská péče, označovaná jako jedinečný a nezastupitelný prvek sociální péče, vytváří bezpečné a stabilní prostředí pro děti, které se ocitly v obtížných životních situacích a nemohou žít se svými biologickými rodinami. Vstupujeme do světa pěstounské péče, kde se souběžně prolínají péče, láska a odbornost, a kde se vytváří ochranný rámec pro ty nejzranitelnější členy společnosti. Tato kapitola představuje nepostradatelný význam pěstounské péče pro sociální strukturu a humanitární hodnoty. Její úvodní část slouží jako brána do světa péče o děti, a tím přináší porozumění tomu, jak pěstounská péče poskytuje dětem naději na bezpečí, lásku a optimální rozvoj. Tím, že nám tato kapitola poskytne

---

¹ SMART, Ralph. In: *Citáty slavných osobností*. Online. Dostupné z: <https://citaty.net/autori/ralph-smart/>. [cit. 14. 11. 2023].

základní povědomí o pěstounské péči, vytváří nezbytný základ pro pochopení této problematiky. Zároveň nás uvádí do složitých sítí, právních rámců a etických otázek spojených s péčí o děti, které mají klíčový význam pro celkový kontext této formy sociální péče.

1.1 Historický přehled vývoje pěstounské péče v České republice

Pěstounská péče v České republice prošla od poloviny 20. století výraznými proměnami, které reflektují sociální, politické a legislativní změny v zemi. Tato kapitola se zabývá klíčovými milníky ve vývoji pěstounské péče, od doby, kdy byla preferována institucionalizace, až po současný důraz na péči v náhradních rodinách. Po druhé světové válce, zejména v 50. letech, komunistický režim v Československu zrušil pěstounské rodiny a prosazoval ideologii kolektivní výchovy dětí. Tento přístup vedl k rozšíření institucionální péče, která byla považována za preferovanou formu náhradní rodinné péče. Tento trend trval až do pádu komunismu na konci 80. let 20. století. Po roce 1989 došlo k postupné transformaci systému péče o ohrožené děti. Zvýšený důraz na práva dětí a mezinárodní tlak vedly k legislativním změnám, které preferovaly náhradní rodinnou péči před institucionalizací. V roce 2017 Vavrecková, Tichá a Ondrúšová poukazují na pokles počtu dětí v institucionální péči a současný nárůst počtu dětí v pěstounské péči, což dokládá posun ve vnímání a praxi náhradní rodinné péče.² S postupným rozvojem pěstounské péče byla vytvořena potřeba profesionální přípravy pěstounských rodin. Junová a Slaninová zdůrazňují, že v České republice je pěstounská péče preferována před umístěním dětí do

---

² VAVRECKOVÁ, Viera; TICHÁ, Michaela; ONDRÚŠOVÁ, Zlata. *Substitute child care as a current problem of social care in the Czech Republic*. Online. DANUBE: Law, Economics and Social Issues Review. Warsaw: De Gruyter, 2017, 8(4), 237-248. ISSN 1804-8285. Dostupné také z: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/184535/1/danb-2017-0016.pdf>. [cit. 4. 3. 2024].

institucí a zákonodárství podporuje důkladnou přípravu pěstounských rodin, což je klíčové pro zajištění kvalitní péče o děti.³ Historie pěstounské péče je v České republice úzce spojena s širším sociálním a politickým vývojem. Zeman a Zeman připomínají, že již v osvětském období ve druhé polovině 18. století byla zavedena nová legislativa, která reagovala na negativní důsledky institucionální péče. Tento historický přehled ukazuje, že otázky náhradní rodinné péče byly v regionu diskutovány a řešeny již dlouho před vznikem moderní České republiky.⁴ Historie pěstounské péče v České republice odráží komplexní vývoj, který byl ovlivněn jak politickými změnami, tak mezinárodními standardy péče o ohrožené děti. Od preferování institucionální péče po současný důraz na péči v náhradních rodinách, Česká republika prošla dlouhou cestou v poskytování podpory a ochrany svým nejzranitelnějším občanům. Výzvou do budoucna zůstává dále rozvíjet systém pěstounské péče, zlepšovat podmínky pro pěstounské rodiny a zajistit, aby všechny děti měly možnost vyrůstat v láskyplném a podporujícím prostředí.

1.2 Formy náhradní rodinné péče

Náhradní rodinná péče v České republice poskytuje širokou škálu forem, které reagují na různé potřeby a situace dětí. Každá z těchto forem má své specifické charakteristiky a metodiky poskytování podpory pro děti, které se ocitly mimo svou biologickou rodinu. Formy náhradní rodinné péče jsou upravené zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“). Občanský zákoník specifikuje tyto formy náhradní péče: svěření

---

³ JUNOVA, Iva, SLANINOVA, Gabriela. *Topical questions of the substitute family care in the Czech Republic with a special attention to the process of foster families preparation*. Online. SHS Web of Conferences. 2018, 51. DOI: 10.1051/shsconf/20185103002. Dostupné z: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2018/12/shsconf_shw2016_03002.pdf [cit. 4. 3. 2024].

⁴ ZEMAN, J., ZEMAN, L. *Z dějin pěstounské péče v Českých zemích*. Online. Časopis lékařů českých. 2006, 145(8), s. 673-674. Dostupné z: <https://www.prolekare.cz/casopisy/casopis-lekaru-ceskych/2006-8/download?hl=cs> [cit. 4. 3. 2024].

dítěte do péče jiné osoby, pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu, poručenství, pokud poručník o dítě osobně pečuje a osvojení. Zprostředkování pěstounské péče a osvojení, pěstounská péče na přechodnou dobu, práva a povinnosti při výkonu pěstounské péče, dohody o výkonu pěstounské péče, státní příspěvek na výkon pěstounské péče a dávky pěstounské péče upravuje zákon č. 359/1999 Sb.⁵, o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SPOD“)⁶. Formy náhradní péče zohledňují individuální potřeby a specifika dětí, které vyžadují alternativní péči mimo své původní rodinné prostředí. Toto zařazení umožňuje hlouběji porozumět různým kontextům a výzvám, kterým pěstounské rodiny čelí, a lépe reflektuje diverzitu situací, s nimiž se mohou děti setkat. Pro potřeby dalšího textu této práce je potřeba ještě uvést rozdělení pěstounské péče v kontextu původních vazeb a vztahů dítěte směrem k pečující osobě. Právě rozdělení s ohledem na vazby a vztahy dítěte k pečujícím nám pomůže lépe dokreslit účel výzkumné části této práce, která je zaměřena na osoby poskytující **nezprostředkovanou pěstounskou péči**. To jsou osoby zajišťující pěstounskou péči v rámci rodiny či vazeb na rodinu, tj. dítě má k pečující osobě určitý vztah. Tato osoba neprochází přípravou a posouzením krajského úřadu. O zajištění péče k danému dítěti je rozhodnuto soudem. Tou druhou formou je **zprostředkovaná pěstounská péče**, kdy je dítěti krajským úřadem tzv. zprostředkována nejvhodnější pečující osoba (dlouhodobý pěstoun, pěstoun na přechodnou dobu, resp. osoba v evidenci).⁷ Oba tyto typy pěstounské péče mají stejná práva i povinnosti. Avšak největší rozdíl v kontextu dnešní doby přináší oblast státní finanční podpory této péče.

---

⁵ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí - znění od 30. 12. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359#cast5>. [cit. 4. 3. 2024].

⁶ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Formy náhradní rodinné péče*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>. [cit. 4. 3. 2024].

⁷ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Formy náhradní rodinné péče: Pěstounská péče na přechodnou dobu*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece#PePeNa>. [cit. 4. 3. 2024].

Zprostředkovaným pěstounům náleží **odměna pěstouna**. Nezprostředkovaným pěstounům náleží **příspěvek při pěstounské péči**, který má charakter sociální dávky a je zohledňován subsidiární princip v rámci případné vyživovací povinnosti tohoto pěstouna.

Pěstounská rodina, jak je definována v právním rámci⁸, má klíčovou úlohu v poskytování prostředí, které je stabilní a bezpečné. Společně s odborníky se aktivně angažuje v hledání trvale udržitelného a adekvátního řešení pro blaho dítěte. Odborníky zapojených do procesu pěstounské péče mohou představovat sociální pracovníci, psychologičtí odborníci, právníci a další participanti v oblasti péče o děti a rodinu. Jejich role spočívá v poskytování odborné podpory a poradenství pro pěstounskou rodinu a v hodnocení potřeb dítěte. Odborná pomoc může zahrnovat zhodnocení individuálních potřeb a pohody dítěte, včetně fyzického, emocionálního a vzdělávacího aspektu, poskytování odborné podpory a poradenství pro pěstounskou rodinu v řešení konkrétních výzev a otázek spojených s péčí o dítě. V rámci komplexní péče s ohledem na dítě může být navázána spolupráce s dalšími profesionály jakou jsou právníci, lékaři či policie. Dále tyto odborníci provádějí hodnocení rodinné situace a schopnosti pěstounské rodiny poskytovat adekvátní péči, pomáhají při hodnocení možností dlouhodobějšího uspořádání, jako je adopce nebo trvalá pěstounská péče. V neposlední řadě mohou tyto odborníci komunikovat se soudem a poskytovat odborné názory a informace, které jsou důležité pro rozhodování o budoucnosti dítěte. Odborníci tedy hrají klíčovou roli v procesu celé péče o dítě v pěstounském prostředí, a to od okamžiku krizové situace až po nalezení optimálního řešení pro dítě. Osoby mající zájem stát se dlouhodobými nebo přechodnými pěstouny musí absolvovat odborné posouzení realizované krajským úřadem. Toto posouzení zahrnuje rozhovory s krajským psychologem,

---

⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4581992>. [cit. 3. 4. 2024].

absolvování psychologických testů a zhodnocení odborné přípravy. Pro dlouhodobé pěstouny jsou tyto přípravy stanoveny v rozsahu 55 hodin a pro přechodné pěstouny v rozsahu 72 hodin. Vzhledem k absenci jednotného metodického manuálu pro odbornou přípravu se může obsah odborné přípravy mezi jednotlivými kraji variabilně odlišovat. Krajský úřad zastává klíčovou roli v procesu zprostředkování péče, vede evidenci osob vhodných stát se pěstouny a zároveň také vede evidence dětí vhodných k umístění do pěstounské péče.⁹ Pěstounská péče vzniká na základě rozhodnutí soudu a končí nejpozději zletilostí dítěte. Pěstounská péče může být také zrušena, ale jen opět na základě soudního rozhodnutí, který ji může zrušit jen z důležitých důvodů. Pokud pěstoun o zrušení pěstounské péče požádá, soud mu vždy vyhoví. Můžeme tedy obecně říci, že zákony rozeznávají pouze pěstounskou péči a pěstounskou péči na přechodnou dobu. Pojdme se na jednotlivé formy pěstounské péče podívat. V jednotlivých podkapitolách se pokusíme vystihnout zásadní charaktery výše uvedených forem pěstounské péče.

1.3 Pěstounská péče na přechodnou dobu

Pěstounská péče na přechodnou dobu je formou krátkodobé péče. Tato forma péče nabízí dočasné útočiště a podporu pro dítě, které potřebuje okamžitou péči a ochranu v situacích, které nezbytně vyžadují dočasné oddělení od biologické rodiny. Poskytuje dítěti bezpečné a stabilní prostředí, kde se dítě může zotavit z traumatických zážitků a rozvíjet své schopnosti. Právní rámec, který umožňuje umístění dětí do krátkodobé pěstounské péče, obvykle vychází z rozhodnutí sociálních pracovníků a soudních autorit. Odborníci provedou důkladné hodnocení situace a zhodnotí, zda je krátkodobá pěstounská péče vhodným řešením pro aktuální dítě. Ke schválení tohoto umístění bývá zpravidla vyžadováno soudní

---

⁹ CHCI BÝT PĚSTOUNE. *Jak se staneme pěstouny*. Online. Dostupné z: <https://www.pestouni.cz/chci-byt-pestounem/jak-se-staneme-pestouny/>. [cit. 4. 3. 2024].

rozhodnutí, a to s ohledem na nejlepší zájmy dítěte v souladu s právními normami týkajícími se péče o ohrožené děti. V rámci zajištění bezpečí pro dítě se v krátkodobé pěstounské péči často vydávají rychlá soudní rozhodnutí, známá jako "předběžná opatření"¹⁰. Tato opatření jsou navržena tak, aby v reakci na naléhavou situaci, kdy jsou ohroženy bezpečí nebo zájmy dítěte, byla zajištěna rychlá a efektivní ochrana. Předběžná opatření představují soudní rozhodnutí, která mohou být vydána bezprostředně po podání návrhu a bez předchozího slyšení všech stran. Jejich hlavním cílem je určit okamžitou ochranu pro dítě v situacích, kdy čekání na standardní soudní řízení je nerelevantní. Tato rozhodnutí mohou zahrnovat opatření, jako je odstranění dítěte z prostředí, které mu hrozí nebezpečí, dočasný přesun do pěstounské péče nebo do ústavního zařízení, či omezení kontaktu s určitými osobami v případě, že slouží zájmům bezpečnosti dítěte. Předběžná opatření jsou následně přezkoumána v dalších soudních řízeních, aby se potvrdilo, že rozhodnutí odpovídají platným zákonům a právům všech zúčastněných stran. Krátkodobá pěstounská péče tedy klade důraz na dočasnou podporu a stabilizaci situace, zatímco se pracuje na nalezení trvalejšího a vhodného řešení pro dobro dítěte. Cílem krátkodobé pěstounské péče může být tedy nejen poskytnutí okamžité pomoci v krizových situacích, ale i příprava dítěte na přechod k dlouhodobějšímu řešení, jako je adopce nebo dlouhodobá pěstounská péče. Pokud není nalezeno vhodné trvalé řešení, může být v některých případech ukončení krátkodobé pěstounské péče spojeno s následným přechodem dítěte do ústavní péče. Péči o dítě v rámci krátkodobé pěstounské péče, jak již výše zmiňujeme, zajišťuje proškolená a krajským úřadem posouzená osoba vhodná k výkonu pěstounské péče. Pěstoun na přechodnou dobu má nárok na odměnu pěstouna a další dávky pěstounské péče, je povinný spolupracovat

---

¹⁰ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních - znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292#f5075118>. [cit. 3. 4. 2024].

s OSPOD a doprovázejícím subjektem. Pěstounská péče na přechodnou dobu může trvat nejdéle 1 rok. Základní úpravu krátkodobé náhradní rodinné péče nalzááme v ustanovení § 958 odst. 3 občanského zákoníku, který pak odkazuje na detailní úpravu v § 27a zákona o SPOD.¹¹

1.4 Dlouhodobá pěstounská péče

Takzvaná **dlouhodobá pěstounská péče** může vznikat dvojím způsobem – buď jako **PP zprostředkovaná** („cizí“ lidé přijmou do péče „cizí“ dítě) nebo přímo na základě rozhodnutí soudu (lidé, kteří dítě osobně znají a mají k němu citové vazby požádají soud o jeho svěření do PP v situaci, kdy dítě nemůže vyrůstat ve své rodině). Pro tuto formu PP se ustálil pojem **příbuzenská pěstounská péče**. Dlouhodobá pěstounská péče je zaměřena na poskytování stabilního a trvalého domova pro děti, které nemohou být se svými biologickými rodiči z dlouhodobých důvodů. Pěstounská rodina v tomto případě hraje klíčovou roli v životě dítěte a poskytuje mu kontinuitu, bezpečí a lásku na celém jeho vývojovém putování. Pěstounská péče dlouhodobá může tedy představovat i umístění dítěte do rodiny, která s ním není příbuzná. Tato forma pěstounské péče může být vyhledávaná, když není možné najít příbuzné nebo když jsou zvláštní potřeby vhodného dítěte lépe uspokojeny v rodině, která s ním nemá příbuzenský vztah.

---

¹¹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Formy náhradní rodinné péče: Pěstounská péče na přechodnou dobu*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece#PePeNa>. [cit. 3. 4. 2024]

1.5 Pěstounská péče příbuzenská

Pěstounská péče příbuzenská spočívá v umístění dítěte do péče člena rodiny, často blízkého příbuzného. Tato forma péče může pomoci udržet rodinné vazby a zachovat si kontinuitu v dětském věku, přičemž pěstounský rodič má obvykle nějaký vztah s biologickými rodiči. Pěstounská péče poskytuje finanční podporu od státu, která je obzvláště významná pro prarodiče v důchodovém věku nebo ty, kteří nemohou pracovat kvůli péči o svěřené vnuče. V některých případech může být prarodič závislý na dávkách pro nezaměstnané, sociálních dávkách, nebo dokonce na podpoře v případě finanční nouze, zvláště pokud čelí dlouhodobé nezaměstnanosti a možným dluhům z minulosti. Legislativa jasně určuje, že osobní péče poskytovaná příbuznými není zaměnitelná s pěstounskou péčí, ani s péčí předpěstounskou či předadopční¹², aby se zabránilo zneužití tohoto systému. Svěřenectví, jako individuální alternativa rodinné péče, má přednost před institucionální výchovou, a soudy by měly dát přednost umístění dětí do péče příbuzných nebo osob blízkých dítěti, které však neprochází standardním procesem zprostředkování a odborné přípravy pro pěstouny, ačkoliv od nich jsou očekávány stejné požadavky jako od zprostředkovaných pěstounů.¹³¹⁴ V dlouhodobém horizontu sledujeme nárůst příbuzenské péče a svěřeni dětí do péče prarodičů. V zájmu dítěte tak zůstává zachováno jeho přirozené prostředí, aby nedošlo k vytržení z jeho biologické rodiny. V České republice je tato zásada reflektována v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve kterém je kladen

---

¹² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p953>. [cit. 3. 4. 2024].

¹³ MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.

¹⁴ TRNKOVÁ, L. *Náhradní péče o dítě v České republice*. Online. Praha: Karlova univerzita, Právnická fakulta, Katedra občanského práva, 2016. Vedoucí práce Josef Salač. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/86466>. [cit. 3. 4. 2024].

důraz na to, aby děti byly vychovávány přednostně v rodinném prostředí. I zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník v novém znění přednostně podporuje umístění dětí do péče fyzické osoby před umístěním do zařízení ústavní péče.¹⁵ Princip, že děti by měly zůstat ve své biologické rodině nebo v prostředí blízkém rodinnému prostředí, je také podporován mezinárodními dokumenty, jako je Úmluva o právech dítěte, kterou Česká republika ratifikovala. Tyto dokumenty zdůrazňují, že při rozhodování o péči o dítě by měly být vždy zohledňovány nejlepší zájmy dítěte, což často znamená dávání přednosti péči v rodinném prostředí před institucionalizací.¹⁶ Na prarodiče nejsou kladeny takové nároky na jejich dovednosti jako je tomu u zprostředkovaných pěstounů. V tabulce č. 1 vidíme převažující počet pěstounů prarodičů proti dalším možným formám pečujících.

---

¹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4582032>. [cit. 4. 3. 2024].

¹⁶ Sdělení č. 104/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o jednání Úmluvy o právech dítěte, znění ze dne 29. 3. 2010. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104#f1348965>. [cit. 3. 4. 2024].

TABULKA 1: POČET OSOB VYKONÁVAJÍCÍ PP V ČR (2020-2022)

	Zprostředkovaná pěstounská péče	Nezprostředkovaná pěstounská péče		
		Vztah k dítěti		
		prarodiče	jiný příbuzný	jiné osoby
2020	1989	6410	1897	1359
2021	2290	6361	1997	1148
2022	2353	6268	2004	1182

Zdroj: Roční výkazy o výkonu sociálně právní ochrany dětí za roky 2020 - 2022¹⁷

1.5.1 Příčiny vzniku příbuzenské pěstounské péče

Příčiny vzniku příbuzenské pěstounské péče v České republice jsou různorodé a často jsou zakořeněny v problémech biologických rodičů nebo rodinných situací. Podle Dunovského¹⁸ mají poruchy ve vztahu k dítěti velký význam, a to zejména kvůli zásadní roli, kterou rodina hraje ve vývoji dítěte a také kvůli péči o ně. Existuje mnoho příčin těchto poruch a mohou souviset s jednou, několika nebo všemi základními funkcemi rodiny. Nejvýznamnější z nich je porucha ve funkci socializačně výchovné. Pro přehlednost jsme se

---

¹⁷ ROČNÍ VÝKAZY O VÝKONU SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ ZA ROKY 2020 - 2022. In: MPSV. *Statistiky*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/statistiky-1>. [cit. 3. 4. 2024].

¹⁸ DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie*. Praha: Grada Publishing, 1999, s. 102. ISBN 80-7169-254-9.

pokusili na základě prostudovaných zdrojů koncipovat níže uvedené oblasti spojených se vznikem příbuzenské pěstounské péče:

1. **Poruchy v rodinném systému:** Do této oblasti můžeme zahrnout nepříznivé přírodní podmínky (například přírodní katastrofy), narušení celého rodinného systému (jako nemoc nebo smrt rodičů), a situace, kdy rodinní rodiče nemohou, nechtějí, nebo neumějí o dítě pečovat.
2. **Tragédie v rodině:** Specifickou příčinou vzniku příbuzenské pěstounské péče může být úmrtí jednoho nebo obou rodičů.
3. **Příbuzní:** Některé rodiny se již dříve stávaly pečujícími o dítě, například v případě nemocného rodiče, což může vést na základě této uvedené skutečnosti ke vzniku příbuzenské pěstounské péče.¹⁹
4. **Faktory se spojenými biologickými rodiči:** Mezi hlavní důvody, proč biologičtí rodiče nemohou o děti pečovat, patří užívání alkoholu, drog nebo prostituce, nezáměr o děti, zanedbávání péče a domácí násilí. Velmi často se rodič/-e projevují jako patologické osobnosti.
5. **Specifika příbuzenské pěstounské péče:** Příbuzenští pěstouni, často prarodiče, se obvykle musí rychle rozhodnout, zda přijmou roli pěstounů. Přitom čelí složitým rodinným vztahům, jako je například změna z pozice babičky na matku. Pro muže,

---

¹⁹ ŠANCE DĚTEM. *Příbuzenská pěstounská péče*. Online. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/pribuzenska-pestounska-pece>. [cit. 3. 4. 2024].

zejména ty, kteří jsou svobodní a žijí sami bez partnerky, může být tato situace ještě náročnější.

6. **Náročnost a heterogenita příbuzenských pěstounů:** Tato skupina pěstounů má různé životní a výchovné zkušenosti a socioekonomický status. Většina příbuzenských pěstounů vnímá své pěstounství jako dlouhodobý závazek, i když je právně koncipováno jako dočasné.²⁰

Ztráta tradiční role prarodičů a následný posun k roli prarodičů jako rodičů měl na prarodiče dopad v mnoha různých ohledech, včetně pocitu neuznání, znevýhodnění, nepochopení a izolace v rámci komunity.²¹

1.5.2 Vybrané výhody a nevýhody příbuzenské pěstounské péče

Příbuzenská pěstounská péče přináší řadu předností ve srovnání s umístěním dítěte do péče neznámé osoby. K těmto přednostem patří zejména pevný vztah mezi dítětem

---

²⁰ ŠANCE DĚTĚM. *Specifická situace příbuzenských pěstounů*. Online. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/specificka-situace-pribuzenskych-pestounu>. [cit. 3. 4. 2024].

²¹ BACKHOUSE, J. a GRAHAM, A. *Grandparents raising grandchildren: negotiating the complexities of role-identity conflict*. Online. *Child & Family Social Work*, 2012, 17, 306-315. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2011.00781.x>. [cit. 3. 4. 2024].

a příbuzným, důvěrnost s prostředím, kontinuita v širších sociálních vazbách, udržení a posílení rodinné sounáležitosti a často i zachování kontaktu s biologickým rodičem, pokud to situace umožňuje. Tyto aspekty napomáhají k lepšímu porozumění potřebám a projevům dítěte, což umožňuje pěstounovi efektivněji a cíleněji reagovat na jeho chování a řešit specifické potřeby dítěte. Jako výhodné se v dané situaci považuje dlouhodobé vztahové vazby mezi dítětem a příbuzným, známé prostředí, udržování širších vztahů, snaha zachovat a posilovat rodinnou identitu, a pokud je to jen možné, tak i zachování vztahu s vlastním rodičem.²²

Potenciálním rizikem jsou uváděny finanční obtíže, fyzické, psychologické a zdravotní komplikace, problémy s bydlením a správou domácnosti, sociální izolace a nedostatečná podpora.²³ Dále může docházet k opakování neadekvátní péče, jejíž příčinou jsou zpravidla omezené výchovné dovednosti, nedostatek energie, zdravotní problémy, skryté klíčové informace během příbuzenské péče, nebo problémy ve vztazích v rozšířené rodině.²⁴ Rizika mohou vycházet z potenciálního konfliktu mezi různými očekáváními. Na jedné straně prarodič pěstoun může chtít naplňovat tradiční roli prarodiče, zatímco na druhé straně od něj může být očekávána role rodiče, vychovatele, tedy pěstouna. V kontextu pěstounské péče se

---

²² BUBLEOVÁ, V., VÁVROVÁ, V., L. VRÁNOVÁ, a J. FRANTÍKOVÁ. *Základní informace o náhradní rodinné péči*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. ISBN 978-80-87455-01-2. Dostupné z: http://www.pestounskapece.cz/file_prirucky-a-publicace/SNRP/zakladni_info_o_nrp.pdf. [cit. 2024-03-04].

²³ MOŠŤKOVÁ, Š., SOBOTKOVÁ, I. *Příbuzenská pěstounská péče: když dítě vychovávají prarodiče*. *E-psychologie*, 2016, 10(4), 47-64. Dostupné z http://e-psycholog.eu/pdf/mostkova_sobotkova.pdf. [cit. 2024-03-04].

²⁴ MATĚJČEK, Z. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8

tradiční role prarodiče mění z přítele a důvěrníka na pečovatele, vychovatele a autoritu. Děti tak mohou být ochuzeny nejen o matku a otce, ale i o babičku a dědu.²⁵

1.5.3 Attachment a příbuzenská pěstounská péče

Teorie připoutanosti, kterou rozvinuli John Bowlby a Mary Ainsworth, poskytuje důležitý teoretický rámec pro pochopení dynamiky vztahů mezi dětmi a jejich pečovateli. V kontextu příbuzenské pěstounské péče tato teorie umožňuje pochopit to, jak děti formují vazby s pěstounskými rodiči, kteří jsou často jejich příbuznými, a jak tyto vazby ovlivňují jejich emocionální a sociální vývoj. Teorie připoutanosti popisuje, jak se mezi dětmi a jejich pečovateli vyvíjejí vazby během raného dětství, a zdůrazňuje význam bezpečných a stabilních vztahů pro psychologický rozvoj dětí. Ainsworthová rozšířila teorii připoutanosti na pozdější fáze vývoje dětí, zkoumající různé typy afektivních vazeb v průběhu životního cyklu, včetně vazeb v rámci širší rodinné sítě, které mohou být zvláště trvalé. V příbuzenské pěstounské péči může být připoutání mezi dětmi a příbuznými pečovateli posíleno díky existujícím rodinným vazbám. Nicméně, přechod dětí do pěstounské péče může být také zdrojem stresu a narušení těchto vazeb, což vyžaduje pečlivou podporu a intervence. V příbuzenské pěstounské péči je tedy klíčové podporovat vytváření a udržování bezpečných vazeb mezi dětmi a jejich pěstouny, což může vyžadovat specifické strategie a intervence, například rodinnou terapii nebo poradenství zaměřené na připoutání.²⁶ Ve výzkumu Whelana z roku 2003 je zdůrazněn význam vytváření bezpečného připoutaného prostředí pro děti, které byly odstraněny z domova svých biologických rodičů a čekají na umístění v pěstounské

---

²⁵ MOŠŤKOVÁ, Š., SOBOTKOVÁ, I. *Příbuzenská pěstounská péče: když dítě vychovávají prarodiče*. E-psychoogie, 2016, 10(4), 47-64. Dostupné z http://e-psychoolog.eu/pdf/mostkova_sobotkova.pdf. [cit. 2024-03-04].

²⁶ AINSWORTH, M. Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 1989, 44(4), 709-716. Dostupné také z: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.4.709>. [paywall]. [cit. 2024-03-04].

péči. Tento přístup podporuje myšlenku, že sourozenci mohou být zdrojem bezpečnosti a podpory pro sebe navzájem v příbuzenské pěstounské péči, což může přispět k jejich celkové pohodě. Bezpečné připoutání je základem pro zdravý psychologický vývoj dětí. Umožňuje dětem rozvíjet důvěru, samostatnost a pozitivní obraz o sobě a druhých.²⁷ Výzkum Tucker a Mackenzie na téma teorie připoutanosti a změn v pěstounské péči ukazuje, jak kontexty péče a povaha jejich změn ovlivňují charakteristiky a chování dětí v pěstounské péči. Jejich výsledky podporují teorii připoutanosti jako transakční teorii změny, naznačující, že rané změny v umístění dětí mohou ovlivnit pravděpodobnost budoucích změn nezávisle na kontextuálních charakteristikách dětí. Výzkum ukazuje, že podpora bezpečného připoutání v pěstounské péči vyžaduje komplexní přístup, který zahrnuje vzdělávání pečovateli o principy připoutání, podporu vytváření pozitivních interakcí mezi dětmi a pečovateli a zásahy zaměřené na zpracování traumatu a podporu resilience dětí.²⁸ Teorie připoutanosti nabízí cenný teoretický rámec pro pochopení významu stabilních a bezpečných vztahů v životech dětí v příbuzenské pěstounské péči. Umožňuje nám lépe pochopit, jak tyto vztahy přispívají k emocionálnímu a sociálnímu vývoji dětí, a zdůrazňuje potřebu podpory a intervencí zaměřených na posílení těchto vazeb. Pro český kontext je zásadní rozvoj politik a praktik, které uznávají a podporují význam bezpečného připoutanosti pro děti v pěstounské péči.

---

²⁷ WHELAN, D.J. Using Attachment Theory When Placing Siblings in Foster Care. *Child and Adolescent Social Work Journal* **20**, 2003, 21–36. <https://doi.org/10.1023/A:1021463302680>. [cit. 2024-03-04].

²⁸ TUCKER, D. J. a MACKENZIE, M. *Attachment theory and change processes in foster care*. *Children and Youth Services Review*, 2012, 34, 2208-2219. Dostupné z <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2012.07.020>. [cit. 2024-03-04].

Teorie připoutanosti, zavedená Johnem Bowlbym a dále rozvinutá Mary Ainsworth, je klíčová pro pochopení vývoje a upevnění vztahů mezi dětmi a jejich pečovateli. V kontextu příbuzenské pěstounské péče, teorie připoutanosti poskytuje rámec pro zkoumání, jak bezpečné vazby podporují emocionální a sociální vývoj dětí. Zajímavým aspektem, který vyplývá z aplikace teorie připoutanosti v této oblasti, je potenciální souvislost mezi finanční stabilitou příbuzenských pěstounů a schopností vytvářet a udržovat tyto bezpečné vazby. Mary Ainsworth rozšířila teorii připoutanosti na různé typy afektivních vazeb během životního cyklu, včetně příbuzenských vazeb, které mohou být zvláště trvalé. Naznačuje, že kvalita a stabilita pečovatelského prostředí mají přímý dopad na vývoj a udržování bezpečných vazeb mezi dětmi a jejich pečovateli. Finanční stabilita příbuzenských pěstounů může hrát zásadní roli v poskytování bezpečného prostředí pro děti. Finanční zdroje umožňují pěstounům lépe reagovat na potřeby dětí, včetně zajištění stabilního domova, dostatečné výživy, přístupu ke vzdělávání a zdravotní péči. Tato stabilita a schopnost uspokojovat fyzické a emocionální potřeby dětí mohou napomáhat k vytváření bezpečných vazeb, které jsou zásadní pro zdravý vývoj dětí.²⁹ Důležitost finanční podpory a odborné přípravy pro pěstouny, jak bylo zdůrazněno v různých studiích naznačuje, že finanční stabilita je klíčovým prvkem pro podporu bezpečných a stabilních vazeb v příbuzenské pěstounské péči.³⁰ Domníváme se, že souvislost mezi finanční stabilitou příbuzenských pěstounů a teorií připoutanosti představuje důležité téma pro budoucí výzkumy. Finanční stabilita je pravděpodobně klíčová pro poskytování bezpečného a podporujícího prostředí, které je nezbytné pro vývoj a udržování bezpečných vazeb mezi dětmi a jejich pěstounskými

---

²⁹ AINSWORTH, M. Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 1989, 44(4), 709-716. Dostupné také z: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.4.709>. [paywall]. [cit. 2024-03-04].

³⁰ TUCKER, D. J. a MACKENZIE, M. *Attachment theory and change processes in foster care*. *Children and Youth Services Review*, 2012, 34, 2208-2219. Dostupné z <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2012.07.020>. [cit. 2024-03-04].

pečovateli. Tato oblast nabízí příležitost pro další studium a rozvoj intervencí, které by podporovaly finanční stabilitu pěstounských rodin jako způsob, jak podporovat zdravý vývoj dětí v péči a posílit bezpečné připoutání.

2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC PĚSTOUNSKÉ PÉČE V ČESKÉ REPUBLICE

Legislativní rámec pěstounské péče v České republice začal nabývat konkrétních obrysů přijetím **zákonu č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**³¹, který představoval zásadní krok k formalizaci péče o děti mimo biologickou rodinu. Tento zákon definoval základní principy ochrany práv dětí, stanovil povinnosti státu i jednotlivců v této oblasti a položil základy pro systém pěstounské péče v České republice. Klíčovým cílem bylo zajistit, aby děti, které nemohou být z různých důvodů v péči svých biologických rodin, měly možnost vyrůstat v náhradní rodinné péči, která co nejvíce napodobuje podmínky běžného rodinného života. V následujících letech došlo k postupnému rozšiřování a upřesňování legislativy, aby lépe reflektovala měnící se potřeby dětí a pěstounských rodin. **Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře**³², přinesl významná vylepšení ve finančním zabezpečení pěstounských rodin. Zavedení tohoto zákona bylo klíčové pro zajištění stabilních podmínek pro děti v pěstounské péči tím, že poskytlo pěstounům přístup k finančním příspěvkům a dávkám, což pomáhá pokrýt část nákladů spojených s výchovou a péčí o děti. Dalším významným krokem bylo přijetí **vyhlášky č. 505/2006 Sb.**³³, která upravovala bližší podmínky zařazení dětí do pěstounské péče a vedení evidence pěstounů. Tato vyhláška přispěla k lepší organizaci a efektivitě systému tím, že zavedla standardizované postupy pro umístování dětí a zajišťovala průhlednost a sledovatelnost

---

³¹ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí - znění od 30. 12. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359#f3948024>. [cit. 1. 4. 2024].

³² Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře - znění od 1. 2. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117#f1620890>. [cit. 1. 4. 2024].

³³ Vyhláška č. 505/2006 Sb., vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách - znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-505#f3143768>. [1. 4. 2024].

procesu. Systém pěstounské péče se nadále vyvíjí v reakci na sociální změny a výzvy. Přestože byly provedeny významné kroky ke zlepšení legislativního rámce, stále existují oblasti, které vyžadují pozornost a další rozvoj. Jedná se například o potřebu dalšího zlepšování podpory pěstounských rodin, zjednodušení administrativních procesů, a také zlepšení spolupráce mezi státními orgány a neziskovými organizacemi.³⁴ Samozřejmě nesmíme opomenout **zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník**³⁵, jež se významně dotýká rodinného práva, včetně aspektů týkajících se péče o děti a pěstounské péče. Upravuje základní právní vztahy, jako jsou práva a povinnosti pěstounů vůči dětem, a nabízí právní rámec pro ochranu práv dětí v pěstounské péči. Jeho ustanovení jsou klíčová pro udržení rovnováhy mezi právy biologických a pěstounských rodin. V kontextu pěstounské péče a sociálně-právní ochrany dětí je tedy klíčovým předpisem **zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**, který se zabývá úpravou některých vztahů v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, posiluje legislativní rámec tím, že zajišťuje koordinovaný přístup k ochraně dětí a podporuje efektivní spolupráci mezi různými institucemi. Tento legislativní rámec je zásadní v tom, že upřesňuje detaily sociálně-právní ochrany dětí v oblasti pěstounské péče. Klade základy pro praktické aspekty péče, včetně kritérií pro umístění dětí a pravidel pro vedení evidencí. Je to klíčový nástroj pro zajištění, že procesy spojené s pěstounskou péčí jsou prováděny transparentně a v nejlepším zájmu dětí. Pokud jde o koordinaci a spolupráci mezi různými institucemi v oblasti ochrany dětí, **zákon**

---

³⁴ ÚŘAD VLÁDY ČR. *Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030*. 2021. PDF. In: Vláda České republiky [online]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/Strategie_NNO_2021_2030.pdf. [cit. 2024-03-04].

³⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4578842>. [cit. 1. 4. 2024].

č. 359/1999 Sb.³⁶ klade důraz na multidisciplinární spolupráci a vytváření podmínek pro efektivní ochranu dětí, což je zásadní pro podporu pěstounských rodin a zajištění blaha umístěných dětí. V této kapitole docházíme k poznání, že historie legislativy pěstounské péče v České republice odráží snahu o vytvoření pevného a funkčního systému, který by zabezpečil práva a potřeby dětí žijících mimo biologické rodiny. Přestože bylo dosaženo značného pokroku, vývoj legislativy je kontinuální proces, který musí reagovat na měnící se společenské podmínky a potřeby dětí a pěstounských rodin. Budoucí úpravy a doplnění stávající legislativy budou klíčové pro další zlepšování systému pěstounské péče v České republice.

V kontextu mezinárodních standardů je česká legislativa v oblasti pěstounské péče reflektována prostřednictvím Dokumentů OSN, jako jsou **Směrnice o náhradní péči o děti**³⁷ z roku 2009. Tyto pokyny poskytují mezinárodní rámec pro ochranu a péči o děti, které jsou dočasně nebo trvale odděleny od svých rodin. Česká republika, v souladu s těmito pokyny, usiluje o podporu rodinného prostředí nebo, pokud to není možné, o umístění do vhodné alternativní péče, která nejlépe vyhovuje potřebám a zájmům dětí. Dalším významným dokumentem je **Úmluva o právech dítěte**³⁸, která stanoví širokou škálu práv dětí, včetně práva na ochranu před zneužíváním a zanedbáváním a práva na výchovu v rodinném prostředí. Závazek České republiky k těmto mezinárodním dokumentům je odrazem jejího

---

³⁶ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí - znění od 30. 12. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359#f3948024>. [cit. 1. 4. 2024].

³⁷ UNITED NATIONS GENERAL ASSEMBLY. *United Nations Guidelines for the Alternative Care of Children*. 2010. Online. PDF. In: Child rights resource centre. Dostupné z: <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/5416.pdf>. [cit. 2024-03-04].

³⁸ MPSV ČR. *Úmluva o právech dítěte a související dokumenty*. Online. Praha. 2016. ISBN 78-80-7421-120-1. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rlp/vybory/pro-prava-ditete/Preklady-dokumentu-OSN.pdf>. [cit. 1. 4. 2024].

odhodlání zajistit, aby systém pěstounské péče byl v souladu s nejlepšími mezinárodními praxemi a zásadami. Integrací těchto zákonů a mezinárodních standardů do diskuse o legislativním rámci pěstounské péče v České republice je možné poskytnout ucelenější pohled na komplexitu a výzvy současného systému. Tento přístup nejenže podporuje pochopení právních základů pěstounské péče, ale také zdůrazňuje důležitost mezinárodního kontextu a potřebu neustálého zlepšování v zájmu ochrany a podpory dětí.

3 ROLE DOPROVÁZEJÍCÍCH ORGANIZACÍ

V roce 2013 byla přijata novelizace zákona o sociálně-právní ochraně dětí, která zavedla právní rámec pro doprovázení pěstounských rodin skrze takzvané pověřené osoby. Na základě této legislativní úpravy je každý pěstoun povinen uzavřít dohodu o výkonu pěstounské péče s příslušným úřadem nebo osobou, která k tomu byla právně pověřena, do 30 dnů od okamžiku, kdy rozhodnutí o umístění dítěte do pěstounské péče nabude právní moci, což pěstounům zajišťuje podporu po dobu péče o dítě.³⁹ Tato podpora zahrnuje jak poskytování kontinuálního vzdělávání v zákonném rozsahu minimálně 24 hodin ročně, tak i asistenci při nepřetržité péči o dítě na minimálně 14 dní ročně, přístup k psychologickému, terapeutickému či jinému odbornému poradenství, a také právo na pomoc při zachování kontaktu mezi dítětem a jeho biologickými rodiči. Jako všichni pěstouni z jiných částí České republiky, tak i pěstouni na Liberecku mají možnost zvolit si organizaci, se kterou uzavřou a podepíší smlouvu o doprovázení, a mohou tuto smlouvu kdykoli zrušit bez udání důvodu.⁴⁰ Důvodem rozvázání smlouvy o doprovázení může být např. stěhování do jiného kraje, ale i nespokojenost s danou organizací. Klíčoví pracovníci doprovázejících organizací poskytují pomoc při péči o svěřené dítě, odbornou pomoc, pomoc při kontaktu s původní rodinou a zajišťují vzdělávání pro pěstouny, což zahrnuje široké spektrum vzdělávacích aktivit, od seminářů po e-learning a audioknihy pro samostudium. Role klíčových pracovníků rodiny, někdy označovaných jako průvodci, je mnohostranná a zaměřuje se na podporu pěstounských rodin v jejich individuálních situacích. Průvodci se mohou věnovat širokému spektru témat,

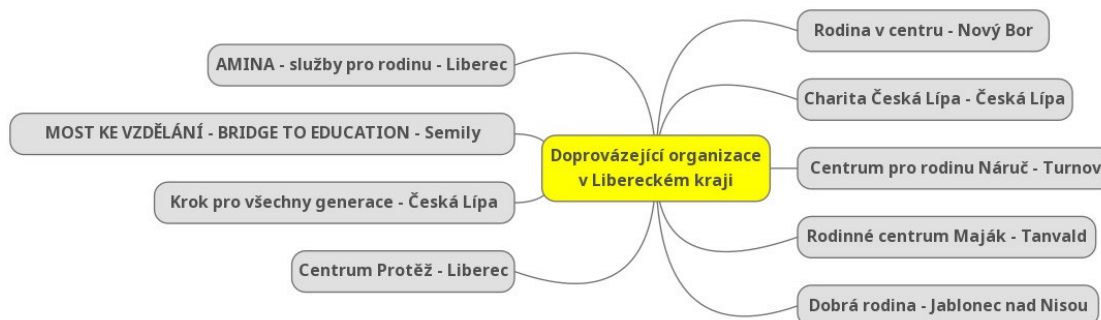
---

³⁹ ŘEZÁČ, K. *Dopady diskurzů sociální práce na doprovázející organizace pěstounské péče*. Online. Sociální práce. 6/2016, s. 86 – 96. Dostupné z: <https://socialni prace.cz/wp-content/uploads/2020/11/2016-6.pdf>. [cit. 1. 4. 2024]

⁴⁰ RODINNÁ POLITIKA LIBERECKÉHO KRAJE. *Kontakty pro zájemce o náhradní rodičovství*. Online. Dostupné z: <https://www.rodinalk.cz/kontakty-pro-zajemce-o-nahradni-rodicovstvi> [cit. 1. 4. 2024]

od výchovy dítěte, školní problematiky, komunikace v rodině, specifických potřeb dětí v pěstounské péči, až po definování vzdělávacích potřeb pěstounů a zprostředkování potřebných školení. Průvodce také může pomáhat s vyplňováním formulářů a žádostí a působit jako koordinátor týmu odborníků pracujících s rodinou. Je důležité, aby byla mezi doprovázejícími organizacemi a orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) vzájemná spolupráce. Pěstouni si mohou sami zvolit doprovázející organizaci, která jim bude poskytovat podporu. Přestože pracovníci OSPOD mohou též vykonávat tuto funkci, důležitá je rovnováha mezi kontrolní a podpůrnou rolí, aby se zajistilo nejlepší prostředí pro dítě. Tyto informace podtrhují význam doprovázejících organizací a klíčových pracovníků v pěstounské péči, kde se klade důraz na individuální přístup a podporu pěstounů v jejich náročné roli.⁴¹

OBRÁZEK 1: DOPROVÁZEJÍCÍ ORGANIZACE V LIBERECKÉM KRAJI⁴²

Zdroj: vlastní zpracování

⁴¹ ROZUM A CIT. *OSPOD a doprovázející organizace v životě pěstounské rodiny*. Online. Dostupné z: <https://www.pestouni-rac.cz/stranka/ospod-a-doprovazejici-organizace-v-zivote-pestounske-rodiny/>. [cit. 1. 4. 2024].

⁴² RODINNÁ POLITIKA LIBERECKÉHO KRAJE. *Kontakty pro zájemce o náhradní rodičovství*. Online. Dostupné z: <https://www.rodinalk.cz/kontakty-pro-zajemce-o-nahradni-rodicovstvi>. [cit. 1. 4. 2024].

Motto: „Dospělý člověk, který je spolehlivý a stabilní, mající v srdci lásku a toleranci, je nejlepší terapií, jakou může dítě mít.“

Lafayette Ronald Hubbard ⁴³

4 DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE PRO NEZPROSTŘEDKOVANÉ PĚSTOUNY

Backhaus a Graham poukazují na finanční problémy mnoha pečujících prarodičů žijících pod hranicí chudoby⁴⁴. Právě ona finanční podpora těchto pečujících se stala hlavním zájmem této diplomové práce. Jak už jsme dříve v tomto textu uvedli, je v České republice pěstounská péče rozdělena na zprostředkovanou a nezprostředkovanou, což má dopad na typy dávek, na které mají pěstouni nárok. Nezprostředkovaná pěstounská péče se týká situací, kdy je dítě ve výchově osoby příbuzné nebo blízké, nebo v případě, že si pěstoun sám dítě vybral a požádal o jeho svěřením do své péče. Tento typ péče se nezabývá "napárováním" pěstouna s neznámým dítětem prostřednictvím krajského úřadu, a proto je přístup k dávkám odlišný.⁴⁵ Od roku 2022 mají pěstouni v nezprostředkované péči nárok na **příspěvek při pěstounské péči**, který se liší od odměny pěstouna dostupné pro zprostředkované pěstouny. Příspěvek při pěstounské péči je určen jako sociální dávka a není považován za příjem ze

---

⁴³ RONALD HUBBARD, Lafayette. In: *Citáty slavných osobností*. Online. Dostupné z: <https://citaty.net/citaty/17174-lafayette-ronald-hubbard-dospely-clovek-ktery-je-spolehlivy-a-stabilni-ma/>. [cit. 20. 4. 2020].

⁴⁴ BACKHOUSE, J., GRAHAM, A. *Grandparents raising grandchildren: negotiating the complexities of role-identity conflict*. Online. WILEY, 2011. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2011.00781.x>. [cit. 1. 4. 2024].

⁴⁵ ÚŘAD PRÁCE ČR. *Dávky pěstounské péče a zaopatřovací příspěvek*. Online. 8. 3. 2023. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/davky-pestounske-pece-a-zaopatrovaci-prispevky1>. [cit. 1. 4. 2024].

závislé činnosti.⁴⁶ Zároveň mohou pěstouni vedle dávek pěstounské péče požádat i o další dávky státní sociální podpory, např. na rodičovský příspěvek, přídavek na dítě apod. Poskytování dávek pěstounským rodinám nemění skutečnost, že biologičtí rodiče jsou nadále povinni přispívat na výživu svého dítěte. Tato finanční podpora by měla odrážet životní úroveň biologických rodičů a měla by pokračovat až do doby, kdy se dítě stane schopným zajistit si obživu samostatně.⁴⁷ Soud určuje výši výživného, které je poté rodičem předáváno státu, konkrétně úřadu práce. Avšak částky, které soud vyměří, bývají často velmi nízké nebo dokonce nulové, což souvisí s finanční situací biologických rodičů. Ti jsou často bez práce, bez domova nebo se nacházejí ve výkonu trestu.

Dávky určené pro pěstounskou péči jsou definovány v sedmé části zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře⁴⁸. Podání žádostí o tyto dávky a jejich zpracování zajišťují kontaktní centra úřadů práce, a to v závislosti na místě trvalého pobytu oprávněné osoby. Dávky poskytované v rámci pěstounské péče lze rozdělit na pravidelné dávky, jako jsou **příspěvek na potřeby dítěte, odměna pro pěstouna, příspěvek při pěstounské péči** a na jednorázové dávky, jako jsou **příspěvek při převzetí dítěte do péče a příspěvek na pořízení motorového vozidla**. Příspěvek při pěstounské péči je dávka náležící při poskytování nezprostředkované pěstounské péče (nejčastěji příbuzenská péče apod.) a výše

---

⁴⁶ ŠANCE DĚTEM. *Vymezení pěstounské péče od 1. 1. 2022*. Online. 17. 2. 2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/vymezeni-pestounske-pece-od-1-1-2022>. [cit. 1. 4. 2024].

⁴⁷ KRÁLÍČKOVÁ, Z. *Souhlas k osvojení, přímý i blanketový, jako právní úkon směřující ke změně statusu dítěte*. Online. Správní právo : odborný časopis pro oblast státní správy a správního práva. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, Roč. 36, č. 5-6, s. 307-313. ISSN 0139-6005. 2003. Dostupné také z: <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:b490bc00-9cb4-11e7-a093-005056825209>. [cit. 1. 4. 2024].

⁴⁸ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře - znění od 1. 2. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117#cast1>. [cit. 1. 4. 2024].

dávky se odvíjí od násobku životního minima v závislosti na počtu svěřených dětí a jejich zdravotním stavu. V případě prarodičů a praprarodičů je násobek nižší.⁴⁹ Výše životního minima k 1. 1. 2024 je 4.860 Kč.⁵⁰ Výpočet výše odměny pěstouna je navázán na koeficient minimální mzdy v závislosti na počtu svěřených dětí, jejich zdravotním stavu a typu pěstounské péče (dlouhodobá x přechodná).⁵¹ Od 1. 1. 2024 je zvýšena minimální mzda na 18.900 Kč.⁵²

V následující tabulkách sledujeme, jak se vcelku zásadně liší jednotlivé výše příspěvků při pěstounské péči a zároveň můžeme sledovat pro srovnání výši odměny pěstouna pro zprostředkované pěstouny. Dále považuji pro účely této práce uvést ještě pravidelně vyplácený **příspěvek na úhradu potřeb dítěte**. Nárok na tuto dávku má nezletilé nezaopatřené dítě, které je svěřené do péče pěstouna. Ve většině případů se tato dávka přestane vyplácet v 18 letech dítěte, dosažení plnoletosti, kdy pěstounská péče končí. Jak také sám název napovídá, je určen dětem, ale je to částka, která je pravidelným finančním příjmem rozpočtu pěstounské rodiny. Pokud si najdeme v tabulce příslušný údaj ke konkrétnímu statusu pěstounské péče a přičteme příslušnou částku s ohledem na věk dítěte, dostáváme základní finanční rámec pěstounské rodiny. Zde již neuvádíme příspěvek na úhradu potřeb dítěte pro děti se stupněm závislosti vzhledem k tomu, že respondenti oslovení

---

⁴⁹ ÚŘAD PRÁCE ČR. *Příspěvek při pěstounské péči*. Online. 8. 3. 2023. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/prispevek-pri-pestounske-peci1>. [cit. 1. 4. 2024].

⁵⁰ KURZY CZ. *Příspěvek při pěstounské péči 2024 - kalkulačka. Prarodič dostává u zdravého dítěte 8.748 Kč měsíčně*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kalkulacka/prispevek-pestounska-pecce/>. [cit. 1. 4. 2024].

⁵¹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Dávky pěstounské péče a zaopatřovací příspěvky pro mladé dospělé*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/davky-pestounske-pecce-a-zaopatrovaci-prispevky-pro-mlade-dospele>. [cit. 3. 4. 2024].

⁵² KURZY CZ. *Odměna pěstouna 2024 - kalkulačka. Výše odměny podle počtu dětí a jejich zdravotního stavu*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kalkulacka/odmena-pestouna/>. [cit. 1. 4. 2024].

ve výzkumu nemají děti ve stupni závislosti. Pro vytvoření představy o základním měsíčním rozpočtu pěstounských rodin považujeme tyto vybrané uvedené údaje za dostačující.

TABULKA 2: PŘÍSPĚVEK PŘI PĚSTOUNSKÉ PĚČI PRO NEZPROSTŘEDKOVANOU PP

	Nezprostředkovaná PP teta, strýc, zletilý sourozenec, osoba blízká		Nezprostředkovaná PP prarodiče	
1 dítě	2,3 x ŽM	11 178 Kč	1,8 x ŽM	8 748 Kč
1 dítě I. st. závislosti	2,3 x ŽM	11 178 Kč	1,8 x ŽM	8 748 Kč
2 děti	2,3 x ŽM x 2	22 356 Kč	1,8 x ŽM* x 2	17 496 Kč
3 děti	2,3 x ŽM x 3	33 534 Kč	1,8 x ŽM* x 3	26 244 Kč
1 dítě II.-IV. st. závislosti	5,5 x ŽM	26 730 Kč	5,5 x ŽM	26 730 Kč
Za každé další dítě	+ 2,3 x ŽM	11.178 Kč	+ 1,8 x ŽM	8 748 Kč
Za každé další dítě II., III. nebo IV. st. závislosti	5,5 x ŽM	26 244 Kč	+ 5,5 x ŽM	26 244 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

TABULKA 3: ODMĚNA PĚSTOUNA PRO ZPROSTŘEDKOVANOU PP

	Pěstounská péče DLOUHODOBÁ		Pěstounská péče PŘECHODNÁ	
1 dítě	1,0 * MM	18 900 Kč	1,8 * MM	34 020 Kč
2 děti	1,5 * MM	28 350 Kč	2,1 * MM	39 690 Kč
3 děti	2,0 * MM	37 800 Kč	2,4 * MM	45 360 Kč
1 dítě ve I. st. záv.	1,2 * MM	22 680 Kč	2,0 * MM	37 800 Kč
1 dítě ve II.-IV.st. záv.	2,0 * MM	37 800 Kč	2,2 * MM	41 580 Kč
každé další dítě	+0,5 MM nebo +0,7 MM st. záv. III-IV	9 450 Kč 13 230 Kč	+0,3 MM nebo +0,5 MM st. záv. III-IV	5 670 Kč 9 450 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte:

- 6.290 Kč pro dítě ve věku do 6 let
- 7.750 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let
- 8.870 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let
- 9.220 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let⁵³

V této kapitole poukazujeme na rozdíly ve finančním ohodnocení všech druhů pěstounské péče. Pro ucelený teoretický rámec této diplomové práce považujeme za důležité popsat zásadní legislativní změnu, která ovlivnila oblast příbuzenské pěstounské péče. V následujícím textu navazujeme podkapitolou pojednávající o novelizaci zákona o důchodovém a zdravotním pojištění, která stejně jako rozdíly v oblasti pěstounských dávek, poukazuje na možnou „nespravedlnost“ a nerovné podmínky v oblasti finančního zajištění v jednotlivých formách pěstounské péče.

4.1 Novela zákona v oblasti důchodového a zdravotního pojištění pro nezprostředkované pěstouny

Dnem 1. 8. 2022 nabyla účinnosti novela zákona č. 155/1995 Sb.⁵⁴, o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony. Novelou byly upraveny náhradní doby pojištění a zdravotní pojištění u nezprostředkovaných pěstounů a osob, které mají svěřeno dítě do péče jiné fyzické osoby dle § 953 OZ.⁵⁵ Novela zákona o důchodovém

---

⁵³ KURZY CZ. *Pěstounská péče: přehled příspěvků a odměn při pěstounské péči a jejich výše*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/prispevky-davky/pestounska-pece/#odmena>. [cit. 1. 4. 2024].

⁵⁴ Zákon č. 155/1995 Sb., Zákon o důchodovém pojištění. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155#f1628013>. [cit. 1. 4. 2024].

⁵⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4581977>. [cit. 1. 4. 2024].

a zdravotním pojištění pro nezprostředkované pěstouny, která nabyla účinnosti 1. srpna 2022, zavedla významné změny pro dvě skupiny pěstounů. Pro "staré" nezprostředkované pěstouny, kteří již před 1. lednem 2022 pobírali odměnu pěstouna, novela umožňuje zpětné započítání příspěvku při pěstounské péči jako náhradní doby pojištění pro účely důchodového pojištění od ledna 2022 a stávají se státními pojištěnci pro zdravotní pojištění s plátcem státu. Pro "nové" nezprostředkované pěstouny a prarodiče, kteří přijali dítě do péče po 1. lednu 2022, novela zavádí adaptační bonus, který zahrnuje státní platbu zdravotního pojištění po dobu maximálně dvou let a započítání této doby jako náhradní doby pro účely důchodového pojištění. Tyto změny jsou navrženy tak, aby poskytovaly větší finanční a sociální jistotu pěstounům, a reflektují důležitost jejich role ve společnosti.⁵⁶ Pro srovnání uvádíme informaci o odměně pěstounů, kterou pobírají zprostředkovaní pěstouni, která se považuje dle ustanovení § 47k ZSPOD za příjem ze závislé činnosti pro účely zákonů upravujících daně z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění.⁵⁷ Osoba pečující a osoba v evidenci tak mohou požádat Úřad práce ČR o provedení ročního zúčtování záloh daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a daňového zvýhodnění, což jsou další významné výhody, o které nezprostředkovaní pěstouni přišli. Pro lepší a ucelenější přehlednost uvádíme níže tabulku znázorňující přehled změn v oblasti důchodového a zdravotního pojištění pro nezprostředkované pěstouny od 1. srpna 2022.

---

⁵⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4581977>. [cit. 1. 4. 2024].

⁵⁷ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí - znění od 30. 12. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359#p47k>. [cit. 1. 4. 2024].

TABULKA 4: PŘEHLED ZMĚN V OBLASTI DŮCHODOVÉHO A ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ PRO NEZPROSTŘEDKOVANÉ PĚSTOUNY OD 1. SRPNA 2022

Aspekt	"Staří" nezprostředkovaní pěstouni	"Noví" nezprostředkovaní pěstouni
Důchodové pojištění	Dávka pěstounské péče pobíraná od ledna 2022 se zpětně započítává jako náhradní doba pojištění pro důchodové účely až do skončení pěstounské péče. To znamená, že se jim pěstounská péče zpětně započítává dodůchodu od ledna 2022.	Adaptační bonus umožňuje započítat jako náhradní dobu pro účely důchodového pojištění maximálně 2 roky ode dne vzniku nároku na příspěvek na péči o dítě.
Zdravotní pojištění	Pěstouni se od srpna 2022 mohou stát státními pojištěnci, za které platí pojistné na zdravotní pojištění stát, pokud předloží potvrzení úřadu práce své zdravotní pojišťovně. Platbu pojistného nelze uplatnit zpětně, tato úprava platí od 1. srpna 2022.	Stát za tyto pěstouny platí zdravotní pojištění až po dobu 2 let od vzniku nároku na příspěvek na péči o dítě. To je v rámci podmínky známé jako adaptační bonus.
Adaptační bonus	Nepoužije se.	Adaptační bonus zahrnuje úhradu zdravotního pojištění státem po dobu maximálně 2 let a uznání odpovídající doby důchodového pojištění, jehož cílem je usnadnit přechod a podpořit nové pěstouny a prarodiče bez předchozího nároku na příspěvek na pěstounskou péči.

Zdroj: vlastní zpracování

Motto: „Otevřenost všem postojům bez ohledu na to, jak extrémní nebo nerealistické se mohou zdát“⁵⁸

Carl Rogers

EMPIRICKÁ ČÁST

Ústředním tématem empirické části diplomové práce je subjektivní vnímání a individuální postoje výzkumného vzorku v kontextu ekonomických a legislativních změn.

5 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI

Cílem praktické části tohoto výzkumu je detailně zkoumat, jak nedávné legislativní a ekonomické změny ovlivnily oblast pěstounské péče. V teoretické části poskytujeme základní teoretický rámec, abychom lépe porozuměli tématu a mohli identifikovat klíčové oblasti, které pomohou zodpovědět výzkumné otázky a navrhnout opatření, která vyplynou na základě provedeného výzkumu. K tomuto účelu jsme se rozhodli využít metodu polostrukturovaných rozhovorů, které nám umožňují hloubkově proniknout do individuálních zkušeností, postojů a vnímání změn mezi pěstouny. Nedílnou součástí sběru dat je dotazník, jehož struktura a obsah jsou navrženy tak, aby zajistily konzistentnost v odpovědích mezi jednotlivými respondenty. Tato konzistence je zásadní pro objektivní a komplexní pochopení zkoumaného fenoménu. V další fázi výzkumu aplikujeme metody otevřeného, axiálního a selektivního kódování, které nám umožňují systematicky analyzovat

---

⁵⁸ ROGERS, Carl. In: *Citáty slavných osobností*. Online. Dostupné z: <https://citaty.net/autori/carl-rogers/?lang=en&page=2>. [cit. 14. 11. 2023].

a interpretovat získané informace. Tyto metody kódování jsou klíčové pro identifikaci podstatných témat, konceptů a vzorců v datech, což nám umožňuje odhalit souvislosti a významy skryté v odpovědích respondentů. Pro zvýšení validity a důvěryhodnosti našich zjištění rovněž využíváme komparativní analýzu a triangulaci dat. Tyto metody nám umožňují porovnávat informace získané z různých zdrojů a perspektiv, což přispívá k objektivnějšímu a ucelenějšímu pohledu na zkoumanou problematiku. Cílem tohoto výzkumu je poskytnout ucelenější přehled o tom, jak nedávné změny v legislativě a ekonomice ovlivnily pěstounskou péči, identifikovat efektivní strategie adaptace, které pěstouni využívají pro zvládnání nově vzniklých výzev, a na základě zjištěných poznatků předložit doporučení pro zlepšení praxe v oblasti pěstounské péči. Tato doporučení mohou být použita jako podklad pro tvorbu opatření, která by mohla přispět k lepší podpoře pěstounských rodin a zajistit vyšší kvalitu péče o děti v pěstounské péči.

5.1 Výzkumné otázky

Pro naplnění výše uvedeného cíle byly stanoveny tyto čtyři výzkumné otázky:

- 1. Jaké dopady vyhodnocuje participant jako zásadní na chod rodiny?**
- 2. Jaké přístupy/kroky volí participant k eliminaci těchto dopadů na chod rodiny?**
- 3. Jaké zkušenosti má participant se systémovou pomocí?**
- 4. Jaká výhledová očekávání má participant?**

5.2 Použité výzkumné metody

Pro naplnění cíle a zodpovězení výzkumných otázek této diplomové práce byla zvolena hlavní metoda sběru dat: série polostrukturovaných rozhovorů, které byly provedeny na

základě předem sestaveného dotazníku. Tento přístup byl klíčový pro získání konzistentních a srovnatelných informací od všech respondentů, což je nezbytné pro tvorbu případové studie zaměřené na reflektování dopadů nedávných legislativních a ekonomických změn v oblasti pěstounské péče. Dotazník byl navržen tak, aby pokrýval klíčové aspekty zkoumaného tématu, zahrnuje otázky zaměřené na osobní zkušenosti, postoje a vnímání respondentů souvisejících s těmito změnami. Použitím standardizovaného dotazníku bylo zajištěno, že každý respondent měl možnost vyjádřit své názory na stejné otázky. To umožnilo komplexní porovnání a analýzu odpovědí, což je zásadní pro pochopení dopadů a implikací změn v pěstounské péči. Takový metodologický přístup nejenže poskytuje cenné vhledy do přímých zkušeností a postojů zúčastněných osob, ale také umožňuje identifikaci vzorců a trendů, které mohou být důležité pro formulaci doporučení a zásahů v této oblasti. Další metodou použitou v této diplomové práci, která rozšiřuje naše porozumění shromážděným datům, je otevřené, axiální a selektivní kódování. Tento přístup k analýze dat nám pomáhá prozkoumat a interpretovat kvalitativní data získaná během rozhovorů. Otevřené kódování umožňuje identifikaci klíčových konceptů a kategorií přímo z textových dat. Axiální kódování následně tyto kategorie propojuje a identifikuje vztahy mezi nimi. Selektivní kódování pak identifikuje hlavní téma nebo „jádro“ analýzy, které propojuje všechny kategorie do koherentního celku. Tento proces nejen že pomáhá vytvořit strukturovaný a podrobný popis zkoumaného jevu, ale také umožňuje identifikaci vzorců a témat, která přesahují povrchové pozorování. Pro ověření dat a zajištění jejich validnosti je dále použita komparativní analýza výzkumného vzorku. Tato metoda umožňuje porovnávat data mezi různými respondenty, situacemi nebo časovými obdobími, aby se odhalily podobnosti a rozdíly. Pomocí komparativní analýzy můžeme lépe pochopit kontext a proměnné ovlivňující chování a postoje respondentů, což přináší další vrstvu porozumění k našim závěrům. Tento přístup podporuje triangulaci dat, což znamená použití více metod nebo datových zdrojů pro ověření zjištění, čímž se zvyšuje důvěryhodnost výzkumných výsledků.

5.3 Způsob zpracování dat

Data získaná z rozhovorů analyzujeme za pomoci expertní analýzy a kódování odpovědí, což jsou klíčové kroky pro interpretaci získaných informací. Tento proces nám umožnil identifikovat a kategorizovat hlavní témata a vzorce v odpovědích respondentů. Tato metoda je nezbytná pro hloubkové porozumění subjektivnímu vnímání pěstounů prarodičů a data získaná z rozhovorů podrobujeme expertní analýze a kódování odpovědí, což představuje klíčové kroky pro interpretaci získaných informací. Tento proces nám umožnil identifikovat a kategorizovat hlavní témata a vzorce v odpovědích respondentů. Tato metoda je nezbytná pro hloubkové porozumění subjektivnímu vnímání pěstounů prarodičů a poskytuje objektivní a systematický způsob analýzy dat. V rámci analýzy jsme využili strukturovaný přístup k otevřenému, axiálnímu a selektivnímu kódování, který umožňuje rozdělit data do kódů a kategorií, identifikovat mezi nimi souvislosti a vyvodit z nich jejich významy. Tato metoda poskytuje flexibilitu při zachování rigorózní struktury v analytickém procesu, což je zásadní pro odhalení skrytých vzorců a témat v narativu respondentů. Komparativní analýza a triangulace dat hrají v našem výzkumu klíčovou roli. Komparativní analýza nám umožňuje srovnávat odpovědi různých respondentů a odhalovat společné trendy i individuální odlišnosti. Triangulace, která spojuje data z různých zdrojů a metod, slouží k potvrzení nalezených zjištění a zvyšuje jejich validitu a důvěryhodnost. Tyto kroky jsou nezbytné pro objektivní zhodnocení a interpretaci získaných dat a zajišťují, že naše závěry jsou dobře podložené a reprezentativní. Takto zpracované informace tvoří základ pro naši případovou studii, která odhaluje cenné poznatky o dopadech nedávných legislativních a ekonomických změn v oblasti pěstounské péče.

5.4 Popis výzkumného vzorku

Výběr respondentů pro naše rozhovory byl proveden metodou účelového výběru, kde hlavními kritérii výběru byly počet vnoučat, o která pečují, a subjektivní posouzení

výzkumníka, který má s rodinami pěstounů prarodičů dlouhodobé profesionální vztahy. Tento způsob výběru byl zásadní pro zajištění, že vybraní jedinci mají bohaté a relevantní zkušenosti a perspektivy týkající se příbuzenské pěstounské péče. Do výzkumu byli zařazeni dva respondenti ženského pohlaví a jeden respondent mužského pohlaví. Všichni mají uzavřenou dohodu o poskytování pěstounské péče s doprovázející organizací Rodina v centru, z.ú., a vyjádřili svůj souhlas se zapojením do výzkumu. Všichni tři respondenti žijí na území Libereckého kraje, to konkrétně v obcích Kamenický Šenov, Cvikov a Mimoň. Tento účelový výběr zajišťoval, že získané informace jsou relevantní a přímo souvisí s hlavním zaměřením diplomové práce. Předpokládáme, že menší rozsah výzkumného vzorku nám v naší práci umožní efektivnější a detailnější práci s daty v rámci zvolené metody kvalitativního výzkumu. Tato strukturovaná omezenost vzorku je zamýšlena tak, aby podpořila intenzivnější analýzu individuálních případů a umožnila nám získat detailní vhled do subjektivních zkušeností a postojů našich respondentů, což je klíčové pro pochopení složitých dynamik v oblasti příbuzenské pěstounské péče. Tento přístup nám tedy poskytuje prostor pro interpretaci a pochopení nuancí spojených s nedávnými legislativními a ekonomickými změnami, jak je vnímají pěstouni prarodiče. Tato metoda výběru a zpracování dat nám tedy otevírá dveře k porozumění a výkladům zkušeností pěstounů prarodičů, což je nezbytné pro formulaci možných doporučení pro zlepšení praxe v oblasti pěstounské péče. V níže uvedené tabulce uvádíme přehled základních charakteristik výzkumného vzorku, které jsou doplněny komentáři reflektující subjektivní vnímání výzkumníka v kontextu možných socioekonomických faktorů vyskytujících se v daných pěstounské rodině výzkumných vzorků.

TABULKA 5: CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU

Kód respondenta	Pohlaví	Počet dětí v péči	Věk dětí	Postavení na trhu práce	Partner
R1	Žena	1	15 let	Invalidní důchod II. st.	ANO
R2	Muž	4	5, 7, 8, 13 let	Nezaměstnaný	NE
R3	Žena	2	6, 8 let	Nezaměstná	NE

Zdroj: vlastní výzkum

U **R1** je situace zvláště zajímavá, vzhledem k tomu, že je žena na invalidním důchodu druhého stupně, ale přesto se stará o dítě ve věku 15 let. Tento fakt nám ukazuje, jak může být péče o dítě v kombinaci s vlastním zdravotním omezením náročná a jak může ovlivnit ekonomickou situaci domácnosti, zejména když je tato osoba hlavním pečujícím. Navíc, přítomnost partnera u tohoto respondenta může naznačovat určitou formu podpory, ať už emocionální, finanční nebo praktickou, která může pomoci zmírnit některé z těchto výzev.

U **R2**, muže pečujícího o čtyři děti různého věku, vidíme, že je nezaměstnaný, což přidává další vrstvu komplexnosti k jeho situaci. Jako hlavní pečující a bez zaměstnání se může potýkat s významnými finančními tlaky, což může mít dopad na jeho schopnost poskytovat pro svou rodinu nejen základní materiální potřeby, jako je jídlo, oblečení a přístřeší, ale také emocionální podporu a stabilitu, která jsou pro zdravý vývoj dětí nezbytné. Významný finanční tlak bez stabilního příjmu může omezit schopnost R2 zajistit dostatečné zdroje pro svou rodinu, což může vést k sociálnímu a ekonomickému vyloučení. Absence partnera dále odstraňuje potenciální zdroj emocionální, finanční a praktické

podpory. Tato situace může způsobit zvýšený psychologický stres a mít negativní dopad na jeho pohodu a schopnost plnit rodičovské povinnosti.

R3, žena s dvěma dětmi ve věku 6 a 8 let, která je také nezaměstnána a bez partnera, čelí podobným výzvám jako R2. Její situace ukazuje na potenciální obtíže spojené s hledáním práce při zajištění péče o děti, což může být ještě komplikovanější bez podpory partnera.

Žádné z dětí, které mají všichni tři respondenti ve své péči, nejsou v žádném stupni závislosti.

Tyto údaje naznačují, že ekonomický dopad na domácnosti respondentů je pravděpodobně značný a že jejich postavení na trhu práce může významně ovlivňovat jejich schopnost zvládat každodenní život a plnit rodičovské povinnosti. Zároveň nám umožňují lépe pochopit, jak různé faktory, jako je zaměstnanost, zdravotní stav a rodinný status, ovlivňují jejich postoje a pocity v kontextu uskutečněných rozhovorů. Tato analýza může pomoci identifikovat oblasti, ve kterých by mohla být potřebná podpora, ať už ve formě sociálních služeb, finanční pomoci nebo programů pro zlepšení zaměstnatelnosti.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE

6.1 Průběh výzkumu

Během srpna a září 2023 jsme na základě účelového výběru, který jsme uskutečňovali v kontextu poznatků a informací získaných při osobních rozhovorech, pozorováním, nasloucháním, následnou reflexí a sebereflexí klíčové pracovnice v rámci výkonu doprovázení pěstounských rodin od roku 2020, oslovili budoucí respondenty za účelem zjištění, zda by se zúčastnili výzkumu pro účely vypracování této diplomové práce. Všichni respondenti s účastí v tomto avizovaném výzkumu souhlasili. Respondenty jsme seznámili s cílem tohoto výzkumu. S jednotlivými respondenty jsme si domlouvali termíny v rámci pravidelné zákonné dvouměsíční návštěvy s tím, že jsme je vždy předem informovali o tom, že během této návštěvy uskutečníme rozhovor z předem připraveného dotazníku, aby počítali s delším průběhem návštěvy klíčové pracovnice u nich v domácnosti. Pro nahrávání rozhovorů jsme použili aplikaci v mobilním telefonu, a následně převedli do písemné podoby, která je součástí této práce v podobě příloh. Všichni respondenti byli ústně před záznamem rozhovoru seznámeni s tím, že jej poskytují dobrovolně a že budou tyto nahrávky anonymizovány. S nahráváním rozhovoru všichni souhlasili. Dílčí nahrávky tento souhlas neobsahují, věnují se pouze jednotlivým otázkám, popř. doplňujícím otázkám, pokud se jevíly vhodné pro osvětlení či ujištění řečeného. Pro transkripci jsme použili tuto symboliku: T tazatel, kódy jednotlivých respondentů (viz Tabulka 1: Charakteristika výzkumného vzorku). Při otevřeném kódování jsme postupovali tak, že jsme jednotlivé texty přepsaných rozhovorů rozčlenili do jednotek, následně jim přiřadili kódy. Takto vzniklé kódy sdělují konkrétní informaci a vytváří tak klíčové kódy, na základě nichž vytváříme systematickou kategorizaci, a zařazujeme je do nadřazených kategorií, které vytváříme na základě

podobnosti anebo určité vnitřní souvislosti. Dle Hendla⁵⁹ můžeme v tomto pojetí hovořit již o axiálním kódování, které je základem pro vytvoření paradigmatického modelu. Díky vytvoření paradigmatického modelu je pak možné hledat kontexty mezi různými kategoriemi a navázat selektivním kódováním, jehož interpretací získáme odpovědi na výzkumné otázky.

6.2 Vyhodnocování rozhovorů

Při vyhodnocování rozhovorů s respondenty v jejich domácím prostředí reflektujeme několik výhod a také potenciální nevýhody. Za prvé, domácí prostředí často poskytuje pohodlnější a uvolněnější atmosféru, což může vést k otevřenější a autentičtější komunikaci. Pocit bezpečí a méně ostražitosti v prostředí, které je známé, může zlepšit kvalitu a hloubku získaných informací. V rámci našeho výzkumu a během prováděných rozhovorů s respondenty přirozeně vyplynula další technika, a to pozorování. Tato metoda nám umožnila získat důležité kontextové informace v rámci zkoumaného tématu, které byly klíčové pro komplexní objasnění získaných dat výzkumníkem. Právě domácnost respondentů nám poskytuje cenné kontextové informace, které by nebyly zřejmé, kdyby výzkum probíhal v umělém prostředí, jako je třeba výzkumná laboratoř nebo kancelář. Mohli jsme hlouběji porozumět jejich životním podmínkám, rutinám, mezilidským vztahům či postojům, které zaujímají v provedených rozhovorech. Na druhou stranu si uvědomujeme, že mohou existovat určité nevýhody nebo omezení spojená s vedením rozhovorů v domácnostech respondentů. Bereme v úvahu i potenciální nevýhody, jako je možnost zkreslení dat způsobeného sebeprezentací (tzv. impression management)⁶⁰, kdy respondenti mohou být

---

⁵⁹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

⁶⁰ ŠKOBRTAL, Pavel. *Sociální psychologie*. Online. Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2018, 20 - 22. ISBN 978-80-7599-057-0. Dostupné také z: <https://dokumenty.osu.cz/pdf/materialy/socialni-psychologie.pdf>. [cit. 4. 3. 2024].

motivování prezentovat se v lepším světle nebo odpovídat tak, jak si myslí, že je od nich očekáváno. Dále průběh rozhovoru mohla ovlivnit přítomnost dalších členů domácnosti nebo přítomnost rušivých prvků, což mohlo vést k určité míře zdrženlivosti ze strany respondentů. Jako výzvu z pozice výzkumníka vyhodnocujeme především logistické a organizační stránky pro uskutečňování rozhovorů v různých typech domácnostech našich respondentů. Celkově však hodnotíme možnost vedení rozhovorů v domácnostech výhodně, zvláště s ohledem k tomuto konkrétnímu výzkumu, ve kterém považujeme za významné porozumět především osobním a kontextuálním aspektům. Pro hlubší a detailnější analýzu dat z rozhovorů provádíme proces kódování ve třech fázích: otevřené, axiální a selektivní kódování. Tímto procesem identifikujeme klíčové vzory, témata, koncepty a kategorie, které se objevují v rozhovorech s respondenty. Cílem je odhalit, jak respondenti vnímají dopady ekonomických a legislativních změn na jejich životy a jaké strategie využívají k zvládnutí těchto změn. Ve fázi otevřeného kódování (tabulka č. 6), jsme analyzovali texty rozhovorů řádek po řádku, abychom identifikovali a označili klíčové koncepty a fenomény. Cílem bylo rozdělit data na smysluplné jednotky, které lze dále analyzovat.

TABULKA 6: PŘEHLED TÉMAT Z OTEVŘENÉHO KÓDOVÁNÍ

Téma	Popis
Finanční dopady	Všichni respondenti zmiňují finanční dopady změn v systému pěstounské péče na jejich životní situaci.
Adaptace na změny	Popisuje, jak se respondenti snaží přizpůsobit novým finančním podmínkám.
Vnímání státní podpory	Obsahuje názory na dostatečnost a přístupnost státní podpory a dávek.
Strategie zvládání	Zahrnuje konkrétní kroky a strategie, které respondenti využívají ke zvládání sníženého příjmu.
Vliv na rodinný život	Zmiňuje, jak ekonomické a legislativní změny ovlivňují každodenní život rodiny a vzájemné vztahy.
Emocionální dopad	Odhaluje psychologické a emocionální reakce respondentů na změny v pěstounské péči, včetně stresu, úzkosti a pocitů nespravedlnosti.
Sociální podpora	Zmiňuje vnímání a využívání dostupných sociálních dávek a podpory, které pomáhají rodinám zvládat finanční a emoční výzvy.
Nespravedlnost	Odkazuje na vnímané rozdíly ve finanční podpoře mezi příbuzenskými a nepříbuzenskými pěstouny, což vyvolává pocit nespravedlnosti a diskriminace.

Zdroj: vlastní výzkum

Následně jsme během axiálního kódování propojili identifikované koncepty a kategorie, aby bylo možné pochopit vztahy mezi nimi.

TABULKA 7: AXIÁLNÍ KÓDOVÁNÍ

Kategorie	Subkategorie	Kód	Respondent	Klíčové citace
Finanční dopady	Snížení příjmů	F1	R1	"Byl to šok, když jsem se dozvěděl, že se nám sníží peníze..."
	Zvýšení výdajů	F2	R2	"Všechno je drahé, nakupovat potřeby pro školu, to jsem nečekala."
Adaptace na změny	Hledání dodatečných příjmů	A1	R3	"Začala jsem péct pro známé, abych si trochu přivydělala."
	Omezení výdajů	A2	R1	"Museli jsme omezit, co si koupíme, hlavně na jídle a oblečení."
Vnímání státní podpory	Dostatečnost podpory	S1	R2	"Je to nespravedlivé, měli bychom dostávat víc, stát nás nechává ve štychu."
Strategie zvládání	Omezení luxusních výdajů	C1	R3	"Přestali jsme chodit na drahé výlety, jezdíme někam, kde je to zdarma."
Vliv na rodinný život	Životní standard	ZS1	R2	"Nemůžeme si dovolit jako dřív vyrazit s dětmi na výlety."
Emocionální dopad	Psychické a emocionální dopady při zvládání finanční nejistoty	ED1	R1	"Celá situace mi přiděluje stres. Je ponižující žádat o pomoc, když celý život pracujete na tom, abyste byli samostatní."

Sociální podpora	Využití sociálních dávek – přínos pro rodinný rozpočet	SP1	R3	"Dávky na bydlení a přídavek na dítě nám pomáhají pokrýt základní výdaje a dát dětem to, co potřebují."
Nespravedlnost	Percepce spravedlnosti – rozdíly ve finanční podpoře	NS1	R1	"Je nespravedlivé, že nepříbuzenští pěstouni dostávají více, zatímco my, co pečujeme o vlastní vnuky, máme méně."

Zdroj: vlastní výzkum

6.3 Interpretace dat z axiálního kódování

F1, F2: Všichni respondenti popisují negativní finanční dopady změn v systému pěstounské péče, zejména snížení příjmů a nárůst nákladů spojených s péčí o děti. Tato situace je pro ně zdrojem stresu a nejistoty. Tyto dva řádky z axiálního kódování ilustrují klíčové finanční dopady, kterým čelí rodiny v pěstounské péči. Kód F1, "Snížení příjmů", a kód F2, "Zvýšení výdajů", společně odrážejí dvojí finanční výzvu: nejenže rodiny zaznamenávají snížení svých příjmů, ale současně se potýkají se zvýšením nákladů na základní potřeby a výdaje spojené s péčí o děti. Klíčová citace od respondenta R1, "Byl to šok, když jsem se dozvěděl, že se nám sníží peníze...", vyjadřuje prvotní emoční reakci na zjištění, že finanční podpora od státu bude snížena. Tato reakce zdůrazňuje náhlý a nečekaný charakter změny, který způsobil značnou nejistotu a ztížil finanční plánování rodiny. Klíčová citace od respondenta R2, "Všechno je drahé, nakupovat potřeby pro školu, to jsem nečekala.", pak poukazuje na konkrétní příklad, jak se zvýšené výdaje projevují v každodenním životě. Tato citace ilustruje, že rodiny čelí nejen snížení příjmů, ale také musí řešit rostoucí náklady na základní životní potřeby a vzdělávací materiály pro děti, což dále zvyšuje jejich finanční tlak. Společně tyto dva řádky odhalují komplexní finanční výzvy,

kterým rodiny v pěstounské péči čelí, a zdůrazňují potřebu efektivnějších opatření a podpůrných mechanismů, které by jim pomohly zvládat tyto výzvy a zajistit stabilní a podpůrné prostředí pro děti, o které pečují.

A1, A2: Přes finanční náročnost se respondenti snaží najít způsoby, jak se adaptovat na novou situaci. Zmiňují omezení výdajů a hledání alternativních zdrojů příjmů. Je jakousi strategií přežití. Tyto řádky z axiálního kódování reflektují dva hlavní aspekty adaptace rodin v pěstounské péči na finanční a sociální změny. Kód A1, "Hledání dodatečných příjmů", a kód A2, "Omezení výdajů", ukazují, jak rodiny přistupují k řešení finančních výzev prostřednictvím aktivních strategií. Klíčová citace od respondenta R3, "Začala jsem péct pro známé, abych si trochu přivydělala.", ilustruje kreativní přístup k získávání alternativních finančních prostředků. Tato strategie nejen pomáhá rodině zlepšit její finanční situaci, ale také může přinést psychologické výhody tím, že poskytuje pocit kontroly nad vlastním osudem a možnost aktivně čelit výzvám. Klíčová citace od respondenta R1, "Museli jsme omezit, co si koupíme, hlavně na jídle a oblečení.", zdůrazňuje druhou stránku adaptace, nutnost omezit výdaje. Tato strategie odráží realitu, s níž se mnoho rodin musí vyrovnat: nutnost přehodnotit priority a najít způsoby, jak maximalizovat hodnotu každé utracené koruny, což často zahrnuje obtížné rozhodování o tom, kde šetřit. Společně, tyto dvě strategie, hledání dodatečných příjmů a omezení výdajů, ilustrují komplexní proces adaptace, kterým rodiny v pěstounské péči procházejí. Ukazují na schopnost rodin reagovat na změněné okolnosti tvořivými a praktickými způsoby, ačkoli tyto strategie mohou přinášet vlastní soubor výzev a obtíží. Tato zjištění poukazují na odolnost rodin v pěstounské péči a zdůrazňují důležitost podpory, která by měla být poskytována, aby se usnadnila jejich adaptace a minimalizovaly se negativní dopady změn na jejich životy.

S1: Je patrný pocit frustrace z nedostatečné státní podpory. Respondenti poukazují na to, že aktuální systém nepokrývá reálné potřeby rodin a vnímají to jako nespravedlnost. Tento

řádek z axiálního kódování se zaměřuje na vnímání státní podpory pěstounskými rodinami, konkrétně na jejich pocit nedostatečnosti této podpory. Kód S1, "Dostatečnost podpory", ukazuje na rozšířený názor mezi respondenty, že finanční a jiné formy podpory poskytované státem nejsou dostatečné k pokrytí potřeb a výdajů spojených s péčí o děti. Klíčová citace od respondenta R2, "Je to nespravedlivé, měli bychom dostávat víc, stát nás nechává ve štychu.", vyjadřuje pocit nespravedlnosti a zklamání z toho, jak systém státní podpory vnímá a oceňuje příspěvek pěstounských rodin. Tento pocit je zesílen vnímáním, že existující úroveň podpory neodráží reálné náklady a výzvy spojené s péčí o pěstounské děti. Tato citace a odpovídající kód odhalují klíčový aspekt vnímání státní podpory mezi pěstouny, pocit, že stát nesplňuje svůj závazek poskytovat adekvátní podporu a zabezpečení pro rodiny, které se rozhodly přijmout do své péče děti v těžkých životních situacích. Toto vnímání může vést k frustraci a pocitu opuštěnosti ze strany státu, což může mít negativní dopad na motivaci rodin pokračovat v pěstounské péči a na jejich celkovou pohodu. Zjištění poukazuje na potřebu reevaluace a možného zvýšení státní podpory pro pěstounské rodiny, aby se zajistilo, že budou mít dostatečné prostředky k poskytování péče a podpory dětem, které to nejvíce potřebují. Zároveň zdůrazňuje význam komunikace a dialogu mezi státem a pěstounskými rodinami, aby se zlepšilo porozumění jejich potřebám a zajistila spravedlivější distribuce podpory.

C1: Rodiny se snaží zachovat určitý životní standard a dobře pečovat o děti i přes finanční omezení. Používají různé strategie, jako je omezení výdajů na základní potřeby nebo využívání volnočasových aktivit s nižšími náklady. Tento řádek z axiálního kódování ilustruje jednu ze strategií, kterou pěstounské rodiny používají k zvládnutí finančních omezení, omezení „luxusních“ výdajů. Kód C1, "Omezení luxusních výdajů", zahrnuje změny ve způsobu, jakým rodiny plánují svůj volný čas a rekreaci, s cílem minimalizovat náklady bez výrazného omezení kvality jejich společně stráveného času. Klíčová citace od respondenta R3, "Přestali jsme chodit na drahé výlety, jezdíme někam, kde je to zdarma.",

přímo ilustruje tuto strategii. Ukazuje, jak rodiny přistupují k volnočasovým aktivitám s ohledem na jejich finanční situaci, přičemž se snaží najít cenově dostupné nebo bezplatné alternativy, které stále umožňují kvalitně trávit rodinný čas. Tato strategie nejen pomáhá rodině udržet si životní standard v rámci svých finančních možností, ale také ukazuje na kreativitu a adaptabilitu, kterou pěstounské rodiny projevují při hledání řešení svých výzev. Omezení luxusních výdajů a hledání cenově dostupných způsobů, jak trávit volný čas, je příkladem, jak rodiny mohou efektivně zvládat finanční omezení a zároveň si zachovat smysluplné a obohacující rodinné zážitky. Toto zjištění zdůrazňuje význam flexibility a kreativity v procesu zvládání finančních a sociálních změn, a poukazuje na to, že i přes finanční omezení je možné udržet aktivní a naplňující rodinný život. To má důležité implikace pro podporu a poradenství poskytované pěstounským rodinám, kde může být užitečné sdílet nápady a strategie pro cenově dostupné rodinné aktivity a podporovat síťování mezi rodinami, které se mohou navzájem inspirovat a podporovat.

ZS1: Ilustruje, jak změny ve finanční situaci rodin pěstounů mohou mít významný dopad na jejich životní standard, konkrétně na možnosti volnočasových aktivit. Klíčová citace od respondenta R2 přímo ukazuje na omezení, které rodiny pocítují v důsledku finančního tlaku, a jeho přímého vlivu na kvalitu společně stráveného času a možnosti rekreace. Tento konkrétní nález poukazuje na širší dopady ekonomických a legislativních změn na každodenní život rodin v pěstounské péči, zdůrazňuje význam podpory, která by měla být poskytována tak, aby se minimalizoval negativní dopad na rodinný život a zajišťovala stabilita a blaho dětí. Tento řádek z axiálního kódování poukazuje na konkrétní dopad finanční situace na životní standard rodiny v pěstounské péči. Kód ZS1, "Životní standard", odráží, jak omezení finančních prostředků přímo ovlivňuje možnosti rodinných aktivit a volnočasových činností. Klíčová citace od respondenta R2, "Nemůžeme si dovolit jako dřív vyrazit s dětmi na výlety.", jasně vyjadřuje, že snížení dostupných finančních zdrojů má přímý vliv na to, jak rodina tráví společně čas a jaké zážitky může dětem poskytnout.

Tato citace ukazuje na jeden z viditelných aspektů, jak se snížení finanční podpory projevuje v každodenním životě rodin. Schopnost rodiny podnikat výlety a poskytovat dětem zážitky, které jsou nejen zábavné, ale také edukativní a rozvíjející, je omezena. To má nejen ekonomický, ale i psychologický a sociální dopad na rodinu a její členy, protože společně strávený čas a rodinné zážitky jsou klíčové pro upevnění vztahů a podporu emocionálního blaha. Tento nálezný zdůrazňuje, že finanční podpora pro pěstounské rodiny není jen otázkou zajištění základních potřeb, ale má také neodmyslitelný vliv na kvalitu života rodiny a její schopnost poskytovat dětem bohaté a stimulující prostředí. Poukazuje na potřebu širšího pochopení a uznání výzev, kterým pěstounské rodiny čelí, a na důležitost poskytování dostatečné podpory, která by umožnila těmto rodinám udržet si životní standard a zajistit, aby děti měly příležitosti k rozvoji a zážitkům, které jsou pro jejich růst a vývoj klíčové.

ED1: Zvládání finanční nejistoty" zdůrazňuje hloubku psychického a emocionálního vlivu, který může zahrnovat stres, frustraci a pocit degradace. Klíčová citace od respondenta R1 ilustruje, jak tyto pocity mohou být prožívány pěstouny, kteří se snaží zvládat složitou situaci. Citace odkrývá určitý zakořeněný emocionální boj spojený s potřebou žádat o finanční podporu, která je vnímána jako ponižující, zejména pro jedince, kteří jsou zvyklí být finančně nezávislí. Tento nálezný poskytuje důležitý vhled do psychické a emocionální zátěže, kterou mohou pěstounské rodiny zažívat, a zdůrazňuje potřebu citlivého a podpůrného přístupu při poskytování pomoci těmto rodinám. Tento řádek z axiálního kódování zdůrazňuje emocionální a psychické dopady, kterým čelí pěstounské rodiny při zvládání finanční nejistoty. Kód ED1, "Psychické a emocionální dopady při zvládání finanční nejistoty", upozorňuje na to, jak finanční výzvy přinášejí nejen ekonomické, ale i osobní emocionální následky pro pěstouny. Klíčová citace od respondenta R1, "Celá situace mi přiděluje stres. Je ponižující žádat o pomoc, když celý život pracujete na tom, abyste byli samostatní.", ilustruje intenzitu těchto emocionálních reakcí. Citace vyjadřuje dva hlavní aspekty emocionálního dopadu: stres způsobený nejistotou a ponižování spojené s nutností

žádat o pomoc. Tato slova odhalují, že zažívat finanční potíže není jen otázkou ekonomického přežití, ale také zpochybňuje zakořeněné hodnoty samostatnosti a soběstačnosti, které jsou pro mnoho lidí důležité. Pro respondenta R1 a pravděpodobně i pro mnoho dalších v podobné situaci je nutnost žádat o sociální podporu vnímána jako selhání těchto ideálů, což vede k silným negativním emocím. Tato zkušenost potvrzuje složitost výzev, kterým pěstounské rodiny čelí, a naznačuje, že podpora by měla být poskytována nejen na finanční úrovni, ale také formou psychologické a sociální podpory. To zahrnuje poskytování prostředků a služeb, které pomáhají zmírňovat stres a zlepšují odolnost rodin vůči emocionálním dopadům finanční nejistoty. Taková podpora by mohla zahrnovat poradenství, vzdělávací programy zaměřené na finanční plánování a management, a vytváření prostředí, kde je žádost o pomoc vnímána jako legitimní a respektovaný krok, nikoli jako znak selhání.

SP1: Využití sociálních dávek a jejich přínos pro rodinný rozpočet pěstounských rodin zdůrazňuje, jak sociální dávky, jako jsou dávky na bydlení a příspěvek na dítě, přispívají k pokrytí základních potřeb a výdajů rodin, což je klíčové pro udržení jejich životního standardu. Klíčová citace od respondenta R3 přímo ukazuje na pozitivní dopad těchto dávek na schopnost rodiny zajistit potřeby dětí a udržet finanční stabilitu. Tato zkušenost poukazuje na význam sociální podpory pro pěstounské rodiny a zdůrazňuje potřebu dostupnosti a přístupnosti těchto dávek jako důležitého faktoru podpory pro rodiny, které se rozhodnou přijmout do své péče děti v náročných životních situacích. Tento řádek z axiálního kódování zdůrazňuje klíčovou roli sociálních dávek v podpoře rodinného rozpočtu pěstounských rodin. Kód SP1, "Využití sociálních dávek – přínos pro rodinný rozpočet", upozorňuje na pozitivní vliv, který mají sociální dávky na ekonomickou situaci rodin, poskytující nezbytné finanční zdroje pro pokrytí základních výdajů a potřeb dětí. Klíčová citace od respondenta R3, "Dávky na bydlení a příspěvek na dítě nám pomáhají pokrýt základní výdaje a dát dětem to, co potřebují.", jasně ilustruje, jak sociální dávky přispívají k zajištění stabilního základu pro

rodinný rozpočet. Tato podpora umožňuje rodinám nejen pokrýt nutné náklady na bydlení a výchovu dětí, ale také zajišťuje, že děti mají přístup k základním potřebám, jako je jídlo, oblečení a vzdělávací potřeby. Tato zkušenost ukazuje na význam sociální podpory jako základního pilíře, který pomáhá pěstounským rodinám vypořádat se s finančními výzvami. Zároveň poukazuje na to, že sociální dávky nejsou jen finančním příspěvkem, ale představují zásadní investici do budoucnosti dětí v péči, podporující jejich zdravý vývoj a šance na úspěch. Toto zjištění zdůrazňuje potřebu udržet a dále rozvíjet sociální podporu pro pěstounské rodiny, aby se zajistilo, že systém pomoci je citlivý na jejich specifické potřeby a poskytuje dostatečné zdroje pro podporu rodinného života a péče o děti. Zároveň připomíná důležitost přístupu, který vnímá sociální dávky jako investici do budoucnosti společnosti tím, že podporuje rodiny v péči o děti, které se ocitly v náročných životních situacích.

NS1: Zdůrazňuje vnímanou nespravedlnost v rozdělování finanční podpory mezi pěstouny, se specifickým zaměřením na rozdíly mezi příbuzenskými a nepříbuzenskými pěstouny. Rozdíly ve finanční podpoře odkazuje na kritické vnímání některých pěstounů, kteří se cítí znevýhodněni v systému finanční podpory. Klíčová citace od respondenta R1 ilustruje frustraci a pocit nespravedlnosti, které mohou pěstouni cítit v důsledku těchto rozdílů v podpoře. Tento nálezný poukazuje na problémy v percepci spravedlnosti a rovnosti v rámci systému podpory pěstounské péče. Vnímání nespravedlnosti může mít negativní dopad na motivaci a schopnost pěstounů pokračovat v poskytování péče a podpory dětem v náročných situacích. Tato situace zdůrazňuje potřebu přehodnocení a možné revize finanční podpory, aby se zajistila spravedlivější a rovnější podpora pro všechny pěstouny, bez ohledu na jejich příbuzenský vztah k dětem, které mají na starosti. Tento řádek z axiálního kódování osvětluje vnímání nespravedlnosti mezi pěstounskými rodinami, zvláště pokud jde o rozdíly ve finanční podpoře mezi nepříbuzenskými a příbuzenskými pěstouny. Kód NS1, "Percepce spravedlnosti – rozdíly ve finanční podpoře", upozorňuje na vnímanou nespravedlnost v systému podpory, kde příbuzenší pěstouni, kteří pečují o vlastní

vnuky nebo jiné příbuzné děti, cítí, že jsou finančně méně ohodnoceni než nepříbuzenští pěstouni. Klíčová citace od respondenta R1, "Je nespravedlivé, že nepříbuzenští pěstouni dostávají více, zatímco my, co pečujeme o vlastní vnoučata, máme méně.", jasně vyjadřuje pocit nespravedlnosti a zklamání z rozdílného zacházení. Tato citace odhaluje frustraci z pocitu, že příbuzenské pěstounské rodiny nejsou dostatečně uznávány nebo finančně podporovány vzhledem k hodnotě a obětem, které přinášejí při péči o děti. Toto vnímání nespravedlnosti může mít značný dopad na motivaci a schopnost příbuzenských pěstounů pokračovat v poskytování péče, a také může vést k pocitům znechucení a odcizení od systému sociální podpory. Zdůrazňuje to potřebu přehodnocení v oblasti finanční podpory pěstounské péče, aby se zajistilo spravedlivější a rovnější rozdělení zdrojů mezi všechny pěstounské rodiny, bez ohledu na jejich příbuzenský vztah k dětem, které pečují. Tento nálezný potvrzuje důležitost transparentnosti, spravedlnosti a rovnosti v systému podpory pěstounské péče, což jsou zásadní principy, které by měly být zohledňovány při navrhování a implementaci politik a programů pro pěstounské rodiny, aby se zvýšila jejich podpora a uznání jejich neocenitelné role v péči o děti v náročných životních situacích.

V kapitole věnující se výstupům axiálního kódování je vhodné vytvořit ještě jeden pohled, který umožní komplexnější pochopení vztahů a dynamik mezi identifikovanými kategoriemi. Tento pohled zahrnuje analýzu klíčových os, kolem kterých se otáčejí vzájemné vztahy mezi tématy, a jak tyto osy ovlivňují chování a rozhodování respondentů. Zahrnutím tohoto pohledu do naší analýzy poskytneme čtenáři užší vhléd do struktury a procesů, které formují zkušenosti pěstounů prarodičů, a umožníme tak lepší porozumění složitosti fenoménu pěstounské péče. Pro porozumění zkoumaného fenoménu považujeme za vhodné doplnit naši analýzu o tabulku 8 "Vztahy mezi tématy". Tato tabulka nám vizualizuje, jak jsou jednotlivá identifikovaná témata vzájemně propojena, což je nezbytné pro rozpoznání vzorců a souvislostí v rámci pěstounské péče. Díky tomu můžeme efektivněji identifikovat

klíčové koncepty a vzorce v odpovědích respondentů, což přispívá k celkovému porozumění dopadů legislativních a ekonomických změn na pěstounské rodiny.

TABULKA 8: VZTAHY MEZI TÉMATY

Téma	Subkategorie	Vztah mezi tématy
Finanční dopady	Snížení příjmů, Zvýšení výdajů	Finanční výzvy vedou k adaptaci strategií a ovlivňují emocionální stav rodin.
Adaptace na změny	Hledání dodatečných příjmů, Omezení výdajů	Adaptace zahrnuje ekonomické i psychologické aspekty, které ovlivňují rodinný život.
Vnímání státní podpory	Dostatečnost podpory	Percepce efektivity a spravedlnosti státní podpory má významný dopad na rodinnou stabilitu.
Emocionální dopad	Psychické a emocionální dopady	Emocionální reakce na ekonomické a legislativní změny podtrhují význam sociální podpory a spravedlnosti.
Sociální podpora	Využití sociálních dávek	Využívání sociálních dávek je klíčové pro zvládnutí finančních dopadů a udržení životního standardu.
Nespravedlnost	Percepce spravedlnosti	Vnímání nespravedlnosti v rozdělování finanční podpory ovlivňuje emocionální pohodu a důvěru v systém.
Vliv na rodinný život	Životní standard, Vztahy v rodině	Změny ve finanční situaci a vnímání státní podpory mají přímý vliv na rodinný život, ovlivňují životní standard a vztahy v rodině.

Zdroj: vlastní výzkum

Na základě axiálního kódování je ve **fázi selektivní analýzy** hlavním výsledkem identifikace klíčového tématu, které spojuje všechny kategorie a subkategorie. V této fázi docházíme, že tímto klíčovým tématem je "**Adaptace rodinného života v kontextu legislativních a ekonomických změn**", což vysvětluje, jak se rodiny příbuzenské pěstounské péče snaží přizpůsobit změnám, jaké strategie používají k zvládnání nových výzev a jak to ovlivňuje jejich životní situaci a vnímání podpory od státu. Toto zjištění poukazuje na důležitost komplexní podpory pro tyto rodiny, zahrnující jak finanční, tak emocionální aspekty, a zdůrazňuje potřebu efektivnějších a spravedlivějších opatření pro podporu pěstounských rodin. V rámci selektivní analýzy této diplomové práce také zaznamenáváme aspekty ukazující na spojitost mezi teorií připoutanosti (Attachment) a finanční stabilitou příbuzenských pěstounů. Ačkoliv tento nálezný nebyl primárním cílem, považujeme z pohledu výzkumníka za správné reflektovat tento nálezný s již existujícími poznatky o těchto dvou aspektech, které jsme popsali v teoretické části této diplomové práce v kapitole pojednávající o příbuzenské pěstounské péči. Tímto způsobem nejenže podtrhujeme důležitost finanční stability pro efektivní vytváření a udržování bezpečných vazeb v příbuzenské pěstounské péči, ale také rozšiřujeme diskuzi o potenciálních implikacích pro praxi a další výzkum v této oblasti. Naše zjištění, reflektující a doplňující existující literaturu, zdůrazňují význam multidisciplinárního přístupu k pochopení a podpoře pěstounských rodin, zahrnující jak psychologické, tak finanční aspekty péče o děti.

6.4 Komparativní analýza a triangulace dat

Pro vyšší validitu a reliabilitu výzkumných výsledků přistupujeme na závěr ke komparaci a triangulaci dat, v němž zahrnujeme zkoumání a porovnávání témat, kategorií a vztahů identifikovaných prostřednictvím otevřeného, axiálního a selektivního kódování dat z rozhovorů. Syntetizujeme poznatky ze získaných dat a vytváříme tak diferencované porozumění předmětu výzkumu. V tabulce 9 shrnujeme údaje, které poukazují na

mnohostranné zkušenosti rodin příbuzenské pěstounské péče, které čelí legislativním a ekonomickým změnám. Důraz klademe na provázanost finančního, emocionálního a sociálního rozměru pěstounské péče a poukazujeme na nutnost komplexního přístupu v politice a podpůrných mechanismech, aby bylo možné adekvátně řešit potřeby a problémy, kterým příbuzenské pěstounské rodiny čelí.

TABULKA 9: INTERPRETACE A SYNTÉZA V RÁMCI KOMPARACE A TRIANGULACE DAT

Téma	Otevřené kódování	Axiální kódování	Selektivní kódování	Interpretace a syntéza
Finanční dopady	Všichni respondenti uvádějí finanční problémy.	Souvislosti mezi sníženými příjmy a zvýšenými výdaji poukazují na zatížení rodinných rozpočtů.	Ústřední problém rodin, který naznačuje potřebu adaptačních strategií.	Ekonomické změny významně ovlivňují rodinný život a vyžadují okamžité i dlouhodobé strategie zvládnutí.
Strategie přizpůsobení	Popisuje snahu přizpůsobit se nové finanční realitě.	Ekonomické a psychologické aspekty adaptace ovlivňují rodinný život.	Rodiny využívají řadu strategií, jak si udržet životní úroveň navzdory finanční tísní.	Adaptace zahrnuje jak finanční plánování, tak emocionální odolnost, což podtrhuje složitost zvládnutí ekonomických změn.
Vnímání státní podpory	Názory na dostatečnost a dostupnost státní podpory se liší.	Vnímaná účinnost a spravedlnost státní podpory ovlivňuje stabilitu rodiny.	Kritika současného systému podpory, která naznačuje nesoulad	Vnímaná nedostatečná státní podpora zdůrazňuje potřebu úpravy politiky,

			mezi státními opatřeními a skutečnými potřebami rodiny.	kteřá by lépe odpovídala potřebám pěstounských rodin.
Emocionální dopad	Psychologické a emocionální reakce na změny v pěstounské péči.	Emocionální reakce zdůrazňují význam sociální podpory a spravedlnosti.	Emoční pohoda je přímo ovlivněna finanční nejistotou a vnímáním nespravedlnosti.	Emocionální zátěž spojená s řešením problémů pěstounské péče zdůrazňuje potřebu komplexních podpůrných systémů, které řeší jak finanční, tak psychologické potřeby.
Využívání sociální podpory	Pojednává o využívání a výhodách dostupných sociálních dávek.	Sociální dávky mají zásadní význam pro zvládnutí finančních dopadů a udržení životní úrovně.	Závislost na sociálních dávkách podtrhuje význam dostupné a dostatečné státní podpory.	Klíčová role sociálních dávek při posilování odolnosti rodiny zdůrazňuje nutnost posílení podpůrné sítě propěstounské rodiny.
Vnímání nespravedlnosti	Pocit nespravedlnosti při rozdělování finanční podpory, zejména mezi příbuznými a nepříbuznými pěstouny.	Vnímaná nerovnosti v podpoře přispívá k emočnímu strádání a podkopává důvěru v systém podpory.	Výzvy týkající se spravedlnosti a rovnosti systému podpory pěstounské péče.	Řešení vnímaných nespravedlností je nezbytné pro posílení důvěry v systém podpory a zajištění spravedlivého zacházení se všemi pěstounskými rodinami.

Vliv na rodinný život	Změny v pěstounské péči ovlivňují rodinné vztahy a životní standard.	Prohloubení finančních obtíží vede k přetěžování rodinných vazeb a snižování kvality života.	Adaptace rodinného života na změněné podmínky zahrnuje změny ve vzájemných vztazích, snižování životního standardu a hledání nových způsobů společného fungování.	Rodinný život a vztahy prochází významnými změnami v důsledku ekonomických a legislativních změn v pěstounské péči. Rodiny se snaží adaptovat na novou realitu, což často zahrnuje úpravy v každodenním životě, hledání nových způsobů, jak udržet soudržnost a zvládat finanční nároky, což může vést k posílení nebo naopak zatížení rodinných vztahů.
-----------------------	--	--	---	--

Zdroj: vlastní výzkum

Na základě provedeného výzkumu, zjištěných a interpretovaných dat přecházíme v následující kapitole k zodpovězení výzkumných otázek.

Motto: „Budoucnost je sto tisíc nitek, zatímco minulost je tkanina, kterou nelze utkat znovu.“

Orson Scott Card⁶¹

7 SHRNU TÍ A DISKUZE

Na základě poznatků získaných v rámci kvalitativního výzkumu můžeme přejít k dopovězení výzkumných otázek.

Odpověď na první výzkumnou otázku: **"Jaké dopady vyhodnocuje participant jako zásadní na chod rodiny?"** získáváme ze shromážděných dat a jejich analýzy. Z výpovědí respondentů vyplývá, že nejvýznamnější dopady na chod rodiny jsou ekonomické povahy, konkrétně snížení příjmů a zvýšení výdajů, které přímo ovlivňují finanční stabilitu a životní standard rodin. Tato situace nutí rodiny k přizpůsobení se novým finančním realitám, což zahrnuje omezení výdajů na základní potřeby a hledání alternativních způsobů, jak si přilepšit příjem. Citace od respondenta R2, který uvedl, že "nemůžeme si dovolit jako dřív vyrazit s dětmi na výlety", ilustruje, jak finanční tlak omezuje možnosti rodinných aktivit a volnočasových činností, což má vliv nejen na materiální, ale i na emocionální a sociální aspekty rodinného života. Změna ve způsobu trávení volného času a omezení na aktivitách, které byly dříve běžné, odhaluje dopad ekonomických a legislativních změn na každodenní život rodin. Respondenti také vyjadřují frustraci z nedostatečné státní podpory, kterou

---

⁶¹ SCOTT CARD, Orson. In: *Citáty slavných osobností*. Online. Dostupné z: <https://citaty.net/citaty/274850-orson-scott-card-budoucnost-je-sto-tisic-nitek-zatimco-minulost-je/>. [cit. 20. 4. 2020].

vnímají jako nespravedlivou a nedostatečnou vzhledem k reálným potřebám a výzvám, s nimiž se potýkají. Tento pocit frustrace je zesílen pocitem nespravedlnosti při rozdělování finanční podpory, zejména mezi příbuznými a nepříbuznými pěstouny, což podkopává důvěru v systém podpory a emocionální pohodu rodin. V rámci strategií zvládnání se rodiny snaží najít tvůrčí a cenově dostupné způsoby, jak si zachovat smysluplné rodinné zážitky, přestože jsou finančně omezené. Tato adaptabilita a kreativita v hledání řešení ukazuje na odolnost rodin, ale zároveň zdůrazňuje potřebu posílení podpůrné sítě a dostupnosti sociálních dávek, které by pomohly rodinám lépe zvládat finanční dopady a udržet si životní úroveň. Z těchto zjištění vyplývá, že klíčovým aspektem pro zlepšení situace rodin je nejen zajištění adekvátní finanční podpory, ale také poskytování psychologické a sociální podpory, která by pomohla zmírnit stres a zlepšit odolnost rodin vůči emocionálním dopadům finanční nejistoty. Efektivní podpora by měla být komplexní a citlivá na specifické potřeby a výzvy, s nimiž se pěstounské rodiny potýkají, a měla by podporovat jejich schopnost poskytovat stabilní a obohacující prostředí pro děti, které mají v péči.

Odpověď na druhou výzkumnou otázku: **"Jaké přístupy/kroky volí participant k eliminaci těchto dopadů na chod rodiny?"** Z provedené analýzy dat, ze které vyplývá, že příbuzenské pěstounské rodiny, které se potýkají s dopady současných ekonomických a legislativních změn, přijímají řadu adaptivních strategií, aby minimalizovaly negativní dopady na rodinný život a udržely si určitý životní standard. Prvním a základním krokem, který rodiny podnikají, je určité vlastní finanční plánování a omezení výdajů. To zahrnuje redukci nákladů na základní životní potřeby, jako jsou potraviny a oblečení, a hledání cenově dostupnějších alternativ pro volnočasové aktivity. Tento přístup je doprovázen snahou o zvýšení rodinných příjmů skrze sekundární zaměstnání nebo dočasné projekty, které mohou pomoci pokrýt základní finanční potřeby. Další významnou strategií je využívání dostupných sociálních dávek a podpůrných programů. Rodiny se snaží individuálně využít stávající systém sociální podpory, včetně dávek na bydlení a přídatků na děti, aby zmírnily

finanční tlak. Tento přístup vyžaduje dobrou orientaci v systému sociálních služeb a schopnost zvládnout administrativními procesy. Psychologická odolnost a emocionální podpora jsou dalšími klíčovými aspekty, na které se rodiny zaměřují. Čelit finanční nejistotě a sociálním změnám je emocionálně náročné, a proto rodiny hledají způsoby, jak podporovat psychickou pohodu všech členů. To může zahrnovat společné rodinné aktivity, které nevyžadují velké finanční investice, ale posilují rodinné vazby a poskytují pocit stability a bezpečí. Tyto strategie ukazují na komplexní a multidimenzionální přístup rodin k řešení dopadů ekonomických a legislativních změn. Přestože se jedná o obtížnou situaci, rodiny projevují vysokou míru adaptability a odolnosti. Využívání kombinace finančního plánování, sociální podpory a emocionální odolnosti jim umožňuje orientovat se ve složitém prostředí a minimalizovat negativní dopady na rodinný život. Tento přístup zdůrazňuje význam komplexního systému podpory, který by měl zohledňovat nejen finanční, ale i psychosociální aspekty rodinného fungování v kontextu současných společenských výzev.

Odpověď: "**Jaké zkušenosti má participant se systémovou pomocí?**" nám poskytuje třetí výzkumná otázka, která poukazuje na to, že respondenti vyjadřují smíšené pocity ohledně dostupnosti a účinnosti státní podpory. Zatímco někteří oceňují sociální dávky jako zásadní zdroj pomoci pro zvládnání finančních dopadů a udržení životní úrovně, jiní poukazují na frustraci z nedostatečnosti této podpory. Sociální dávky, jako jsou dávky na bydlení a přídavky na děti, jsou vnímány jako nezbytný základ, který pomáhá rodinám pokrýt základní výdaje a udržet stabilní životní úroveň. Tyto dávky jsou klíčové pro zajištění, že děti mají přístup k základním potřebám jako jídlo, oblečení a vzdělávací materiály. Tato podpora je považována za investici do budoucnosti dětí a je důležitá pro jejich zdravý vývoj a šance na úspěch. Na druhé straně, respondenti vyjadřují pocit nespravedlnosti a frustrace ohledně rozdělování finanční podpory, zejména mezi příbuznými a nepříbuznými pěstouny. Vnímání, že existující úroveň podpory neodráží reálné náklady a výzvy spojené s péčí o pěstounské děti, vede k pocitům opuštěnosti a zklamání z toho, jak systém státní podpory

vnímá a oceňuje příspěvek pro příbuzenské pěstounské rodiny. Tyto zkušenosti zdůrazňují potřebu reevaluace a možného zvýšení státní podpory, aby se zajistilo, že pěstounské rodiny budou mít dostatečné prostředky pro poskytování péče a podpory dětem, které to nejvíce potřebují. Celkově účastníci vnímají systémovou pomoc jako důležitou, ale nedostatečnou. Zdůrazňují potřebu posílení podpůrné sítě pro pěstounské rodiny a vytvoření spravedlivějšího a rovnějšího systému podpory, který by lépe reflektoval jejich potřeby a výzvy, kterým čelí. Tyto zkušenosti poukazují na složitost a mnohostrannost výzev, které pěstounské rodiny zažívají, a zdůrazňují důležitost komplexního přístupu v politice a podpůrných mechanismech.

Čtvrtá, výzkumná otázka: "**Jaká výhledová očekávání má participant?**" naznačuje, že výhledová očekávání participantů jsou různorodá a závisí na mnoha faktorech, včetně individuálních zkušeností, vnímání státní podpory a schopnosti adaptace na změny v ekonomickém a legislativním prostředí. Přesto se vynořuje několik společných témat. Prvním z těchto témat je touha po stabilní a předvídatelné budoucnosti, která by umožnila rodinám plánovat a zajistit potřeby bez neustálých obav z finanční nejistoty. Respondenty často zmíněný požadavek na zlepšení státní podpory, která by lépe reflektovala reálné náklady spojené s péčí o děti a umožnila rodinám udržet si důstojný životní standard, je klíčovým faktorem ovlivňující jejich výhledová očekávání. Dalším důležitým aspektem je přání po sociálním uznání a ocenění role pěstounských rodičů, pěstounů prarodičů, ve společnosti. Respondenti vyjádřili potřebu většího porozumění a ocenění ze strany širší veřejnosti i státních institucí. To zahrnuje nejen finanční aspekty, ale také sociální a emocionální podporu, která by pomohla zmírnit stres a psychologickou zátěž spojenou s péčí o děti. V kontextu adaptace na ekonomické a legislativní změny se výhledová očekávání také točí kolem schopnosti rodin pohybovat se v těchto nejistých vodách, a to jak prostřednictvím vlastních adaptačních strategií, tak i využitím dostupných zdrojů podpory. Především formou flexibility, kreativity a emocionální odolnosti, které rodinám umožňují

čelit výzvám a hledat nové způsoby, jak zajistit potřeby svých členů. V neposlední řadě je patrná touha po spravedlivějším a inkluzivnějším systému státní podpory, který by zohledňoval individuální potřeby a situace pěstounských rodin. Respondenti vyjádřili naději, že budoucí změny v politikách a praxi by mohli vést k lepšímu zohlednění rozmanitosti situací, s nimiž se pěstounské rodiny potýkají, a k posílení podpůrných sítí, které jim pomohou čelit výzvám. Výhledová očekávání respondentů tedy reflektují kombinaci naděje na lepší budoucnost, touhy po větším uznání a podpoře, a potřeby nacházet smysluplné způsoby adaptace na stále se měnící sociální a ekonomické prostředí. Jejich očekávání zdůrazňují potřebu komplexního přístupu k řešení výzev, kterým pěstounské rodiny čelí, a ukazují na důležitost spojení mezi finanční, sociální a emocionální podporou pro posílení odolnosti těchto rodin.

NÁVRH OPATŘENÍ

Na základě analýzy přepisů rozhovorů s pěstouny jsme identifikovali několik klíčových oblastí, které vyžadují pozornost a zlepšení. Následující návrhy opatření jsou zaměřeny na adresování identifikovaných potřeb a výzev v následujících oblastech. První oblast by se zaměřovala na **zvýšení finanční podpory pěstounským rodinám** ve smyslu revize a úpravy výše příspěvků na péči s ohledem na aktuální ekonomickou situaci a inflaci, aby finanční podpora odpovídala reálným potřebám rodin. Mohl by být zaveden flexibilní systém finanční podpory, který lépe zohledňuje individuální situace a potřeby pěstounských rodin. Druhá oblast by se soustředila na **zjednodušení administrativních procesů** zahrnující zjednodušení a digitalizaci procesu žádání o dávky a podporu, aby byl konkrétně pro pěstounské rodiny snadno přístupný a méně časově náročný, a aby byl zavedený jasný a transparentní informační systém o dostupných formách podpory a dávek. Třetí oblast by představovala **vzdělávání a poradenství**, která by se zaměřovala na poskytování pravidelných školení a workshopů pro pěstounské rodiny s cílem zvýšit jejich kompetence, a to konkrétně v oblasti finančního plánování a řízení domácnosti. Zřízené poradenské služby pro pěstounské rodiny by nabízely individuální podporu a poradenství v oblasti aktuálních právních, finančních a psychosociálních otázek. Čtvrtá oblast by se zaměřila na **podporu zaměstnanosti pěstounů**, kde by mohly být vytvořeny speciální programy zaměstnanosti pro pěstouny, které by jim umožnily lépe sladit pracovní a rodinný život. Dále by mělo dojít k navázání spolupráce s potenciálními zaměstnavateli, a v duchu dalších legislativních úprav by se mělo cílit na vytváření flexibilních pracovních příležitostí pro pěstouny. Nesmíme opomenout neméně důležitou oblast, usilující o **zvýšení společenského uznání a podpory pěstounské péče**, do které můžeme zahrnout veřejné osvětové kampaně zaměřené na zvýšení povědomí o pěstounské péči a podporu pozitivního vnímání pěstounství ve společnosti. Významným článkem by mohlo být zavedení systému ocenění a motivace pro pěstounské rodiny, který by odrážel jejich významný přínos společnosti. Tyto návrhy by měly být považovány za východisko pro diskuzi mezi zainteresovanými stranami, včetně

pěstounských rodin, odborníků na sociální práci, legislativců a širší veřejnosti, s cílem vypracovat a implementovat efektivní strategie na podporu pěstounských rodin a zajištění jejich potřeb v reakci na současné ekonomické a legislativní změny.

ZÁVĚR

Předložená diplomová práce se zabývala analýzou dopadů současných ekonomických a legislativních změn na pěstounské rodiny, s důrazem na jejich subjektivní vnímání a individuální postupy při adaptaci na tyto změny.

Cílem bylo prozkoumat, jak tyto změny ovlivňují finanční situaci, emocionální stav a sociální podporu pěstounských rodin. Studie použila metodu kvalitativního výzkumu, včetně rozhovorů a srovnávací analýzy, aby identifikovala klíčové strategie, které rodiny využívají k zvládnutí finančních výzev a emocionální zátěže. Dále se zaměřila na vnímání dostatečnosti a spravedlnosti státní podpory a na význam sociálních dávek pro udržení životního standardu rodin. Výsledky práce naznačují potřebu revize současného systému podpory, aby lépe reflektoval potřeby a výzvy, se kterými se pěstounské rodiny setkávají.

V praktické části byla jako metoda výzkumu zvolena kvalitativní analýza, založená na polostrukturovaných rozhovorech s pěstouny, následovaná otevřeným, axiálním a selektivním kódováním odpovědí. Tento přístup umožnil hlouběji prozkoumat a interpretovat získaná data, identifikovat klíčové koncepty, témata a vzorce chování a reflektovat individuální zkušenosti a strategie adaptace pěstounů na změněné podmínky. Analytický proces odhalil, jak finanční dopady, vnímání státní podpory, emocionální zátěž, využití sociální podpory a vnímání spravedlnosti ovlivňují každodenní život pěstounských rodin a jak tyto aspekty interagují v rámci širšího sociálního a ekonomického kontextu. V kombinaci s komparativní analýzou a triangulací dat bylo možné prozkoumat a porovnat individuální zkušenosti a postoje účastníků, čímž se zvýšila validita a reliabilita získaných závěrů. Tento přístup také podpořil rozmanitost perspektiv a posílil důvěryhodnost interpretací, což je v souladu s cílem práce, vytvořit případovou studii reflektující dopady současných ekonomických a legislativních změn v kontextu subjektivního vnímání a individuálních postojů výzkumného vzorku. V kontextu naší diskuse o teorii připoutanosti

a finanční stabilitě v kapitole věnované příbuzenské pěstounské péči, selektivní analýza této diplomové práce reflektovala na již existující poznatky o vztahu mezi těmito dvěma aspekty. Přestože zkoumání této souvislosti nebylo původním záměrem práce, náš výzkum naznačuje, že finanční zabezpečení příbuzenských pěstounů může hrát klíčovou roli v podpoře vytváření a udržování bezpečných vazeb s dětmi v jejich péči. Tento nálezný, který odráží zjištění z předchozích studií, otevírá prostor pro další zkoumání možných implikací pro teoretické pochopení a praktické uplatnění v oblasti pěstounské péče, navazujíc na diskutované aspekty v předchozí kapitole a rozšiřujíc tak perspektivu naší práce. Skrze integraci nově objevených souvislostí mezi finanční stabilitou a teorií připoutanosti v kontextu příbuzenské pěstounské péče do již etablovaných poznatků, práce posiluje konceptuální základy a poskytuje pevnější platformu pro další empirický výzkum. Tato metodologická synergie umožňuje porozumět složitosti péče o děti a podporuje vývoj cílených intervencí a politik, které jsou přizpůsobené specifickým potřebám pěstounských rodin.

Rozhovory, které byly v rámci průzkumu uskutečňovány, byly přepsány, a jsou součástí příloh této diplomové práce. Rozhovory pak byly následně za pomoci techniky kódování zavedeny do tabulek, přičemž tento postup umožnil systematické a strukturované zpracování dat. Kódování bylo provedeno ve třech fázích: otevřeném, axiálním a selektivním, což umožnilo pohled na klíčová témata, vzorce a vztahy mezi koncepty získanými z rozhovorů. Tento analytický proces umožnil identifikaci hlavních kategorií a subkategorií, které odhalují jak subjektivní vnímání účastníků, tak jejich reakce na ekonomické a legislativní změny. Kromě toho byla pro zvýšení validity a reliability výzkumu využita komparativní analýza a triangulace dat, což umožnilo komplexnější pochopení zkoumaného fenoménu a umožnilo definovat přesnější a konkrétnější závěry.

Vzhledem k rozsahu a zaměření diplomové práce je vhodné považovat tento průzkum za omezený pohled na problematiku dopadů současných ekonomických a legislativních změn

na pěstounskou péči. Tento výzkum poskytuje základní rámec pro další prohloubení poznání v této oblasti a zdůrazňuje potřebu rozšířeného průzkumu a interdisciplinárního přístupu pro komplexní pochopení zkoumaného fenoménu.

Následnou diskuzi strukturujeme na základě odpovědí na stanovené výzkumné otázky, z nichž vyvozujeme doporučení pro možná opatření. Na základě provedené analýzy rozhovorů a kódování dat je zřejmé, že klíčovými faktory ovlivňujícími pěstounskou péči jsou aktuální ekonomické a legislativní změny. Tyto zjištění podporují vytvoření strategií pro zlepšení podmínek pěstounských rodin, zahrnující například zvýšení finanční podpory a poskytování cíleného vzdělávání a poradenství. Diskuze a návrhy opatření jsou podloženy detailním zkoumáním individuálních případů a širšího kontextu, což umožňuje pochopení dopadů změn na příbuzenské pěstounské rodiny a vede k formulaci konkrétních doporučení pro podporu a rozvoj příbuzenské pěstounské péče.

Na základě předložených informací a analýzy provedené v rámci této diplomové práce lze konstatovat, že příbuzenští pěstouni prarodiče čelí mnoha výzvám vyplývajícím z aktuálních ekonomických a legislativních změn. Významnou roli v podpoře těchto rodin hrají nejen státní instituce, ale i neziskové organizace a další subjekty působící v oblasti sociální péče. Zjištění této práce poukazují na to, že poskytování adekvátní podpory a zdrojů pěstounským rodinám je klíčové pro zajištění stabilního a bezpečného prostředí pro pěstounské děti. Předložené návrhy opatření a doporučení nabízejí směr, jakým způsobem lze tyto rodiny podpořit, zlepšit jejich situaci a zároveň zvýšit povědomí o pěstounské péči ve společnosti. V závěru je třeba zdůraznit, že spolupráce mezi různými organizacemi a institucemi, stejně jako zapojení širší veřejnosti, jsou zásadní pro vytváření pevného základu podpory pěstounské péče a pro rozvoj efektivních řešení, která zohledňují potřeby a výzvy, jimž pěstounské rodiny čelí. Tato diplomová práce přispívá k bližšímu porozumění této problematice a k dialogu o možnostech jejího řešení, což je v souladu s cílem práce, a to

reflektovat dopady současných změn v kontextu subjektivního vnímání a individuálních postojů výzkumného vzorku.

.

Seznam použitých zdrojů

AINSWORTH, M. *Attachments beyond infancy*. Online. *American Psychologist*, 1989, 44(4), 709-716. Dostupné také z: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.4.709>. [paywall]. [cit. 3. 4. 2024].

BACKHOUSE, J. a GRAHAM, A. *Grandparents raising grandchildren: negotiating the complexities of role-identity conflict*. Online. *Child & Family Social Work*, 2012, 17, 306-315. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2011.00781.x>. [cit. 3. 4. 2024].

BACKHOUSE, J., GRAHAM, A. *Grandparents raising grandchildren: negotiating the complexities of role-identity conflict*. Online. WILEY, 2011. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2011.00781.x>. [cit. 1. 4. 2024].

BUBLEOVÁ, V., VÁVROVÁ, V., L. VRÁNOVÁ, a J. FRANTÍKOVÁ. *Základní informace o náhradní rodinné péči*. Online. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. ISBN 978-80-87455-01-2. Dostupné z: http://www.pestounskapece.cz/file_prirucky-a-publikace/SNRP/zakladni_info_o_nrp.pdf. [cit. 3. 4. 2024].

DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie*. Praha: Grada Publishing, 1999, s. 102. ISBN 80-7169-254-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

CHCI BÝT PĚSTOUNE. *Jak se staneme pěstouny*. Online. Dostupné z: <https://www.pestouni.cz/chci-byt-pestounem/jak-se-staneme-pestouny/>. [cit. 4. 3. 2024].

JUNOVA, Iva, SLANINOVA, Gabriela. *Topical questions of the substitute family care in the Czech Republic with a special attention to the process of foster families preparation*. Online. SHS Web of Conferences. 2018, 51. DOI: 10.1051/shsconf/20185103002. Dostupné z: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2018/12/shsconf_shw2016_03002.pdf [cit. 4. 3. 2024].

KRÁLÍČKOVÁ, Z. *Souhlas k osvojení, přímý i blanketový, jako právní úkon směřující ke změně statusu dítěte*. Online. *Správní právo : odborný časopis pro oblast státní správy a správního práva*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, Roč. 36, č. 5-6, s. 307-313. ISSN 0139-6005. 2003. Dostupné také z: <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:b490bc00-9cb4-11e7-a093-005056825209>. [cit. 1. 4. 2024].

KURZY CZ. *Odměna pěstouna 2024 - kalkulačka. Výše odměny podle počtu dětí a jejich zdravotního stavu*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kalkulacka/odmena-pestouna/>. [cit. 1. 4. 2024].

KURZY CZ. *Pěstounská péče: přehled příspěvků a odměn při pěstounské péči a jejich výše*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/prispevky-davky/pestounska-pece/#odmena>. [cit. 1. 4. 2024].

KURZY CZ. *Příspěvek při pěstounské péči 2024 - kalkulačka. Prarodič dostává u zdravého dítěte 8.748 Kč měsíčně*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kalkulacka/prispevek-pestounska-pece/>. [cit. 1. 4. 2024].

MATĚJČEK, Z. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.

MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Dávky pěstounské péče a zaopatřovací příspěvky pro mladé dospělé*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/davky-pestounske-pece-a-zaopatrovaci-prispevky-pro-mlade-dospele>. [cit. 3. 4. 2024].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Formy náhradní rodinné péče*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>. [cit. 4. 3. 2024].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Formy náhradní rodinné péče: Pěstounská péče na přechodnou dobu*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece#PePeNa>. [cit. 4. 3. 2024].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Formy náhradní rodinné péče: Pěstounská péče na přechodnou dobu*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece#PePeNa>. [cit. 3. 4. 2024].

MOŠŤKOVÁ, Š., SOBOTKOVÁ, I. *Příbuzenská pěstounská péče: když dítě vychovávají prarodiče*. Online. E-psychologie, 2016, 10(4), 47-64. Dostupné z http://e-psycholog.eu/pdf/mostkova_sobotkova.pdf. . [cit. 3. 4. 2024].

MPSV ČR. *Úmluva o právech dítěte a související dokumenty*. Online. Praha. 2016. ISBN 78-80-7421-120-1. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rlp/vybory/pro-prava-ditete/Preklady-dokumentu-OSN.pdf>. [cit. 1. 4. 2024].

ROČNÍ VÝKAZY O VÝKONU SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ ZA ROKY 2020 - 2022. In: *MPSV. Statistiky*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/statistiky-1>. [cit. 3. 4. 2024].

RODINNÁ POLITIKA LIBERECKÉHO KRAJE. *Kontakty pro zájemce o náhradní rodičovství*. Online. Dostupné z: <https://www.rodinalk.cz/kontakty-pro-zajemce-o-nahradni-rodicovstvi>. [cit. 1. 4. 2024].

ROGERS, Carl. In: *Citáty slavných osobností*. Online. Dostupné z: <https://citaty.net/autori/carl-rogers/?lang=en&page=2>. [cit. 14. 11. 2023].

RONALD HUBBARD, Lafayette. In: *Citáty slavných osobností*. Online. Dostupné z: <https://citaty.net/citaty/17174-lafayette-ronald-hubbard-dospely-clovek-ktery-je-spolehlivy-a-stabilni-ma/>. [cit. 20. 4. 2020].

ROZUM A CIT. *OSPOD a doprovázející organizace v životě pěstounské rodiny*. Online. Dostupné z: <https://www.pestouni-rac.cz/stranka/ospod-a-doprovazejici-organizace-v-zivote-pestounske-rodiny/>. [cit. 1. 4. 2024].

ŘEZÁČ, K. *Dopady diskurzů sociální práce na doprovázející organizace pěstounské péče*. Online. Sociální práce. 6/2016, s. 86 – 96. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/wp-content/uploads/2020/11/2016-6.pdf>. [cit. 1. 4. 2024].

SCOTT CARD, Orson. In: *Citáty slavných osobností*. Online. Dostupné z: <https://citaty.net/citaty/274850-orson-scott-card-budoucnost-je-sto-tisic-nitek-zatimco-minulost-je/>. [cit. 20. 4. 2020].

Sdělení č. 104/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o jednání Úmluvy o právech dítěte, znění ze dne 29. 3. 2010. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104#f1348965>. [cit. 3. 4. 2024].

SMART, Ralph. In: *Citáty slavných osobností*. Online. Dostupné z: <https://citaty.net/autori/ralph-smart/>. [cit. 14. 11. 2023].

ŠANCE DĚTEM. *Příbuzenská pěstounská péče*. Online. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/pribuzenska-pestounska-pece>. [cit. 3. 4. 2024].

ŠANCE DĚTĚM. *Specifická situace příbuzenských pěstounů*. Online. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/specificka-situace-pribuzenskych-pestounu>. [cit. 3. 4. 2024].

ŠANCE DĚTEM. *Vymezení pěstounské péče od 1. 1. 2022*. Online. 17. 2. 2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/vymezeni-pestounske-pece-od-1-1-2022>. [cit. 1. 4. 2024].

ŠKOBRTAL, Pavel. *Sociální psychologie*. Online. Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2018, 20 - 22. ISBN 978-80-7599-057-0. Dostupné také z: <https://dokumenty.osu.cz/pdf/materialy/socialni-psychologie.pdf>. [cit. 4. 3. 2024].

TRNKOVÁ, L. *Náhradní péče o dítě v České republice*. Online. Praha: Karlova univerzita, Právnická fakulta, Katedra občanského práva, 2016. Vedoucí práce Josef Salač. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/86466>. [cit. 3. 4. 2024].

TUCKER, D. J. a MACKENZIE, M. *Attachment theory and change processes in foster care*. Online. Children and Youth Services Review, 2012, 34, 2208-2219. Dostupné z <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2012.07.020>. [cit. 3. 4. 2024].

UNITED NATIONS GENERAL ASSEMBLY. *United Nations Guidelines for the Alternative Care of Children. 2010*. Online. PDF. In: Child rights resource centre. Dostupné z: <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/5416.pdf>. [cit. 2024-03-04].

ÚŘAD PRÁCE ČR. *Dávky pěstounské péče a zaopatřovací příspěvek*. Online. 8. 3. 2023. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/davky-pestounske-pece-a-zaopatrovaci-prispevky1>. [cit. 1. 4. 2024].

ÚŘAD PRÁCE ČR. *Příspěvek při pěstounské péči*. Online. 13. 3. 2023. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/prispevek-pri-pestounske-peci1>. [cit. 1. 4. 2024].

ÚŘAD VLÁDY ČR. *Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030*. 2021. Online. PDF. In: Vláda České republiky. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/Strategie_NNO_2021_2030.pdf. [cit. 3. 4. 2024].

VAVRECKOVÁ, Viera; TICHÁ, Michaela; ONDRÚŠOVÁ, Zlata. *Substitute child care as a current problem of social care in the Czech Republic*. Online. DANUBE: Law, Economics and Social Issues Review. Warsaw: De Gruyter, 2017, 8(4), 237-248. ISSN 1804-8285. Dostupné také z: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/184535/1/danb-2017-0016.pdf>. [cit. 4. 3. 2024].

Vyhláška č. 505/2006 Sb., vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách - znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-505#f3143768>. [1. 4. 2024].

WHELAN, D.J. *Using Attachment Theory When Placing Siblings in Foster Care*. Online. *Child and Adolescent Social Work Journal* 20, 2003, 21–36. <https://doi.org/10.1023/A:1021463302680>. [cit. 3. 4. 2024].

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře - znění od 1. 2. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117#f1620890>. [cit. 1. 4. 2024].

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře - znění od 1. 2. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117#cast1>. [cit. 1. 4. 2024].

Zákon č. 155/1995 Sb., Zákon o důchodovém pojištění. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155#f1628013>. [cit. 1. 4. 2024].

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních - znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292#f5075118>. [cit. 3. 4. 2024].

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí - znění od 30. 12. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359#cast5>. [cit. 4. 3. 2024].

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí - znění od 30. 12. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359#f3948024>. [cit. 1. 4. 2024].

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí - znění od 30. 12. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359#f3948024>. [cit. 1. 4. 2024].

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí - znění od 30. 12. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359#p47k>. [cit. 1. 4. 2024].

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p953>. [cit. 3. 4. 2024].

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4578842>. [cit. 1. 4. 2024].

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4581977>. [cit. 1. 4. 2024].

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4581992>. [cit. 3. 4. 2024].

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4582032>. [cit. 4. 3. 2024].

ZEMAN, J., ZEMAN, L. *Z dějin péstounské péče v Českých zemích*. Online. Časopis lékařů českých. 2006, 145(8), s. 673-674. Dostupné z: <https://www.prolekare.cz/casopisy/casopis-lekaru-ceskych/2006-8/download?hl=cs> [cit. 4. 3. 2024].

Abstrakt

Ve své diplomové práci se věnuji tématu „Příbuzenské pěstounské péči v kontextu současné doby“, a soustředím se v ní na pěstounskou péči poskytovanou prarodiči. Cílem práce bylo prozkoumat dopady nedávných legislativních a ekonomických změn na kvalitu a životní podmínky pěstounů prarodičů. V teoretické části jsem se zaměřila na současný legislativní rámec a financování pěstounské péče, zdůrazňující specifika situace prarodičů jako pěstounů. Praktická část obsahuje polostrukturované rozhovory s pěstouny prarodiči, provedené přímo v jejich domácím prostředí, které odhalily, jak legislativní a finanční změny ovlivňují jejich každodenní život a stabilitu. Tyto zjištění nabízejí cenný přehled o výzvách, se kterými se pěstouni prarodiče setkávají, a poskytují důležité podněty pro budoucí výzkum a politické rozhodování v oblasti pěstounské péče.

Abstract

In my master thesis, I focus on the topic "Kinship foster care in the context of contemporary times", and I concentrate on foster care provided by grandparents. The thesis aimed to explore the impact of recent legislative and economic changes on the quality and well-being of grandparent foster carers. In the theoretical part, I focused on the current legislative framework and financing of foster care, highlighting the specificities of the situation of grandparents as foster parents. The practical part includes semi-structured interviews with foster grandparents, conducted directly in their home environment, which revealed how legislative and financial changes affect their daily life and stability. These findings offer valuable insights into the challenges that foster grandparents face and provide important suggestions for future research and policy decision-making in foster care.

Seznam příloh

Příloha A: Připravený rozhovor pro R1

Příloha B: Připravený rozhovor pro R2

Příloha C: Připravený rozhovor pro R3

Příloha D: Přepis nahrávky – R1

Příloha E: Přepis nahrávky – R2

Příloha F: Přepis nahrávky – R3

Příloha A: Připravený rozhovor pro R1

T: Ještě, než začneme, chci Vás ujistit, že výstupy z našeho rozhovoru budou anonymizované a jsou určeny pro účely mé diplomové práce. Ještě prosím, zda byste mi mohla odsouhlasit, že souhlasíte s nahráváním rozhovoru. Řekněte, prosím: „Souhlasím s nahráváním rozhovoru.“

T: Než se začnu ptát, mám připravený úvodní text k objasnění charakteru následujícího rozhovoru, abychom věděli, o čem budeme mluvit, čeho se bude náš rozhovor týkat:

Do 31. 12. 2021 jste pobírali Odměnu pěstouna, která pro Vás byla zdanitelným příjmem. Od 1. 1. 2022 se pro Vás tento zdanitelný příjem změnil na sociální dávku Příspěvek při pěstounské péči. Pak přišel Covid, v současné době řešíme i vysokou míru inflace a s ní i spojené zdražování. Zajímalo by mě, jak konkrétně jste tyto změny vnímali/vnímáte, a jaký k nim zaujímáte postoj. Položím Vám pár otázek, které se tohoto tématu týkají. Budu velmi ráda za Vaši upřímnost a jedinečnost. O to v tomto rozhovoru jde především. Přečtu vždy jednu otázku a nechám Vám prostor pro odpověď. Je to pro Vás takto v pořádku?

T: Pro ověření, že dělám rozhovor právě s Vámi, položím 2 otázky, na které stačí odpovědět ano/ne:

1. Jste pěstoun-dědeček?
2. Máte v pěstounské péči svého vnuka, které mu je 5 let, a který navštěvuje mateřskou školku, vnučky 7, 8 a 13 let, které navštěvují základní školu?

T: Děkuji.

T: Pojdme se věnovat již našemu rozhovoru. První otázku více objasním:

T: Dávky pro příbuzenskou pěstounskou péči jsou rozděleny dle tabulky, kterou každý najde na stránkách MPSV. Dlouhodobá příbuzenská péče, nazývaná jako nezprostředkovaná, je v tabulce rozdělena ještě podle toho, jaký zaujímáte příbuzenský vztah ke svým dětem. Babičky a dědečkové jsou v tabulce ti nejméně ohodnocení.

Na začátku změny, tedy na začátku roku 2022, činil příspěvek při pěstounské péči u prarodičů 6.948 Kč (ŽM 3.860 Kč) při péči o 1 dítě, při péči o 4 děti 27 792 Kč. V současné době je ve výši 8.748 Kč, tedy konkrétně teď v říjnu 2023. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte v té době činil 6 985 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let, nyní v říjnu 2023 je ve výši 8.748 Kč, pro dítě do 6 let 6290 Kč, pro děti 6 – 12 let je to 7.750 Kč. Pro srovnání ještě uvedu, že když jste pobírali odměnu pěstouna, čerpalo se 12.000 Kč/1 dítě, 18.000 Kč/2 děti, 30.000 Kč/3 děti a více bez rozdílu toho, jaký máte k dětem příbuzenský vztah. (Informace čerpány z: <https://www.zdravezpravy.cz/2021/08/11/odmena-pro-pestouny-ma-narustat-s-minimalni-mzdou/>) A moje 1. otázka k tomuto, co jsem teď říkala zní:

1. Když se vrátím zpět k tomu, že se odměna pěstouna jako zdanitelný příjem změnila na příspěvek při pěstounské péči jako sociální dávku. Zajímá mě, jak jste vnímal to, že se Vám najednou snížily peníze, potažmo se změnil charakter celé odměny, tj. tedy, že ze zdanitelného příjmu byla najednou sociální dávka? Vzpomenete si, co se Vám honilo hlavou, uměla byste si ještě vybavit Vaše pocity, a co všechno s tím bylo spojeno?

2. Vybavujete si, jak tato změna ve vašem příjmu, měla konkrétní dopady na chod Vaší rodiny-domácnosti? Jaké změny to přineslo pro Váš rodinný rozpočet?

3. Co všechno jste dělali proto, abyste fungovali jako před zmiňovanou změnou, a zachovali si svou životní úroveň? Co jste konkrétně začali řešit, omezovat, snižovat, nebo jste naopak fungovali dál jako do doby, než došlo ke změně?

4. Aktuálně je Váš příspěvek při pěstounské péči 34.992 Kč. Příspěvky na úhradu potřeb dítěte máte souhrnně ve výši 30.660 Kč. Celkem je to tedy 65.650 Kč, který mi Vás stát jako pěstouny-prarodiče podporuje. Je pro Vás tato částka adekvátní? ANO-již se nedotazovat. NE-pokračuji v dotazování k této otázce.

5. Jaké částky by byly pro Vás přijatelné? Můžete uvést i klidně celkovou částku.

6. Stát kromě dávek při výkonu pěstounské péče disponuje ještě dávkami státní sociální podpory. Z této podpory vy aktuálně můžete využívat přídavek na dítě nebo příspěvek na bydlení. Dále je ještě možnost využívat dávky v hmotné nouzi. Jsou to příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení nebo mimořádná okamžitá pomoc.

Jakou máte zkušenost s těmito dávkami? Využili-A/nevyužili-B jste je?

A)

1. Říkáte, že jste tuto možnost využili. Co konkrétně za dávku jste čerpali nebo pravidelně čerpáte?

2. Pomohla/pomáhá Vám tato podpora vyřešit danou situaci?

3. Byla/je tato další podpora ze strany státu dostačující? ANO-pokračovat ot. č. 7.

NE – Jaká částka u konkrétní dávky byla pro Vás dostačující, či adekvátní?

B) Co bylo důvodem, že jste dávku nečerpali?

7. Poslední otázka, na kterou se Vás zeptám je: Jak to vidíte v nadcházejících období? Co byste si přáli s ohledem na to, o čem jsme dneska tady hovořili? Jak by se měla pěstounská péče pro babičky a dědy vyvíjet tedy směrem k podpoře od státu nebo dalším přidruženým institucím?

Na závěr mi dovolu poděkovat za Vaši ochotu a čas odpovědět na moje otázky. Ještě se zeptám: „Napadá vás ještě něco, na co jsem se nezeptala ohledně tohoto tématu?“

Dobře, skvělé. Ještě jednou děkuji za Váš čas a upřímné odpovědi. Moc si toho vážím.

Příloha B: Připravený rozhovor pro R2

T: Úvodní text k objasnění charakteru následujícího rozhovoru:

Do 31. 12. 2021 jste pobírali Odměnu pěstouna, která pro Vás byla zdanitelným příjmem. Od 1. 1. 2022 se pro Vás tento zdanitelný příjem změnil na sociální dávku Příspěvek při pěstounské péči. Pak přišel Covid, v současné době řešíme i vysokou míru inflace a s ní i spojené zdražování. Zajímalo by mě, jak konkrétně tyto změny vnímáte a jaký k nim zaujímáte postoj. Položím Vám pár otázek, které se tohoto tématu týkají. Budu velmi ráda za Vaši upřímnost a jedinečnost. Přečtu vždy jednu otázku a nechám Vám prostor pro odpověď.

T: Pro ověření, že dělám rozhovor právě s Vámi, položím 2 otázky, na které stačí odpovědět ano/ne:

1. Vy jste pěstounka-babička?

2. Máte v pěstounské péči svého vnuka, které mu je 15 let, a který nastoupil na střední školu, na kterou dojíždí do Liberce?

T: Pojdme se věnovat již našemu rozhovoru:

T: Dávky pro příbuzenskou pěstounskou péči jsou rozděleny dle tabulky, kterou každý najde na stránkách MPSV. Dlouhodobá příbuzenská péče, nazývaná jako nezprostředkovaná, je v tabulce rozdělena ještě podle toho, jaký zaujímáte příbuzenský vztah ke svým dětem. Babičky a dědečkové jsou v tabulce ti nejméně ohodnocení.

Na začátku změny, tedy na začátku roku 2022, činil příspěvek při pěstounské péči u prarodičů 6.948 Kč (ŽM 3.860 Kč) při péči o 1 dítě. V současné době je ve výši 8.748 Kč. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte činil 6 985 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let, nyní je ve výši 8.748 Kč. Pro srovnání ještě uvedu, že když jste pobírali odměnu pěstouna, čerpalo se 12.000 Kč/1 dítě, 18.000/2 děti, 30.000/3 děti a více bez rozdílu toho, jaký máte k dětem příbuzenský vztah. (Informace čerpány z: <https://www.zdravezpravy.cz/2021/08/11/odmena-pro-pestouny-ma-narustat-s-minimalni-mzdou/>)

1. Když se vrátím zpět ke změně odměny pěstouna jako zdanitelného příjmu na příspěvek při pěstounské péči jako sociální dávky. Jak jste vnímala tento pokles tohoto ohodnocení, resp. Snížení částek, potažmo změnu charakteru celé odměny, tj. zdanitelný příjem vs. sociální dávka? Vzpomenete si, co se Vám honilo hlavou, uměla byste si ještě vybavit Vaše pocity?

2. Vybavujete si, jak tato změna ve vašem příjmu, měla konkrétní dopady na chod Vaší rodiny-domácnosti? Jaké změny to přineslo pro Váš rodinný rozpočet?

3. Co všechno se změnilo, abyste fungovali jako před zmiňovanou změnou, a zachovali si svou životní úroveň? Co jste konkrétně začali řešit, omezovat, snižovat, nebo jste naopak fungovali dál jako do doby, než došlo ke změně?

4. Aktuálně je Váš příspěvek při pěstounské péči 8748 Kč. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte je ve výši 8.870 Kč. Celkem je to tedy 17.618 Kč, který mi Vás stát jako pěstouny-prarodiče podporuje. Je pro Vás tato částka adekvátní? ANO-již se nedotazovat. NE-pokračuji v dotazování.

5. Jaké částky by byly pro Vás přijatelné? Můžete uvést i klidně celkovou částku.

6. Stát kromě dávek při výkonu pěstounské péče disponuje ještě dávkami státní sociální podpory. Z této podpory vy aktuálně můžete využívat přídavek na dítě nebo příspěvek na bydlení. Jakou máte zkušenost s těmito dávkami? Využili-A/nevyužili-B jste je?

A)

1. Říkáte, že jste tuto možnost využili. Co konkrétně za dávku jste čerpali nebo pravidelně čerpáte?

2. Pomohla/pomáhá Vám tato podpora vyřešit danou situaci?

3. Byla/je tato další podpora ze strany státu dostačující? ANO-pokračovat ot. č. 7.

NE – Jaká částka u konkrétní dávky byla pro Vás dostačující, či adekvátní?

B) Co bylo důvodem, že jste dávku nečerpali?

7. Poslední otázka, na kterou se Vás zeptám je: Jak to vidíte v nadcházejících období? Co byste si přáli s ohledem na to, o čem jsme dneska tady hovořili? Jak by se měla pěstounská péče pro babičky a dědy vyvíjet tedy směrem k podpoře od státu?

Na závěr mi dovolu poděkovat za Vaši ochotu a čas odpovědět na moje otázky. „Napadá vás ještě něco, na co jsem se nezeptala ohledně tohoto tématu?“

Příloha C: Připravený rozhovor pro R3

T: Úvodní text k objasnění charakteru následujícího rozhovoru:

Do 31. 12. 2021 jste pobírali Odměnu pěstouna, která pro Vás byla zdanitelným příjmem. Od 1. 1. 2022 se pro Vás tento zdanitelný příjem změnil na sociální dávku Příspěvek při pěstounské péči. Pak přišel Covid, v současné době řešíme i vysokou míru inflace a s ní i spojené zdražování. Zajímalo by mě, jak konkrétně tyto změny vnímáte a jaký k nim zaujímáte postoj. Položím Vám pár otázek, které se tohoto tématu týkají. Budu velmi ráda za Vaši upřímnost a jedinečnost. Přečtu vždy jednu otázku a nechám Vám prostor pro odpověď.

T: Pro ověření, že dělám rozhovor právě s Vámi, položím 2 otázky, na které stačí odpovědět ano/ne:

1. Vy jste pěstounka-babička?
2. Máte v pěstounské péči své dva vnuky, kterým je 6 a 8 let a oba navštěvují I. stupeň základní školy?

T: Pojdme se věnovat již našemu rozhovoru:

T: Dávky pro příbuzenskou pěstounskou péči jsou rozděleny dle tabulky, kterou každý najde na stránkách MPSV. Dlouhodobá příbuzenská péče, nazývaná jako nezprostředkovaná, je v tabulce rozdělena ještě podle toho, jaký zaujímáte příbuzenský vztah ke svým dětem. Babičky a dědečkové jsou v tabulce ti nejméně ohodnocení.

Na začátku změny, tedy na začátku roku 2022, činil příspěvek při pěstounské péči u prarodičů 6.948 Kč (ŽM 3.860 Kč) při péči o 1 dítě. V současné době je ve výši 8.748 Kč. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte činil 6 150 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let, nyní je ve výši 7.750 Kč. Pro srovnání ještě uvedu, že když jste pobírali odměnu pěstouna, čerpalo se 12.000 Kč/1 dítě, 18.000/2 děti, 30.000/3 děti a více bez rozdílu toho, jaký máte k dětem příbuzenský vztah. (Informace čerpány z: <https://www.zdravezpravy.cz/2021/08/11/odmena-pro-pestouny-ma-narustat-s-minimalni-mzdou/>)

1. Když se vrátím zpět ke změně odměny pěstouna jako zdanitelného příjmu na příspěvek při pěstounské péči jako sociální dávky. Jak jste vnímala tento pokles tohoto ohodnocení, resp. Snížení částek, potažmo změnu charakteru celé odměny, tj. zdanitelný příjem vs. sociální dávka? Vzpomenete si, co se Vám honilo hlavou, uměla byste si ještě vybavit Vaše pocity?

2. Vybavujete si, jak tato změna ve vašem příjmu, měla konkrétní dopady na chod Vaší rodiny-domácnosti? Jaké změny to přineslo pro Váš rodinný rozpočet?

3. Co všechno se změnilo, abyste fungovali jako před zmiňovanou změnou, a zachovali si svou životní úroveň? Co jste konkrétně začali řešit, omezovat, snižovat, nebo jste naopak fungovali dál jako do doby, než došlo ke změně?

4. Aktuálně je Váš příspěvek při pěstounské péči 16.632 Kč. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte je ve výši 15.500 Kč, tedy 2x 7.750 Kč. Celkem je to tedy 32.132 Kč, který mi Vás stát jako pěstouna-prarodiče podporuje. Je pro Vás tato částka adekvátní? (ANO-již se nedotazovat. NE-pokračuji v dotazování.)

5. Jaké částky by byly pro Vás přijatelné? Můžete uvést i klidně celkovou částku.

6. Stát kromě dávek při výkonu pěstounské péče disponuje ještě dávkami státní sociální podpory. Z této podpory vy aktuálně můžete využívat přídavek na dítě nebo příspěvek na bydlení. Jakou máte zkušenost s těmito dávkami? Využila-A/nevyžila-B jste je?

A)

1. Říkáte, že jste tuto možnost využila. Co konkrétně za dávku jste čerpala nebo pravidelně čerpáte?

2. Pomohla/pomáhá Vám tato podpora vyřešit danou situaci?

3. Byla/je tato další podpora ze strany státu dostačující? ANO-pokračovat ot. č. 7.

NE – Jaká částka u konkrétní dávky byla pro Vás dostačující, či adekvátní?

B) Co bylo důvodem, že jste dávku nečerpala?

7. Poslední otázka, na kterou se Vás zeptám je: Jak to vidíte v nadcházejících období? Co byste si přála s ohledem na to, o čem jsme dneska tady hovořily? Jak by se měla pěstounská péče pro babičky a dědy vyvíjet tedy směrem k podpoře od státu?

Na závěr mi dovoluňte poděkovat za Vaši ochotu a čas odpovědět na moje otázky.
„Napadá vás ještě něco, na co jsem se nezeptala ohledně tohoto tématu?“

Příloha D: Přepis nahrávky – R1

T

Dnes je 26. 10. 2023, 10:30.

T

Jsme u pěstouna v bytě. Ještě než začneme, chci vás ujistit, že výstupy z našeho rozhovoru budou anonymizované a jsou určeny pro účely mé diplomové práce. Ještě prosím, zda byste mi mohl odsouhlasit, že souhlasíte s nahráváním rozhovorů? Řekněte, prosím, souhlasím s nahráváním rozhovorů,

R1

Souhlasím s nahrávám hovoru.

Tak děkuju, než se začnu ptát, mám připravený úvodní text objasnění charakteru následujícího rozhovoru, abychom věděli, o čem budeme mluvit, čeho se bude náš rozhovor týkat. Do 31. 12. 2021 jste pobírali odměnu pěstouna, která pro vás byla zdanitelným příjmem od 1. 1. 2022 se pro vás tento zdanitelný příjem změnil na sociální dávku, příspěvek při pěstounské péči. Tak přišel covid. V současné době řešíme i vysokou míru inflace a s ní i spojené zdražování. Zajímalo by mě, jak konkrétně jste tyto změny vnímal? Vnímáte a jaký k nim zaujímáte postoj? Položím vám pár otázek, které se tohoto tématu týkají, budu velmi ráda za vaši upřímnost a jedinečnost. O to v tomto rozhovoru jde především, přečtu vždy jednu otázku a nechám vám prostor pro odpověď, je to pro vás takto v pořádku?

R1

Ano

T

pro ověření, že dělám rozhovor právě s vámi, vám položím ještě dvě otázky, na které stačí odpovědět. Ano, ne.

T

Jste pěstoun, dědeček?

Ano.

R1

Máte v pěstounské péči svého vnuka, kterému je pět let a který navštěvuje mateřskou školku. Vnučky 7, 8 a 13 let, které navštěvují základní školu?

R1

Ano.

T

Děkuji, pojďme se věnovat již našemu rozhovoru. První otázku. Více objasním. Dávky při pro příbuzenskou pěstounskou péči jsou rozděleny dle tabulky, kterou každý najde na stránkách MPSV, dlouhodobá příbuzenská péče, nazývaná jako nezprostředkovaná, je v tabulce rozdělena ještě podle toho, jak jí zaujímáte příbuzenský vztah ke svým dětem. Babičky a dědečkové jsou v tabulce ti nejméně ohodnocení na začátku změny, tedy na začátku roku 2022, činil příspěvek při pěstounské péči u prarodičů 6 948 Kč. Při životním minimu 3 860 Kč, při péči o jedno dítě při péči o čtyři děti tedy dělal 27 792 Kč. V současné době je ve výši 8 748 Kč, tedy konkrétně teď v říjnu 2023 na jedno dítě. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte v této době činil 6 985 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let. Nyní v říjnu 2023, je ve výši 8 748 Kč, pro dítě do šesti let 6 290 Kč, pro děti 6–12 let je to 7 750 Kč. Pro srovnání ještě uvedu, že když jste pobírali odměnu pěstouna, čerpalo se 12 000 Kč na jedno dítě, 18 000 Kč na dvě děti a 30 000 Kč na tři děti a více bez rozdílu toho, jaký máte k dětem příbuzenský vztah. A moje první otázka k tomuto, co jsem teď říkala, zní, když se vrátím zpět k tomu, že se odměna pěstouna jako zdanitelný příjem změnila na příspěvek na příspěvek při pěstounské péči jako sociální dávku. Zajímá mě, jak jste vnímal to, že se vám najednou snížily peníze? Potažmo se změnil charakter celé odměny, tj. tedy, že ze zdanitelného příjmu byla najednou sociální dávka? Vzpomenete si, co se vám honilo hlavou? Uměl byste si ještě vybavit vaše pocity? A co všechno s tím bylo spojeno?

R1

To asi ano. Hlavně v první řadě, když jsem se to dozvěděl, byl to šok, protože člověk se z toho úplně prostě, když celej život děláte a pak najednou skončíte na úřadě, musíte tam žebrat

o nějaký dávky a prosit tam ty úředníky, aby vám hledali práci, s kterou stejně nemáte možnost najít kvůli dětem, kvůli věku, tak je to prostě hrozný. Druhá stránka byla finanční, že jo, protože tím pádem, že jsme vlastně přišli o tyhle ty peníze, jsme přišli o hodně věcí, protože vlastně jsme si přivydělávali třeba darováním krve nebo darováním plazmy. A díky tomu, že vlastně jsme byli na úradě, tak jsme o tohle to všechno přišlo, protože to nemělo význam, že jo, když nám daně nevraceli, takže to jsou další peníze, o který nás stát vlastně obral a je mi líto, že kvůli jednomu člověku, který dal návrh před volbama, aby se zviditelnil, jsme my jako vlastně prarodiče nebo rodiče vlastně přišli o peníze.

T

Jo, Napadá vás ještě k tomu něco?

T

Nebo.

R1

Rozhodně to není příjemnýho, no, chodit každý měsíc na pracák a žád oni tam o peníze a vlastně řešit věci, který se vyřešit nedá, že jo, protože jako chlap se čtyřma dětma v mém věku prostě práci nenajdete. To je prostě směšný a nevím, kdo to vůbec navrhl a jak ho to mohlo vůbec napadnout, takže jako určitě to nebylo nic příjemnýho, no.

T

Tohle bylo vlastně to, že jste chodil na ten pracovní úrad, tak to se týkalo toho prvního roku, kdy vlastně ta změna, ten první půlrok prostě běžela tak, jak byla nastavená, než vlastně zase přišla v polovině roku ta novela ta, že se vám to započítá od začátku do důchodu a zdravotní pojišťovna.

R1

Ano, ale, ale jako nám stejně nevátili, že jo, takže daně, o ty peníze vlastně stejně přicházím, protože se mi nevyplatí chodit, každej tři měsíce na krev, anebo každých 14 dní na plazmu, když tam chodím zadarmo, že jo, když mi to nedaní. Takhle jsem se mohl pro rodinu

přivydělal nějakou korunu těma daněma, že jo, teďka, že vlastně ta daňová úleva pro mě neplatí, tak vlastně jsem o ty peníze vlastně přišel. No.

T

A vy jste pobíral podporu v nezaměstnanosti, měl jste na ni nárok v té době?

R1

Ano, ano a hlavně mi platili to za ně zdravotní, že jo, díky tomu, že jsem kvůli tomu tam vlastně musel chodit, jinak bych tam chodit nemusel, ale kvůli tomu, že vlastně jsem pobíral ty dávky, tak jsem musel chodit, jo.

T

A vlastně tu podporu v nezaměstnanosti jste pobíral díky tomu, že jste měl vnuka, kterej

R1

Vnuka jsem ještě neměl,

T

ne, to jste ještě neměl

R1

to jsem měl jenom tři holky,

T

tři holky, vlastně

R1

Vnuka jsem dostal pak

T

Jo, takže vlastně to díky tomu, že jste pobíral tu odměnu pěstouna, která byla jakoby zdanitelný příjem, takže díky tomu jste měl nárok na podporu v nezaměstnanosti, která trvala devět měsíců, teda byla na devět měsíců? Jo, a pak.

R1

Ano, přesně tak

R1

Po roce vlastně padá, že jo, ale díky tomu, že se to vrátilo jakoby zpátky aspoň v něčem, tak jsme už nemuseli být na pracáku, ale mohli jsme i na zdravotní pojišťovnu, která za nás platí zdravotní a tím pádem už se můžu věnovat dětem.

T

A tam jste vlastně ve statusu státního pojištěnce, ano. Na zdravotním.

T

Takže můžeme přistoupit k další otázce. Vybavujete si, jak tato změna ve vašem příjmu měla konkrétní dopady na chod vaší domácnosti, rodiny? Jaké změny to přineslo pro váš rodinný rozpočet.

R1

No, tak začátek byl těžkej, těžkej, protože jsme si museli spoustu věcí odpustit. Nemohli jsme si kupovat tolik věcí a takový věci, který by jsme chtěli nebo my, spíš který by chtěly děti, že jo. To znamená ovoce, zelenina a ošacení, oblečení, takový ty věci, který oni dneska děcka potřebují lepší, nemůžou chodit v kdečem, to znamená, že oni by chtěly rádi to, co se jim líbí, to, co má trend, to si člověk nemůže dovolit, že jo, takže jsme, takže spoustu věcí museli takhle dostat po známejch příbuznej kamarádů, a takže jako doba byla těžká, no.

T

Takže jsou to takový ty základní potřeby oblečení, jídlo. Toho se to dotklo nejvíc.

R1

Určitě, spoustu věcí si člověk odpustí, že jo, to není tak důležitý, ale ty důležitý věci, který člověk potřebuje, věci do školy, věci na oblečení, obuv, jo, a takovýhle věci, to člověk potřebuje furt, děcka rostou a teďko je to náročnější s tím oblečením a ošacením a v neposlední řadě jídle, že jo. Takže

T

Tam ještě byla vlastně možnost v tom roce využít ten jednorázový příspěvek od státu těch 5000 na jedno dítě. To jste využil.

R1

To jsem využila, no, využil jsem na všechny tři děcka.

T

Tak co všechno jste dělali pro to, abyste fungovali jako před zmiňovanou změnu a zachovali si svou životní úroveň? Co jste konkrétně začali řešit, omezovat, snižovat? Nebo jste naopak fungovali dál? Jako do doby, než došlo ke změně? To vlastně jsme nějakým způsobem už odpověděli v té otázce předchozí.

R1

Tak hlavně jsem omezoval sám sebe, že jo, dopřál jsem dětem, ale bytý jsem na tom byl já, že jo, protože je samozřejmě, že já jsem musel jíst méně, já jsem si musel méně kupovat věci, který potřebuju k životu, ale zase jsem to víc dával dětem, aby to nepocítily děti, že jo, takže to omezení se týkalo spíš víc mě, jak dětí, jo.

T

Takže vás jako jednotlivce, prostě jste u přednostnili vlastně děti.

Aktuálně je váš příspěvek při péči 34 992. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte máte v souhrnné výši teď na čtyři děti 30 660. Celkem je to tedy 65 650 Kč, kterými vás stát jako pěstouny, prarodiče podporuje, je pro vás tato částka adekvátní?

R1

No, jak se to vezme? Myslím si, že s pěti lidma v rodině a se čtyřma malejma dětma by to mohlo být lepší, ale s jistým omezením se to dá zvládat.

T

A kdyby to pro vás bylo lepší. Jaký částky by byly pro vás přijatelný? Můžete uvést i klidně celkovou částku, jakou byste si jako optimálně pro vás představoval.

R1

Těžko říct. Těžko říct, protože v týchle době je to o tom, že všechno jde nahoru, že jo, oni teda tvrdí, že spousta věcí šla dolů, ale je to kravina, že jo, protože když to spočítáte, že chodíte nakupovat jenom akce, který si vypíšete jak blb z letáků a pak přijdete do obchodů a zjistíte ve finále, že vlastně jste vlastně nic neušetrila, protože ty akce vlastně jsou o ničem, ty vlastně

ve finále vás vyjdou úplně nastejno, takže, takže de facto. Nevím, no, je to, je to těžký, no, ale určitě spoustu věcí si člověk stejně musí odpustit, těžký vysvětlovat děckám, že si to prostě nemůžem dovolit, že by jsme rádi třeba jeli někde na dovolenou, rádi by jsme si užili někde nějaký prázdniny hezký, ale bohužel s těmahle finančníma prostředkama prostě se to nedá uskutečnit, protože dneska, jak víte, je všechno strašně drahý a když spočítáte bydlení a poplatky, který máte, tak vám toho moc nezbyde a pro pět dětí nebo pro pět lidí je to prostě a nemůžete brát to, že to jsou děti, protože ty děti jedí víc než já, protože já dám spíš víc těm dětem než mně. Takže ty děcka by mě časem zežraly, takže nemůžu si dovolit prostě absolutně nic, jo, takže jediný, co si může dovolit, je k ségře, protože to máme cestu tam a sestra se o nás stará, takže tam nás to finančně nezruinuje, tam zaplatíme benzín a zpátky benzín, a to je tak všechno. Ale když bysme chtěli dětská u skutečně, opravdu nějakou skoro dovolenou nebo aby měli nějaký zážitek, tak prostě to s těma penězma nejde.

T

Můžu se zeptat takhle, kolik dáte za všechny? Prostě ten, jaký máte třeba za ten měsíc jako výdaje, kolik vám zbude jakoby taková ta čistá částka, se kterou vy můžete jako hospodařit?

R1

Myslíte jako po sražení všech poplatků a všeho, co vedu?

T

No, i takovýto prostě, když vám, když vám zbudou prostě nějaký balíček peněz, se kterýma hospodaříte, když obstaráte všechno, pomenu jako i jako bydlení, elektrika, nemusíte to jakoby rozhazovat zvlášť, ale prostě to, co vám takhle jako odejde.

R1

Jasný.

T

Včetně těch věcí pro děti, základních.

R1

Když to vezmu, tak v globálu, tak každý měsíc mi může být tak 3000. Po, samozřejmě po nakoupení, což teda já jezdím ještě jezdit do Polska, protože je to levnější, že jo, ale zase musím koupit naftu, abych se tam dostal, ale i s tím šetřením mi zbudou, tak, já nevím, 3000 do výplaty, no. Protože dneska, víte, tak mlíko, chleba, máslo a cukr, to jsou nejdražší věci, ale nejvíc používané, že jo, to používáte nejčastěji a ty jsou nejdražší dneska, že jo, takže když kupujete obden chleba a mlíka, nestačíte kupovat a lupínky, že jo, protože to ze snídaně, svačiny, že jo, takže ono to docela jako letí ty peníze, no, ono to není nic levného.

T

Takže ty 3000 by byly třeba peníze, který byste si mohl dát na stravu, nebo to jsou peníze, který jako máte ještě.

R1

To jsou peníze, který mám jako na potřebu do výplaty, že jo, teď mám, musím škudlit, abych to do té výplaty nějak zvládnul.

T

Jsem se v tom trochu ztratila. Jo. Stát. Kromě dávek při výkonu pěstounské péče disponuje ještě dávkami státní sociální podpory. Z této podpory, vy aktuálně můžete využívat přídavek na dítě nebo příspěvek na bydlení, dále je ještě možnost využívat dávky v hmotné nouzi, jsou to příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení nebo mimořádná okamžitá pomoc? Jakou máte zkušenost s těmito dávkami? Využili jste?

T

Nevyužili jste?

R1

Za první je to žebrání. Je to ponižující věc, když musíte chodit žebrat o nějaký dávky, když není schopný stát se o vás postarat v takové adekvátní výši, abyste prostě tohle to žebrání mohl omezit. A za druhý si myslím, že s tou částkou, co nám dává a s tou kalkulací, co má vlastně úřad, se do toho nevejde, takže jsme to ani vlastně nezkoušeli. Za první by bylo trapně

jít někde žebrot o něco a za druhé vím, že by to bylo k ničemu, když by jsme se do té výše stejně nevešli, že?

T

Takže vlastně jste nevyužili. Tím pádem.

R1

Pro mě už bylo trapný tam chodit rok, žebrot po ty dávky, že jo, a o to pro mě utrpení, když člověk za 60 let nepotřebuje v životě takovýhle úrad, a pak na starý kolena člověk skončí tam, kde skončí, tak je to takový trošku ostuda, no.

T

Takhle to vnímáte?

R1

Jo. Je to hanba, protože prostě člověk nikdy nepředpokládá, že jo, že by mohl skončit někde na pracáku, když celej život dělá, je zvyklej dělat, že jo, celej život a pak najednou skončíte jenom kvůli jednomu úředníkovi na pracáku a žebráte tam o peníze je, to, je to hanba, je to ostuda, no, prostě.

T

Takže vlastně tam jste mi rovnou odpověděl, co bylo důvodem, že jste dávky nečerpali? To znamená, že byste na ni nedosáhli. Poslední otázka, na kterou s vás zeptám, jak to vidíte v nadcházejících období, co byste si přáli s ohledem na to, o čem jsme dneska tady hovořili, jak by se měla pěstounská péče pro babičky a dědy vyvíjet tedy směrem k podpoře od státu nebo dalším přidruženým institucím.

R1

No, myslím si, že je kravina, aby se rozlišovalo, jestli jsem příbuzný, nebo nejsem příbuznej, co to zaprvý, protože si myslím, že si to ty lidi nezaslouží, ať je to příbuzný nebo není. O ty děti, který za to nemůžou, si člověk musí postarat, ať je příbuzný nebo není, že jo, takže a nebere si to určitě kvůli penězům, protože člověk by si radši šel odmakat svých osm hodin a pak měl svatý klid, než přijít o, vlastně o život, protože nikdo si nedokáže představit, že ten

člověk, co se stará o ty děti, vlastně přichází o soukromí, o život, o všechno, protože vlastně musíte fungovat z rána do rána, že jo, takže tam prostě nemáte svůj život, nemáte nic, takže si myslím, že to je totální kravina, rozdělovat přímýho nepřímýho příbuznýho a za druhý si myslím, že by se to mohlo trochu zlepšit trochu jako těm úřadům, co se o nás jako o pěstouny staraj, já si myslím, že by mohli trochu vyjít vstříc a přidat jim trochu finančních prostředků a nějaký volný ruce, protože pro nás jakoby dělají dost a tím, že omezují, vlastně omezují i nás, což si myslím, že není správný, protože si myslím, že ta instituce toho dělá hodně a hodně moc a myslím, že to stojí dost peněz, dost úsilí a že to není fér prostě, no a na druhou stranu si myslím, že jako by mohl stát trochu víc jako finančně podporovat tyhle ty lidi, který mají v úmyslu pomoci těm dětem a mají chuť se starat o ty děti a nenechat je na, vlastně na státu, protože stát by stejně potom na ty dětský domově na to platil, takže ono to vyjde vlastně úplně nastejno, asi tak nějak.

T

Možná i draž.

R1

Možná i draž by to vyšlo.

T

ta institucionální péče.

R1

Ano, určitě, protože ty dětský domovy, když si tak vezmete dneska, jsou, oblékají značkově, jezdí po výletech, jezdí po zájezdech, jezdí všude, těch dětí tam je hodně, že jo, takže chtějí už kvalitní věci, kvalitní značky, hračky a takovýhle věci, že jo, tam už se to nepočítá na auto, ale na autobusy, když někde jedou a je to. Většinou bydlí v nějakých budovách, který jako starat se o ně stojí taky hromadu peněz, že jo, pečovat o ně, o zahrady a o takový, takže si myslím, že by to určitě stát vyšlo o víc peněz, že by těm pěstounům přidali trochu víc peněz, aby se mohli o ty své ratolesti podělit. No

T

Hm.

R1

Vid' prd'olo(na vnuka)

T

Na závěr mi dovolte poděkovat za vaši ochotu a čas odpovědět na moje otázky. Ještě se zeptám, napadá vás ještě něco, na co jsem se nezeptala ohledně tohoto tématu?

R1

Já myslím, že jsme probrali jako, jako všechno zásadních věcí, až si myslím, že jsme odpověděli všechno.

T

Dobře, dobře, skvělý. Děkuju ještě jednou za váš čas. A upřímně odpovědi. Moc si toho vážně.

R1

Děkujem

Příloha E: Přepis nahrávky – R2

T

Tak dnes je 16. 10. , 8:23. Jsme u pěstounky v bytě.

T

Ještě než začneme, chci vás ujistit, že výstupy z našeho rozhovoru budou anonymizované a jsou určeny pro účely mé diplomové práce. Ještě prosím, zda byste mi mohla odsouhlasit, že souhlasíte s nahráváním rozhovoru? Řekněte, prosím, souhlasím s nahrávám rozhovoru.

R2

Souhlasím s nahráváním rozhovoru.

T

Skvělé, děkuju. Než se začnu ptát, mám připravený úvodní text k objasnění charakteru následujícího rozhovoru, abychom věděli, o čem budeme mluvit, čeho se bude náš rozhovor týkat. Do 31. 12. 2021 jste pobírali odměnu pěstouna, která pro vás byla zdanitelným příjmem, od 1. 1. 2022 se pro vás tento zdanitelný příjem změnil na sociální dávku, příspěvek při pěstounské péči, pak přišel covid. V současné době řešíme vysokou míru inflace a s ní spojené zdražování. Zajímalo by mě, jak konkrétně jste tyto změny vnímali nebo vnímáte? A jaký k nim zaujímáte postoj? Položím vám pár otázek, které se tohoto tématu týkají. Budu velmi ráda za vaši upřímnost a jedinečnost, a to v tom rozhovoru jde především, přičtu vždy jednu otázku a nechávám prostor pro odpověď. Je to pro vás takhle v pořádku? Pro ověření, že dělám rozhovor právě s vámi? Položím dvě otázky, na které stačí odpovědět. Ano, ne. Jste pěstounka, babička,

R2

ano?

T

Máte v pěstounské péči svého vnuka, kterému je 15 let a který nastoupil na střední školu, na kterou dojíždí do Liberce?

R2

Ano.

T

Děkuji, pojďme se věnovat již našemu rozhovoru. První otázku víc objasním. Dávky pro příbuzenskou pěstounskou péči jsou rozděleny dle tabulky, kterou každý najde na stránkách MPSV, dlouhodobá příbuzenská péče, nazývaná jako nezprostředkovaná, je v tabulce rozdělena ještě podle toho, jak ji zaujímáte příbuzenský vztah ke svým dětem. Babičky a dědečkové jsou v tabulce ti nejméně ohodnocení. Na začátku změny, tedy na začátku roku 2022, činil příspěvek při pěstounské péči u prarodičů 6 948 Kč při péči o jedno dítě. V současné době ve výši 8 748 Kč, tedy konkrétně teď v říjnu 2023. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte v té době činil 6 985 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let. Nyní v říjnu 2023, je ve výši 8 748 Kč. Pro srovnání ještě uvedu, že jste pobírali odměnu pěstouna, čerpalo se 12 000 Kč za jedno dítě, 18 000 Kč za dvě děti a 30 000 Kč za tři děti a více bez rozdílu toho, jaký máte k dětem příbuzenský vztah. A moje první otázka k tomuto, co jsem teď říkala, zní, když se vrátím zpět k tomu, že se odměna pěstouna jako zdanitelný příjem změnila na příspěvek při pěstounské péči jako sociální dávku. Zajímá mě, jak jste vnímala to, že se vám najednou snížily peníze, potažmo se změnil charakter celé odměny, tj. tedy že ze zdanitelného příjmu byla najednou sociální dávka. Vzpomenete si, co se vám honilo hlavou? Uměla byste si ještě vybavit pocity a co všechno s tím bylo spojeno?

R2

No. Že ta nespravedlivý. Já si myslím, že všichni pěstouni by měli brát stejně, ať je to babička, teta, strejda, nevím co, nebo cizí osoba, tak ale by měli brát stejně a ne to škatulkovat do kategorií, který komu, jak se hoděj nebo to, protože jako dřív to bylo i jako že jsem zaměstnaná a teď vlastně nejsem, takže kdybych neměla invalidní důchod, tak bych s tím nikdy v životě nevyšla.

T

Vy máte invaliditu druhé stupně.

R2

No. Takže jako bych nikdy v životě, kor teďko, protože to je furt něco potřebujou do školy, furt musíme něco nakupovat a jako cesta, všechno, to je všechno drahý, takže mi pomalu z toho nic nezbyde.

T

Dobře. Tak vybavujete si, jak tato změna ve vašem příjmu měla konkrétní dopady na chod vaší rodiny, domácnosti? Jaké změny to přineslo pro váš rodinný rozpočet.

R2

Jo, velký, že jo. Protože vlastně jsme s tím nějak ne počítali nebo takhle, ale jako je o hodně víc ochuzenej, že bych mu za ty věci mohla koupit víc oblečeního, víc věcí a mohl by mít jako víc věcí, že jo, z toho, ze všeho tady z toho to, nejde to vlastně ještě dotoju vlastně ze svýho důchodu, že jo.

T

Ehm. Ono trochu s tím souvisí ta třetí otázka, co všechno jste dělali pro to, abyste fungovali jako před zmiňovanou změnou a zachovali si svou životní úroveň? Co jste konkrétně začali řešit, omezovat, snižovat, nebo jste naopak fungovali dál jako do doby, než došlo ke změně.

R2

Jsme museli toho hodně, hodně jsme toho museli odbourat.

T

Nějak konkrétně třeba.

R2

Nebo to oblečení, že jo,

T

Oblečení, no. A nějak jako třeba v domácnosti, jako že jste třeba.

R2

Nevím, no, že mu nemůžu koupit i k jídlu třeba to, co, na co má chuť, co by chtěl,

T

Takže hodně. Na jídle šetří třeba, no, a co se třeba týká, já nevím, konkrétně energií nebo takhle, třeba.

Zkrátili jste dobu sprchování nebo něco takového?

R2

Tak místo koupání se sprchujeme, že jo, to je to, ale když dělá v takovémhle, jak bych řekla, ve špinavém, špinavém prostředí, tak se musí sprchovat každý den.

T

Vnuk. Pro upřesnění. Je automechanik, takže vlastně je každý den při praxi hodně zašpiněnej.

R2

A vlastně musí montérky, vlastně každéj druhý den musím vyprat.

T

Takže i hodně praní, teďkon, jo.

R2

Takže vlastně to vlastně lítá, že jo, ta elektrika, včera jsem prala, dneska mi přivezli kupu hadrů a můžu prát znova.

T

A využíváte třeba, když jezdíte nakupovat do zahraničí, jako do Polska?

R2

Do Polska, no.

T

No jo, takže tam, a vidíte tam nějakou vlastní úsporu nebo.

R2

No o hodně. Já nevím, tam třeba příklad, co bych tady koupila za 2000, tak bych měla 1,5 tašky, tam mám pět tašek.

T

Takže je to hodně znát, no. Hm. Tak pojďme dál. Aktuálně je váš příspěvek při pěstounské péči 8748 a příspěvek na úhradu potřeb dítěte je ve výši 8870. Celkem je to tedy 17 618 Kč, kterými vás stát jako pěstouny, prarodiče podporuje? Je pro vás tato částka adekvátní?

R2

Ne

T

Jaké částky by byly pro vás přijatelné, můžete uvést i klidně tu celkovou částku, jo? Teďko jsem říkala, že je 17 618, tak co by třeba pro vás bylo.

R2

20 - 22. Aspoň? Aspoň tady se to trošku.

T

Jo, Jo. Super. Už se blížíme ke konci. Tak stát kromě dávek při výkonu pěstounské péče disponuje ještě dávkami státní sociální podpory, z této podpory vy aktuálně můžete využívat dávky na přídavek na dítě nebo příspěvek na bydlení a dále ještě možnost využívat dávky v hmotné nouzi, jsou to příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení nebo mimořádná okamžitá pomoc? Jakou máte zkušenost s těmito dávkami? Využili jste je? Nevyužili jste je?

R2

Nevyužili, protože na rodinných přídavekách, tam jsem 50 Kč navíc.

T

Takže vlastně tím jste mi odpověděla i na tu další. Takže vy jste vlastně tu dávku zkusili získat, ale.

R2

Nedostali.

T

Nedostali, a pokud byste na ni měli nárok, tak by byla ve výši jenom 50 Kč, vám to v tom období vycházelo.

R2

Ne, já mám 50 Kč navíc, proto se na tu dávku nedostanu.

T

Jo takhle. Nedostali. Dobře, jo, takže máte 50 Kč navíc navíc v tom vyměřovacím základu, a tudíž na tu dávku nemá ten nárok. Ehm. A přídavek na dítě? To nevyužíváte. Myslíte, že byste třeba dopadla úplně stejně? Při té žádosti.

R2

Já si myslím, že jo. Oni to mají dobře udělaný, oni tam připočtou to, co nemají,

T

Dobře. Poslední otázka, na kterou se vás zeptám, jak to vidíte v nadcházejících období, co byste si přáli s ohledem na to, o čem jsme dneska tady hovořili, jak by se měla pěstounská péče pro babičky a dědy vyvíjet, tedy směrem k podpoře od státu nebo dalším přidruženým institucím.

R2

No, měli by to vrátit tak, jak to bylo. Jedním slovem to řeknu.

T

Takže jestli tomu dobře rozumím, tak by pro vás bylo důležitý jako ta odměna pěstouna, že by to byl zdanitelný příjem?

R2

Ano.

T

...Že by se to započítávalo do...

R2

Aby to bylo, jako že chodím do práce.

T

Takže by to pro ty dědy a babičky mělo bejt taky svým způsobem zaměstnání, to je pro ty dlouhodobý, dlouhodobý profesionální pěstouny. Ehm. Dobře. Na závěr mi dovoluňte teda

poděkovat, co vaši ochotu a čas odpovědět na moje otázky a ještě se zeptám, napadá vás ještě něco, co jsem se nezeptala ohledně toho tématu a chtěla byste doplnit.

R2

To, myslím, udělal, ne? Takhle to stačí.

T

Dobře. Skvělé. Ještě jednou děkuji za váš čas a upřímné odpovědi. Moc si toho vážím.

R2

Je to všechno nespravedlivý. Já si, mělo by to, já si myslím, že by to mělo být stejně jako normálně, že jo, já vím, že mají teďko o hodně víc, takže bych se, já nevím, na těch 22, bych se vyškřábala. Pro mě by to udělalo hodně.

T

Můžu zeptat, kolik je takhle ten invalidní důchod? Kolik berete?

R2

Já mám teďko, mě ho zvedli na 12, jo, necelých 12, no, jenomže to vrazím co do elektriky, do nájmu. A je to všechno, a je to potom, že jo, protože po Tomášovi nájem chtít nemůžu, protože ho nemá z čeho, že jo, no, Jirka, ten se stěhuje, takže ten tady akorát přespí, mamí vyper, jo, no, takže ten si dělá byt v tom, no, takže ještě furt, když je to náš byt, tak furt to tady máme vysoký, protože nám to zvedli kvůli topenímu, elektrice, vody.

T

A můžu se zeptat kolik to dělá, zhruba?

R2

I s elektrikou a s tím jsme na nějakých devíti tisících, jo.

T

Ale je to váš vlastní byt?

R2

No.

T

To je 3+1?

R2

Ne. 1+2.

T

hm.

R2

Protože co, vařit musím, prát musím

T

no jasně,

R2

chci jako koupat se, sprchovat se musíme, jo, no, tak třeba nějak tak, protože třeba se obden, já se sprchuju, ale ty dva se musí sprchovat každý den, že jo.

T

A pan pán, manžel vlastně vám potom taky něco to přispívá.

R2

...Jo jo...

T

...Takže máte nějaký ještě další příjem...

R2

Takhle, on vlastně platí všechny tady ty položky.

T

Takže vlastně potom v tom může, když ještě potom třeba jdete, nebo kdybyste si šli na to bydlení žádat, tak vlastně jste hodnocení všichni tady dohromady,

R2

...no, dohromady no, a nedosáhnem, tím pádem

R2

Nic, je to takový, nevím no, takový nespravedlivý. Všechno.

Příloha F: Přepis nahrávky – R3

T

Tak dnes je 6. 11. 15. 2023. Jsme u pěstounky v bytě. Ještě než začnu, chci vás ujistit, že výstupy z našeho rozhovoru budou anonymizované a jsou určeny pro účely mé diplomové práce. Ještě prosím, zda byste mi mohla odsouhlasit, že souhlasíte s nahráváním rozhovoru? Řekněte, prosím, souhlasím s nahráváním rozhovoru.

R3

Souhlasím s nahráváním rozhovoru.

T

Než se začnu ptát, mám připravený úvodní text k objasnění charakteru následujícího rozhovoru, abychom věděli, o čem budeme mluvit, čeho se bude náš rozhovor týkat?

31. 12. 2021 jste pobírali odměnu pěstouna, která pro vás byla zdanitelným příjmem? Od 1. 1. 2022 se pro vás tento zdanitelný příjem změnil na sociální dávku příspěvek při pěstounské péči. Pak přišel covid. V současné době řešíme i vysokou míru inflace a s ní i spojené zdražování. Zajímalo by mě, jak konkrétně tyto změny vnímáte? A jaký k nim zaujímáte postoj? Položím vám pár otázek, které se tohoto tématu týkají, budu velmi ráda za vaši upřímnost a jedinečnost, přečtu vždy jednu otázku a nechám vám prostor pro odpověď, pro ověření, že dělám rozhovor právě s vámi, položím dvě otázky, na které stačí odpovědět. Ano, ne.

Jste pěstounka, babička?

R3

Ano

T

Máte v pěstounské péči své dva vnuky, kterým je šest a osm let a oba navštěvují první stupeň základní školy?

R3

Ano.

T

Děkuji, pojďme se věnovat již našemu rozhovoru.

Dávky pro příbuzenskou pěstounskou péči jsou rozděleny dle tabulky, kterou každý najde na stránkách MPSV, dlouhodobá příbuzenská péče, nazývaná jako nezprostředkovaná, je v tabulce rozdělena ještě podle toho, jaký zaujímáte příbuzenský vztah ke svým dětem, babičky a dědečkové jsou v tabulce ti nejméně ohodnocení. Na začátku změny, tedy na začátku roku 2022, činil příspěvek při pěstounské péči u prarodičů 6 948 Kč při péči o jedno dítě. V současné době ve výši 8 748 Kč, příspěvek na úhradu potřeb dítěte činil 6 150 Kč pro dítě ve věku od šesti do 12 let, nyní je ve výši 7750. Pro srovnání ještě uvedu, že když jste pobírali odměnu pěstouna, čerpalo se 12 000 Kč na jedno dítě, 18 000 Kč na dvě děti a 30 000 Kč na tři děti a více bez rozdílu toho, jaký máte k dětem příbuzenský vztah. Tak jdeme první k otázce. Když se vrátím ke změně odměny pěstouna jako zdanitelného příjmu na příspěvek při pěstounské péči, jako sociální dávky, jak jste vnímala tento pokles tohoto ohodnocení, respektive snížení částek, potažmo změnu charakteru celé té odměny, tj. že se ten zdanitelný příjem změnil na sociální dávku. Vzpomenete si, co se vám honilo hlavou? Uměla byste si ještě vybavit vaše pocity?

R3

No, co hlavně mě napadlo, když pak nám vlastně řekli, že musíme okamžitě na pracovní úřad. To už tam jste si připadala, jako že jste nula, protože když jste někde nahlásila, nemám práci, potřebuju práci, máte dvě děti, jo? Vy jste babička, takže hlídání nemáte, my se vám ozveme. Tak to bylo to první, to nejhorší. Každý tři měsíce na pracáku. Poslouchat je něco nového, paní R3, našla jste si tu práci už nějakou? Tak to taky bylo hodně nepříjemný. To vlastně ještě byli kluci vlastně ve školce, že jo, všechno. S penězma vlastně to samý, když se to sníží, samozřejmě člověk se snaží, aby ty děti měly všechno. Takže spíš si myslím, že se snížilo takový to, co jsem si koupila já.

T

Ehm. Takže jste šetřila na sobě?

R3

Takže spíš na sobě jsem šetřila, já nevím, na domácnost jako nový takový třeba zrovna nábytek a takový, tak to prostě nemáme ošklivý, ale klidně by to taky chtělo obnovit, že jo, nebo něco, ale klukům si myslím, že jako se nesnížila nějak vůbec ta.

T

Hezký, ne super. Dobrý, tak jo, tak to byly akorát ty nejzásadnější, takový hned první pocity, to je super. Vybavujete si? Jak tato změna ve vašem příjmu měla konkrétní dopady na chod vaší rodiny, domácnosti? Jaké změny to přineslo pro váš rodinný rozpočet? Ještě kromě toho, co jste říkala teď v té první otázce.

R3

No, musela jsem začít strašně moc prostě šetřit a přemejšlet, jestli teda koupím šunku za 10 deka, já nevím, za 150 Kč, nebo jestli je naučím, jíst junior za 98 Kč, že jo, nebo něco, určitě nekupujeme sladký limonády drahý, nic, člověk prostě koupí šťávu, je to takovýto omezení takový určitě, já nevím, mají brambůrky, ale dřív třeba taky mohli mít jako častěji hlavně výlety jsme vymejšleli spíš takový, jako že někam do přírody, než někam něco platit nebo nějaký ty drahý výlety a ten třeba jsou taky častější, byly a teď třeba je máme, já nevím, dvakrát do měsíce, ale spíš vyhledáváme takový, kde člověk si udělá svačinu, uděláme si s sebou všechno, pak sem prostě třeba nadlouho projít nebo jedeme někam sami.

Přemejšlela jsem, jestli vůbec budou oba chodit na kroužky. Jenomže zas to nejde, že ho jenom jednoho nebo toho druhýho mu říct, že ne.

Takže jako taky to nebylo lehký, no, není to lehký, no.

T

Takže vlastně, co všechno se změnilo, abyste fungovali jako před zmiňovanou změnou a zachovali si svou životní úroveň. Co jste konkrétně začali řešit, omezovat, snižovat nebo jste naopak fungovali dál jako do doby, než došlo ke změně? Takže tím jsme vlastně odpověděli i na tu otázku. Tři nebo ještě vás něco napadá?

T

Jo?

T

Klidně, ne.

R3

No začala jsem třeba i hodně, že jo. Kluci šli třeba spát a takový, takže jsem třeba prostě začala hodně péct pro známý a ti třeba vám něco dali.

T

Prostě, jo, jasně, jasně. Takže

R3

Takže takovej malej příjem takovej.

T

Hm, no

R3

Nemůžeme asi moc.

T

To nikdo neprověřuje.

R3

Ne, no při mý smůle.

T

Ne? To je anonymizovaný, nebojte, to budete respondent tři.

R3

Jo takhle. Jo, že prostě jsem začala i místo, aby si šla odpočinout a nabrat sílu, tak jsem začala v noci, začala jsem péct.

T

Hm, jasný, že jste spíš jako i fyzicky na to, jo, prostě nebyla úplně. Ne, neměla možnost toho odpočinku. Hm. Aktuálně váš příspěvek při pěstounské péči 16 632. Příspěvek na úhradu

potřeb dítěte je ve výši 15 500 Kč, tedy dvakrát 7750. Celkem je to tedy 32 132 Kč, kterými vás stát jako pěstouna prarodiče podporuje? Podle tabulek, které jsou vedeny na MPSV. Je pro vás tato částka adekvátní?

T

Klidně řekněte.

R3

Tak jako není to hodně, ale myslím si, že to není úplně zas tak málo, že člověk s těmahle penězma už dokáže. Prostě nakoupit, něco malinko ušetřit. Myslím si, že nejsem jediná, která šetří, i když jsou třeba rodiče, mají dvě vejplaty, ale prostě taky musí začít šetřit, prostě omezovat se, no, nebo dělat přesčasy, když pracujou a takovýhle, myslím si, že jako se s tím dá, jakože nejsme jako na tom, že bych, já nevím, šla do krámu a dostávala třeba stavy, že tohle nemůžu koupit nebo tohle nemůžu koupit, to zas jako ne, to zas ne.

Myslím si, že jako když by bylo víc, tak určitě člověk pak našetří víc, jsou i jiný výdaje, že jo, je dřevo, topíte s tím, všechno zvyšujou, ale ty kroužky a takový, ale prostě nevím, já si myslím, že jako.

T

Máte třeba nějakou částku, která by pro vás byla jako přijatelná, kterou byste si představovala nějakou. Jako. Můžete jako uvést jakoukoliv jako adekvátně částku, která by třeba Vám, hm, která by vás zbavila všech tady těchhle těch věcí, starostí.

R3

Starostí.

R3

Jako že bych nemusela vůbec, když já si myslím, že v dnešní době musí přemýšlet člověk, kdyby měl asi 50 000, ne.

Protože čím víc máte teď, tím víc prostě potřebujete.

T

JJ. To je pravda.

R3

Takže já nevím, já si myslím, že dobře, do těch 20 000, kdyby to člověk třeba měl a hlavně nerada vždycky poslouchá nebo slyším, když řeknou, to je pro potřebu dítěte to ostatní. A já měla pocit jeden čas, že vlastně my jsme jako potřebu žádnou neměli jako prarodiče, jo, takže vlastně tímhle tím to taky je takový nepříjemný. Potom mě to pro potřebu dítěte.

Ale jako myslím si, že ty peníze jako dobře, no, 20 000, ale fakt jako prostě se musí šetřit vždycky, i když jsou dva, i když tam jsou čtyři.

T

Jasný. No a stát kromě dávek při výkonu pěstounské péče disponuje ještě dávkami státní sociální podpory. Z této podpory vy aktuálně můžete využívat přírvek na dítě nebo příspěvek na bydlení. Jakou máte zkušenost s těmito dávkami? Využila jste? Nevyužila jste je?

R3

Tak samozřejmě jsem to využila. Tak, když jsem tam začala chodit, tak jsem měla infarktové stavy, žaludeční vředy, z toho jsem měla, protože to bylo 10 papírů, 10 listů, na všechno se ptali, na všechno jste odpovídali. Nikdy jsem to neměla správně vyplněný, furt tam byly nějaký starosti a problémy.

Takže každý tři měsíce, když to mělo přijít, tak mně bylo špatně, mně prostě bylo špatně,

T

Ehm

R3

Sousedka, majitelka bytu, ta vždycky to prostě tady vždycky věděla, že jdu na potvrzení, na takovýhle. A co všechno platíme? A když se něco platí, tak tohle to třeba do toho ani nezapočítaj. Komín je drahej jako blázen, ale ten nám do toho nepočítají, i když topíme. To vím, pevným palivem, to prostě nepotřebujeme, přece je to rozdělení všechno prostě, prostě masakr, ale potom zase, když člověku, tak to taky pomůže. A hlavně ty ženský nebo ty

pracovnice tam, tak ty teda zase pomůžou, jo, zase jako nemůžu říct, oni to taky nevymysleli, ty papíry, že jo, takže se zase snažej taky. Mně vždycky jako pomoct.

T

Jo. Takže jste čerpala dávku nebo pravidelně čerpáte dávku, příspěvek na bydlení.

R3

A dětský přídavky.

T

A dětský přídavky. A pomáhají vám, nebo pomáhá vám tahle podpora vyřešit danou situaci?

R3

Tak určitě taky samozřejmě jako víte, že jo, když pak něco dostane člověk, tak dá na stranu právě na to dřevo, nebo dáte, na stranu je to před, je to, jak tomu vždycky říkám, že to je nadstandard, ale člověk taky s těma dětma chce jet na dovolenou, takže ta tam prostě taky šoupnu vždycky na stranu.

T

Takže vlastně tady ta podpora, to se ptám, jestli pro vás byla dostačující, tak asi z toho vyplývá, že jako pomůže.

R3

Jo, určitě to pomůže. Já vždycky říkám, ani, i kdyby člověk dostal 1 000 Kč, tak to prostě na silnici nenajdete. Už zase je prostě navíc ta tisícovka už zas může koupit víc.

T

Hm, jasný. To je pravda. No.

T

Že tady přeskočíme ty dvě otázky, protože jste čerpala, to už se nebudu ptát.

A poslední otázka, na kterou se vás zeptám, je, jak to vidíte v nadcházejících obdobích, co byste si přála s ohledem na to, o čem jsme dneska tady hovořili, jak by se měla péčovská péče pro babičky a dědy vyvíjet tedy směrem k podpoře od státu.

R3

Podpoře, já bych spíš řekla takovou tu, ani ne tu finanční podporu, jako to nedělám z těch prarodičů, mně třeba připadalo to, že za všechno můžeme my, my jsme udělali chybu, my máme teďko ty vnoučata, takže za to budete pykat se vším všudy prostě a pak to ostatní, co to vlastně zavinějí ty děti a tohleto, tak ty úplně vynechají, oni už se nestarají nic. Je to takový spíš ani ne to podpoře na tu financii nebo tohle, ale přesně o tohle mi jde, že pak koukáte, já nevím, nemůžete se na tu práci, pak si připadáte, jako že jste, já nevím, ženská, jako oni řeknou, že jste nejlepších letech, ale prostě vás v té práci nikdo nechce, nebo když není to auto a oni vás pošlou támhle někam do Lípy od sedmi, co to prostě se nedá stihnout, takže spíš takový, i tu jinou podporu, prostě takovou tu, jak to mám říct.

T

Jako lepší

R3

Lepší komunikaci nebo takovou tu, proč nutit hnedka nebo většinou přijdou o práci ty rodiče nebo ty prarodiče. Jo, jo, může se stát, dostanou větší děti, tak to už nemusejí, jo, jsou v práci nebo tohleto, když ji nemáte, ale když ji máte a máte jí třeba jako já. A milovala jsem svoji práci a Marečkovi byl rok a půl, tak já místo, abych do té práce mohla chodit já, musela jí vlastně potom na mateřskou.

No, a to byl prostě konec, tam už na mě nikdo čekat. Dneska není povinnost, aby čekali na ty lidi, ani po mateřský ženský už nemusejí čekat a držet ty místo, takže to je pak těžký prostě to.

T

Takže jste v podstatě jako zažívala, jako kdybyste měla podruhý děti,

R3

no, úplně vlastně

T

jste se starala o děti, o svý

R3

Začátky, ty byly úplně nejhorší, než vám to přiřaděj, než kdo přijde k soudu, než támhleto, pak když vám ještě nic, vy to blbý, co řeknu, ale nedostanete od státu ani korunu. Vod začátku.

Čekají, až bude soudní rozhodnutí, všechno a přijdou vám na kontrolu třebaš ospodu a takový, kolik máte pro děti bot a ukázat, kde spěj a mají svoji postel, ale ty prarodiče na to mají třeba vzít.

T

A tak teď je to, že teď se to, myslím, i trošku změnilo v tomhle tom, že už i před tím soudem by měli ty rodiče nebo ty prarodiče, ta péče třetí osoby.

R3

Takový těch babiček a dědů, no.

T

Jako nějaký provinění, no, přesně.

R3

Že si pak fakt říkáte, no, ano.

Je to takový.

T

Taková dehonestace..?

T

No.

R3

Někdy člověk, když si lehne, tak takový ty pocity prostě, nebo když jdou spát, si říkám, mám to já zapotřebí? Prostě začnou se stávkovat se čtením, že jo, nebo tohle a prostě brečí a pak si říkám, já tohle to přece nemám zapotřebí. Už v mém věku, já už jsem měla odpočívat a brát si je jenom na víkend. A to, když budu chtít já.

T

Hmm.

R3

Samozřejmě bych je nedala na světě už nikomu teďko asi, no, že je babička zvyklá, vid'. Ale..Je to prostě někdy takový, že člověk o tom furt přemejšlí, jako když máte víc sourozenců nebo svý svých, víc dětí a říkáte si, kde jsem udělala s tím jedním chybu? Třeba?

Když jo, to je takový, to asi, to je celou dobu. Člověk přemejšlí.

R3

Když pak vidíte, že se to nemění, že to je furt stejný, akorát, že prostě to je jinak dělaný nebo řeč jenom tam. Takže spíš si nestěžovat, brát to, jak to je. Vždycky vás nabijou, nebo vás vybijou, přes noc se zase nabijete. No, jinak to člověk neví.

T

No, tak děkuju. Tak na závěr mi dovolte poděkovat za vaši ochotu a čas odpovědět na moje otázky. Napadá vás ještě něco, na co jsem se nezeptala ohledně toho tématu?

R3

No, určitě asi ne.

Já si myslím, že. A zrovna s vámi jsem hodně spokojená, takže určitě jste nic nezapomněla.

T

Děkuju. Tak jo, děkuju moc za rozhovor.

R3

Není vůbec zač, my taky.